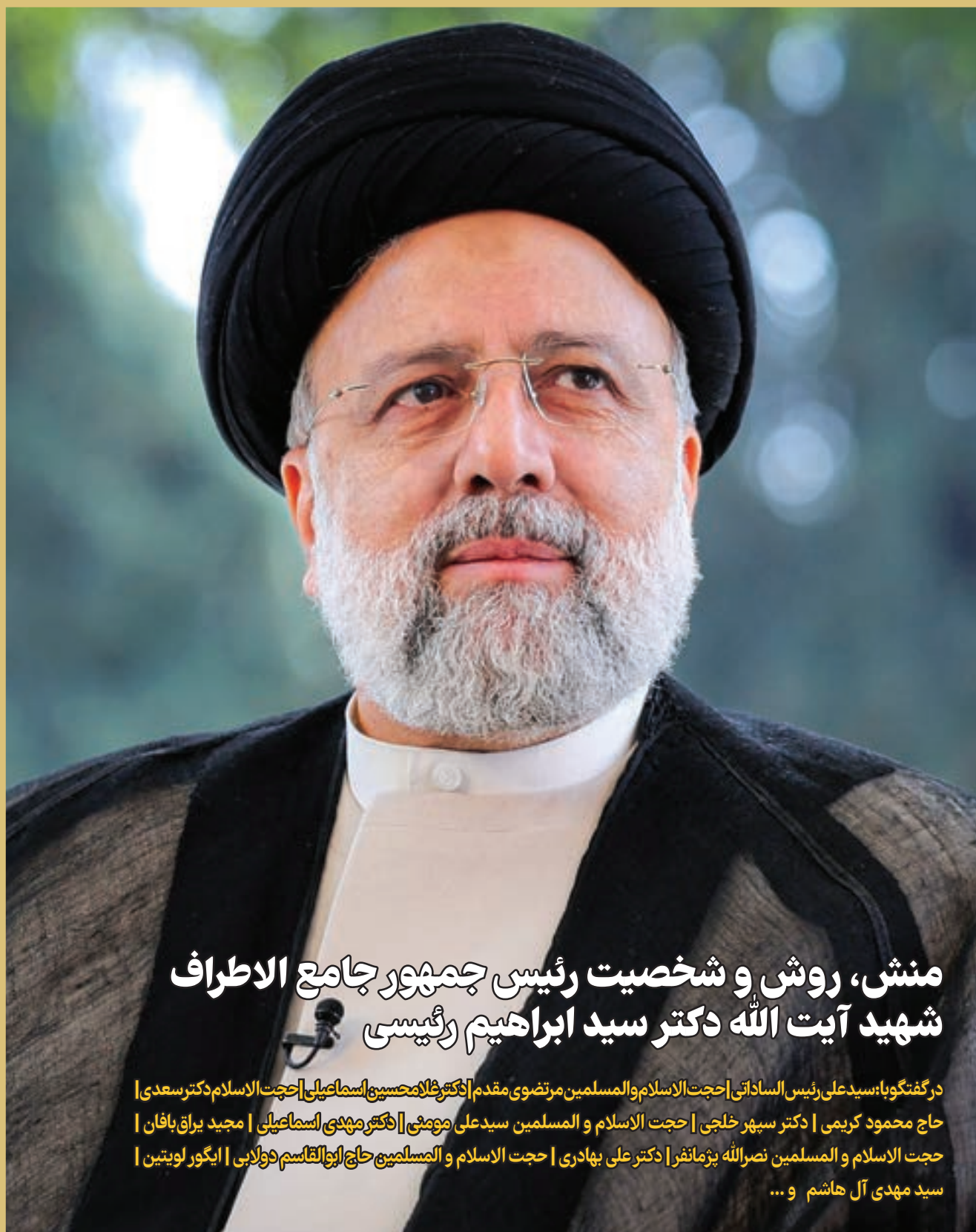

ابراہیم

منش، روش و شخصیت رئیسی جمهور جامع الاطراف شہید آیت اللہ دکتر سید ابراہیم رئیسی

در گفتگو با: سید علی رئیس الساداتی | حجت الاسلام والمسلمین مرتضوی مقدم | دکتر غلامحسین اسماعیلی | حجت الاسلام دکتر سعدی |
حاج محمود کریمی | دکتر سپهر خلجی | حجت الاسلام والمسلمین سید علی مومنی | دکتر مهدی اسماعیلی | مجید یراق بافان |
حجت الاسلام والمسلمین نصر اللہ پژمانفر | دکتر علی بہادری | حجت الاسلام والمسلمین حاج ابوالقاسم دولابی | ایگور لویتین |
سید مهدی آل ہاشم و ...

۴۰.....	اعتقاد واقعی به رسانه برای شنیدن حرف مردم: نه سیاسی کاری	یادداشت / سید میثم موسوی مهر
۴۲.....	حق الناس	امام روایت ۳
۴۲.....	ناصر کمالی مشهود، مدیرکل مراسم دفتر رئیس جمهور شهید	به قلم دبیر / محمد مهدی رحیمی
۴۳.....	خطبه آخر، شام آخر	کارگزار تراز: ۳
رئیس مرکز ارتباطات دولت و روحانیت دولت سیزدهم در گفتگو با «راه	حجت الاسلام والمسلمین مرتضوی مقدم، مشاور عالی رئیس قوه قضائیه:	
ابراهیم»:	شهید رئیسی دارای سه ویژگی «خداترسی»، «خستگی ناپذیری» و «اخلاص»	
شهید رئیسی به مصلحت مردم عمل می کرد حتی اگر به ضررش بود ۴۴	بود ۴	
رئیس کمیسیون بین الملل مجلس دومای روسیه در گفتگو با «راه ابراهیم»	گفت وگو با دکتر غلامحسین اسماعیلی، رئیس دفتر شهید رئیسی در قوه	
مطرح کرد:	قضائیه و ریاست جمهوری:	
کریدور شمال - جنوب ایران، یادگار شهید رئیسی و پروژه ای تحول آفرین در	رئیس جمهور تحولگرا، مجاهد و مردمی ۶	
قرن ۲۱..... ۴۷	دکتر سید ابراهیم رئیسی در کلام برادر:	
رئیس ستاد ملی روایت پیشرفت در دولت سیزدهم در گفتگو با راه ابراهیم:	شخصیت شهید رئیسی تلفیقی از خصال عالمان ربانی، خادمان بی ادعا و	
آیت الله رئیسی تاکید داشت مهم روایت پیشرفت های انقلاب اسلامی است	مدیران مردمی بود ۱۲	
نه فقط توفیقات دولت..... ۴۸	حجت الاسلام والمسلمین سعدی، عضو مجلس خبرگان رهبری:	
علیرضا پیمان پاک قائم مقام وزیر جهاد کشاورزی دولت سیزدهم تشریح کرد:	دوران کوتاه ریاست جمهوری شهید رئیسی نشان داد حل مشکلات با	
دغدغه مندی شهید رئیسی در خصوص تأمین کالاهای اساسی ۵۱	ظرفیت های داخلی شدنی است ۱۸	
از آستان قدس تأریست جمهوری؛ خاطراتی از همراهی با شهید رئیسی؛	حاج محمود کریمی در گفتگو با راه ابراهیم مطرح کرد:	
در دفتر کار شهید جمهور چه می گذشت؟ ۵۲	«محبوبیت واقعی» نه در قدرت که در خدمت خالصانه به مردم	
روایتی از مجید یراق بافان؛ نخستین کسی که خبر شهادت را اعلام کرد	معنا می یابد ۲۲	
«صبحی که همه چیز عوض شد» ۵۴	توصیف ویژه دستیار پوتین از شهید رئیسی در گفتگو با «راه ابراهیم»:	
روایت مهدی یک پسر از نگاه متفاوت آیت الله رئیسی به تولید محصولات	اومی دانست دارد چه کار می کند..... ۲۵	
فرهنگی ۵۶	وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت سیزدهم در گفتگو با راه ابراهیم:	
در گفتگو با فرزندان آیت الله آل هاشم مطرح شد:	آیت الله رئیسی را متعلق به جریان نواندیشی دینی می دانم ۲۶	
سومین شهید محراب تبریز، آرزویی که تحقق یافت ۵۸	علی بهادری جهرمی در گفتگو با راه ابراهیم، از روزهای همکاری با آیت الله	
وقتی کلمات برای توصیف شهید جمهور صف می کشند..... ۶۰	رئیس در قوه قضائیه و دولت سیزدهم می گوید:	
بچه محل امام رضا (ع) که خادم حرم ایران شد ۶۲	شهید رئیسی قوه قضائیه نشسته را ایستاد کرد..... ۲۸	
	حجت الاسلام والمسلمین مومنی در گفتگو با «راه ابراهیم»:	
	با دیدن شهید رئیسی به یاد حضرت عبدالعظیم حسنی می افتادم..... ۳۴	
	رئیس کمیسیون اصل نود مجلس در گفتگو با راه ابراهیم تشریح کرد:	
	شهید رئیسی چرا نماد مقابله با فساد بود؟ ۳۷	
	دکتر سپهر خلجی، رئیس شورای اطلاع رسانی دولت سیزدهم:	
	شهید رئیسی یک راه و روش است؛ مردم دوستی بدون قدرت طلبی ۳۸	

ویژه نامه روزنامه شهرآرا
به مناسبت سالگرد شهادت آیت الله رئیسی و همراهان با اشرف موسسه حفظ و نشر آثار شهید آیت الله رئیسی

تحریریه: مرضیه کیان، فهیمه رضیان، مهدی حاجیلو،
مریم عاقلی، مجتبی باجلانی
نشانی: مشهد، خیابان کوهسنگی، ابتدای
کوهسنگی ۱۵
دفتر مرکزی: ۰۵۱۳۷۲۸۸۸۱۱
نمابر: ۰۵۱۳۸۴۹۰۳۸۴
روابط عمومی: ۰۵۱۳۸۴۸۳۷۵۲
شماره پیامک: ۳۰۰۰۷۲۸۹

SHAHRRARANEWS.ir

روزنامه فرهنگی، اجتماعی، اطلاع رسانی
صاحب امتیاز: شهرداری مشهد
مدیرمسئول: سید میثم موسوی مهر
سردبیر: سید سجاد طلوع هاشمی
دبیر ویژه نامه: محمد مهدی رحیمی
مدیر هنری: مهدی عسلی
صفحه آرایی: نسرين داودی، سید امین نوراللهی
عکس: محمدحسین قاسمی، سید جواد میرحسینی
ویراستار: مریم داودی

امامِ روایت

سر مقاله

سید میثم موسوی مهر

تثبیت انگاره کار و خدمت در مورد شخصیت شهید جمهور آیت الله رئیسی در کلام رهبر معظم انقلاب به عنوان یک روایت پر بسامد خود یک الگوی جهاد تبیین است. در ایجاد انگاره ذهنی مزیت نگاری متناسب با مضمون یک هنر است که باید استاد آن را رهبر معظم انقلاب دانست. معظم له خود به عنوان اولین عامل به نظریه جهاد تبیین ضمن پیشرو بودن، پیشران و الهام بخش نیز می باشند و به نوعی در این زمینه نیز نقش امامت خود را به بهترین شکل ممکن ایفاء می نمایند. روایت خدمت شهید رئیسی به عنوان یک نماد ملموس و کارآمد و جامع الاطراف تقریباً در نظریات حضرت آقا بیشترین هم خوانی را با تراز مدیریتی انقلاب اسلامی داراست.

حکمرانی اجرایی به سبک شهید رئیسی که منبعث از تربیت دینی و انقلابی این شهید عزیز در اتمسفر جمهوری اسلامی با خوانش امامین انقلاب است، وقتی جلوه بیشتری می یابد که دهه نمود در ادبیات حضرت آقا به عنوان نماد رخوت و عدم پیشرفت مطرح می شود. این قیاسی تقریباً مستمر و صریح برای اهل تحلیل، شاخص و معیار تولید می کند. تلاش حضرت آقا در ایجاد زیرساخت های شناختی برای بهره مندی مخاطب از قدرت تحلیل یکی دیگر از ارکان امامت راهبردی ایشان در عرصه جهاد تبیین است. روایت رئیسی عزیز که به جد می توان ایشان را مصداق عینی عنصر تربیت یافته انقلاب اسلامی دانست می تواند بهترین تبیین برای نسل نوجوان و جوان باشد،

نسلی که این بار در نزدیکترین فاصله واقعی با یک الگوی معمولی و محبوب است. تسریع در تثبیت روایت صحیح و جامع در خصوص شهید عزیز جمهور از آن جهت موضوعیت دارد که بمباران تخریبی که از زمان حیات ایشان شروع شده است با آتشباری بیشتر شخصیت شهید ایشان را هدف گرفته است. تأخیر در روند روایت سبب می شود جریان رخوت و خفت با ابزار اغوا و تزیین ناترازی روایت هارا به سمت خود بچرخاند و جای خدمت و رخوت، خفت و عزت را عوض کند. جریان انقلابی باید یاد بگیرد به تأسی از امام خود روایت اول و غالب را تثبیت کند. این اولین مأموریت جهادی هر عنصر انقلابی مومن و معتقد به باور امام خامنه ای است.

کارگزار تراز

به قلم دبیر

محمد مهدی رحیمی

رهبر معظم انقلاب تعبیر زیاد، عجیب و قابل تأملی برای آیت الله سید ابراهیم رئیسی بکار برده اند چه در دوران حیات ایشان و مسئولیتشان در قوا و نهادهای مختلف و چه در طول یک سال گذشته و پس از شهادت در مقام ریاست جمهوری. تک تک این کلمات و تعبیر مهم و حسرت برانگیز بوده و در جای خود نیاز به تشریح و تبیین دارد. اما تعبیر درخشان «رئیس جمهور جامع الاطراف» کلامی بی نظیر است که مثل و مانند آن را در بیانات رهبر حکیم انقلاب کمتر مشاهده کردیم. شخصیتی که براساس همین کلام ولی فقیه دارای ویژگی های شخصیتی، مدیریتی و معنوی مختلف بوده که او را در زمره «یکی از بهترین ها زیر آسمان» قرار داده است. حجاب معاصرت و نیز قرار گرفتن در یک منصب سیاسی به نام ریاست قوه مجریه در سالهای آخر عمر شریف، تا حدی مانع درک ابعاد شخصیتی و توفیقات کاری و مدیریتی شهید رئیسی شده است. در حالیکه آیت الله رئیسی در همه دوران

حیات خود در مسیر بندگی خدا، خدمت به بندگان خدا و تلاش برای اعتلای انقلاب اسلامی گام برداشته و در هر منصب و جایگاهی که بوده به آن اعتبار بخشیده و تحول آفریده است. این تحول آفرینی در جایگاه های مختلف از جمله آستان قدس رضوی، قوه قضائیه و ریاست جمهوری تا بدانجا بوده که رهبر معظم انقلاب اسلامی در طول فعالیت و نیز پایان مسئولیت شهید رئیسی در هر یک از این مناصب مهر تایید بر فعالیت ایشان زده و مسئول جدید را توصیه به تداوم مسیر آیت الله رئیسی و الگو قرار دادن ایشان کرده اند. در این ویژه نامه تلاش کرده ایم در گفتگو با افراد و شخصیت هایی که بدلیل جایگاه حقیقی یا حقوقی توفیق درک ساحاتی از حیات این شخصیت ذی قیمت را داشته اند، به واکاوی و تبیین بهتر سیدالشهدای خدمت بپردازیم. امیدواریم که به سهم خود، قدمی اندک برای زدودن مظلومیت از چهره این کارگزار

خدوم انقلاب اسلامی برداشته باشیم. شهید رئیسی در دوران حیاتش، به ویژه در دوره ریاست جمهوری، مظلوم بود تا آنجا که رهبر فرزانه انقلاب نیز در سخنرانی شان در حرم امام خمینی (ره) فرمودند: «دلیم برای رئیسی سوخت». باین وجود، مظلومیت شهید رئیسی پس از شهادت هم پایان نیافته است و در یک سالی که از شهادت ایشان گذشته، این دلسوزی برای مظلومیتشان ادامه دارد. ما کمتر در میان دیگر شهدا می بینیم که حتی پس از شهادت، هجمه و تخریب علیه شان ادامه داشته باشد. اما هنوز هم افراد و جریاناتی هستند که می خواهند بر چهره نورانی شهید رئیسی خاک بپاشند، چراکه ایشان یک الگوی موفق از کارآمدی تراز انقلاب است و مخالفان نمی خواهند چنین الگوهایی به درستی در جامعه معرفی شوند. «راه ابراهیم» تلاشی برای مظلومیت زدایی است، ان شاء الله که مقبول افتد، پمنه و کرمه.

شهید رئیسی دارای سه ویژگی «خدا ترسی»، «خستگی ناپذیری» و «اخلاص» بود

«حجت الاسلام و المسلمین سید احمد مرتضوی مقدم» از قضات قدیمی و مدیران با سابقه دستگاه قضایی است که در چند استان کشور مدیریت دادگستری را برعهده داشته و سالها معاون اول دادستان کل کشور بوده است. وی همچنین در دوران ریاست آیت الله رئیسی بر دستگاه قضایی به عنوان رئیس دیوان عالی کشور انتخاب شد که این مسئولیت تا نیمه مرداد ۱۴۰۲ تداوم شد. با وی که در حال حاضر مشاور عالی رئیس قوه قضائیه است در یک صبح زود بهاری در دادگاه عالی انتظامی قضات گفتگو کردیم.

به مسئولین مربوطه نیز دستور داد دقت بیشتری در صدور احکام به خرج دهند. حجت الاسلام مرتضوی مقدم در بیان ویژگی های شخصیتی آیت الله رئیسی گفت: آقای رئیسی دارای سه ویژگی «خدا ترسی»، «خستگی ناپذیری» و «اخلاص» بود. آقای رئیسی بدلیل خدا ترسی نمی خواست پرونده ای را امضا کند که حقی از آن ضایع شده باشد. برای شهید رئیسی مطرح نبود که وقت کم می آوریم یا کار زیاد است، ایشان بسیار پرکار بود. دائما مشغول بکار بود. نمی خواست کسی متوجه اقدامات و تلاش هایش باشد تنها کار را برای خدا می دانست و بسیار اخلاص داشت. وی افزود: در یکسال و نیمی که در داستانی کل کشور با ایشان همکار بودم به من اعتماد زیادی پیدا کرده بود و پس از اینکه ایشان بعد از مسئولیت تولیتی آستان قدس رضوی، رئیس قوه قضائیه شدند مرا به عنوان رئیس دیوان عالی کشور معرفی کردند.

آقای رئیسی در پرونده ها هیچ وقت توقع شخصی نداشتند

رئیس سابق دیوان عالی کشور در پاسخ به این سوال که آیا شهید رئیسی در دیوان عالی نکاتی تذکراتی یا سفارشی را مطرح کرد؟، پاسخ داد: ایشان توقع شخصی نداشت اما توصیه هایی به خصوص در پرونده هایی که جنبه ملی و عمومی داشت، می کرد که به صورت ویژه باید بررسی شوند. آقای رئیسی در پرونده ها هیچ وقت توقع شخصی نداشتند و یا اینکه نبود که بخواهند خودشان معروف شوند بلکه تاکید بر رعایت حقوق مردم داشت و اینکه مردم ناراضی نشوند و من هم تلاش می کردم ایشان موفق باشد که به لطف الهی تا زمانی که در قوه قضائیه بود موفق بود و در زمان

حجت الاسلام و المسلمین مرتضوی مقدم در این گفتگو به سابقه طولانی شناخت خود از آیت الله سید ابراهیم رئیسی اشاره کرد و اظهار داشت: شهید رئیسی را از اوایل خدمتم در قوه قضائیه می شناختم من آن روزها در استان های مختلف ریاست دادگستری را برعهده داشتم اما بیشتر آشنایی مازمانی بود که ایشان رئیس سازمان بازرسی کل کشور بودند.

تا اینکه سال ۷۹ برای ادامه خدمت در دیوان عالی کشور به تهران آمدم. اقدامات و عملکرد من بین برخی مسئولین مثل آقای رئیسی که معاون اول قوه بود به چشم آمد و راضی بودند و چندین بار ایشان از من خواستند با او همکاری کنم.

وی افزود: این موضوع گذشت تا اینکه من معاون اول دادستان کل کشور شدم و پس از مدتی آقای رئیسی دادستان کل کشور شدند. کار ما آن موقع در داستانی کل رسیدگی به حکم های سنگین (مانند اعدام یا حبس ابد) پرونده های مجرمین مواد مخدر بود که رئیس دیوان عالی یا دادستان کل باید آنها را تایید می کرد تا قابلیت اجرا پیدا می کرد. در زمان تغییر دادستان کل قبلی پرونده های مذکور جمع شده و تعداد زیادی پرونده روی میز دادستان کل جدید (آقای رئیسی) مانده بود.

مشاور عالی رئیس قوه قضائیه ادامه داد: ایشان پس از رویت این پرونده ها گفتند که نمی توانند هیچ کدام آنها را تایید و امضا کنم زیرا در جریان روند رسیدگی به این پرونده ها نیستم و آنها را نخوانده ام. لذا به پیشنهاد من قرار شد تعدادی از این پرونده ها را خودم بررسی کنم که ببینم احکام درستی صادر شده یا خیر؟ پس از بررسی تعدادی از این پرونده ها مشخص شد روند رسیدگی درست نبوده لذا جناب آقای رئیسی بسیار ناراحت شد و تمامی این پرونده ها را بازگرداندند و

ایشان امید زیادی بین مردم برای تحول در دستگاه قضایی ایجاد شده بود.

آیت الله رئیسی در مبارزه با فساد بسیار پیگیر بود

حجت الاسلام و المسلمین مرتضوی مقدم در ادامه اظهار داشت: آیت الله رئیسی در مبارزه با فساد بسیار پیگیر بود و اگر پرونده ای در دیوان عالی کشور مطرح می شد بسیار مراقب بودند که رای عادلانه و قانونی صادر شود. اگر موضوعی مطرح می شد که ایشان احساس می کرد ظلمی در پرونده ای اتفاق افتاده و رای ناعادلانه صادر شده بر افروخته و ناراحت می شد. سفارش ایشان در پرونده های ملی این بود که به ناحق علیه کسی جوی در کشور درست نشود و آبروی فردی برده نشود و یا مجرمی مفت از دست قانون فرار کند.

مشاور عالی رئیس قوه قضائیه درخصوص میزان ارادت شهید رئیسی به رهبر معظم انقلاب و نگاه ایشان به جایگاه ولی فقیه تاکید کرد: من به ایشان می گفتم علاقه رهبر معظم انقلاب به شما از جنس علاقه امام خمینی به آقا هست.

بعد از شهادت شهید رئیسی رهبر معظم انقلاب این علاقه را بروز دادند و گفتند که یکی از بهترین ها زیر آسمان را از دست دادیم. شهید رئیسی به آرزوی خود رسید.

من هنوز شهادت آیت الله رئیسی را نمی توانم باور کنم و طنین صدای ایشان در گوشم هست. واقعا شخصیت بزرگی برای مردم و کشور بود.

رئیس سابق دیوان عالی کشور در مورد چگونگی شنیدن خبر حادثه برای هلیکوپتر حامل رئیس جمهور گفت: عصر روز یکشنبه ۳۰ اردیبهشت من هم از اخبار شنیدم که رئیس جمهور فرود سختی داشته است. از همان لحظات شنیدن خبر اضطراب شروع و مرتب هم بیشتر شد و آن شب اخبار را لحظه به لحظه دنبال می کردم اما واقعیت این است که نیمه های شب ناامید شدم زیرا زمان زیادی گذشته بود و تنها توکل من به خدا بود.

شهید رئیسی دارای سه ویژگی «خدا ترسی»، «خستگی ناپذیری» و «اخلاص» بود و بدلیل خدا ترسی نمی خواست پرونده ای را امضا کند که حقی از آن ضایع شده باشد

گفت‌وگو با دکتر غلامحسین اسماعیلی، رئیس دفتر شهید رئیسی در قوه قضائیه و ریاست جمهوری:

رئیس جمهور تحول‌گرا، مجاهد و مردمی

۹۹ مجتبی باجلانی / دکتر غلامحسین اسماعیلی، رئیس دفتر آیت‌الله سیدابراهیم رئیسی در قوه قضائیه و ریاست جمهوری، از معدود افرادی است که در سال‌های پایانی عمر رئیس‌جمهور در کنار ایشان بوده است و با نگاهی از درون، هم مخاطب تصمیم‌های بزرگ بوده و هم شاهد لحظات ناب انسانی. در این گفت‌وگو، او نه تنها از شخصیت اداری و مدیریتی آیت‌الله رئیسی می‌گوید، بلکه پرتویی از ویژگی‌های اخلاقی، منش خانوادگی، و سبک مواجهه‌اش با بحران‌ها را هم روشن می‌سازد. **۶۶**

در ابتدا اگر ممکن است به نحوه‌آشنایی و همکاری تان با رئیس‌جمهور شهید و ویژگی‌های برجسته شخصیتی ایشان در دوران همراهی و همکاری اشاره‌ای بفرمایید.

با توجه به آشنایی سی‌ساله و همکاری نزدیک به بیست‌ساله‌ای که من با شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی داشتم، اگر بخواهم در میان ابعاد مختلف شخصیتی ایشان، ویژگی‌هایی را که بسیاری از شخصیت‌های برجسته در سخنان خود بیان کرده‌اند،

برگزینم، اولین نکته‌ای که لازم است به آن اشاره کنم، بعد مدیریتی ایشان است. شهید رئیسی مدیر آگاهی بود که همواره برنامه‌ریز، هدف‌گرا و پیگیر بود و همواره تلاش می‌کرد تا مأموریت‌های خود را به تحقق برساند. در دنیای مدیریت امروز همه مدیران ادعای برنامه‌دارند، اما در عمل تحولاتی چون آنچه در دوران مدیریت شهید رئیسی شاهد بودیم، کمتر دیده می‌شود. آشنایی من با ایشان از دوران ریاستشان در

سازمان بازرسی کل کشور آغاز شد. کسانی که با عملکرد سازمان بازرسی آشنا هستند، اذعان دارند که دوران مدیریتی ایشان، دوره‌ای علمی و تحول‌آفرین بود. ایشان با ارتباطاتی که با مجامع علمی و دانشگاهی داشت، سازمان بازرسی را از یک نهاد سنتی و کم‌اثر به یک نهاد دانش‌بنیان و علمی تبدیل کردند که قادر بود آسیب‌های دستگاه‌های اجرایی کشور را به خوبی شناسایی کرده و برای رفع آن‌ها راهکارهای تخصصی و علمی در هر حوزه ارائه دهد. این رویکرد علمی، سازمان بازرسی را از نهادی که تصور می‌شد تنها وظیفه نظارت و مچ‌گیری از عناصر متخلف دستگاه‌های اجرایی را دارد، به نهادی تبدیل کرد که در راستای بهبود عملکرد دستگاه‌ها تلاش می‌کرد. ایشان در این مسیر به دستگاه‌ها کمک می‌کردند تا

دادند که بیانگر دیدگاه مدیریتی ایشان بود. با بازگشت ایشان به قوه قضائیه، طراحی برنامه‌ای جامع و دقیق برای مدیریت پنج‌ساله قوه قضائیه، که البته زمان حضورشان دو سال زمان برد، نشان داد که ایشان از همان آغاز با شناخت کامل و برنامه‌ریزی دقیق وارد عرصه مدیریت کلان قوه قضائیه شدند. سند تحول قوه قضائیه که مورد تأیید و تحسین حضرت آقا قرار گرفت، گواه بر برنامه‌ریزی دقیق و تحول‌آفرینی بود که ایشان در این مسئولیت ایجاد کردند. عملکرد ایشان در ساماندهی پرونده‌ها، حل مسائل بر زمین‌مانده، افزایش سرمایه اجتماعی قوه قضائیه و همکاری با دولت در زمینه حمایت از سرمایه‌گذاری‌ها و واحدهای صنعتی تعطیل‌شده، نشان‌دهنده عزم راسخ و برنامه‌ریزی‌های دقیق ایشان برای تحول در قوه قضائیه بود.

شهید آیت‌الله رئیسی با چه روحیه‌ای وارد عرصه ریاست جمهوری شد؟ در آن مقطع، نگاه ایشان به «قدرت» چگونه بود؟ ابزار خدمت یا جایگاه شخصی؟

در دولت نیز شهید رئیسی همواره با برنامه وارد شدند و جزئیات برنامه‌های خود را پیگیرانه تعقیب می‌کردند. ایشان از مدیران خود می‌خواستند که تمام تلاش خود را برای پیشبرد اهداف دولت به کار گیرند و خود نیز با اشراف کامل بر برنامه‌های مختلف، همواره از مدیران می‌خواستند که نسبت به اجرای برنامه‌ها مسئولیت‌پذیر باشند. اگر گفته می‌شود که شهید رئیسی یک مدیر تراز اول در جمهوری اسلامی ایران بودند، باید گفت که ایشان واقعاً مدیری بودند که توانستند در سطح کلان کشور تحولاتی شگرف و مؤثر به وجود آورند. وقتی آثار مدیریتی دولت‌های پیشین با عملکرد ایشان در دولت فعلی مقایسه می‌شود، تمایز روشنی در شیوه مدیریت و تحقق اهداف مشهود است.

نکته بعدی که می‌توان به آن اشاره کرد، بعد جهادی شهید رئیسی است. ایشان به عنوان یک مدیر مجاهد، تمام توان و ظرفیت خود را در راه اجرای برنامه‌ها و اهداف جمهوری اسلامی ایران قرار داد. وقتی از کلمه «مجاهد» استفاده می‌کنیم، به یاد کار جهادی، شبانه‌روزی و خستگی‌ناپذیری می‌افتیم که این بخش از ویژگی ایشان به طور کامل نمود پیدا می‌کند. اما جهاد واقعی ایشان در این بود که تمامی فکر، تدابیر، اعتبار و امکانات خود را صرف انجام کارهایی می‌کرد که به نفع کشور و مردم بود، بدون آنکه از عواقب آن بترسد. ایشان همواره می‌فرمودند که اگر برای کشور و نظام لازم باشد، باید تمام اعتبار و آبرو و حتی نیروهای خود را در این مسیر صرف کنند، حتی اگر این اقدامات با خطراتی برای خود ایشان همراه باشد.

ویژگی سوم که می‌توان به آن اشاره کرد، مردم‌داری و توجه به محرومین است. شهید رئیسی همیشه مردم را ولی نعمتان

بودیم. به عنوان مثال، دو شورا برای توسعه قضائی شرق و غرب کشور تشکیل شده بود که ایشان با بهره‌گیری از اختیارات خود، انسجام و هماهنگی بسیار خوبی در حوزه‌های قضائی و امنیتی شرق کشور ایجاد کردند. این هماهنگی در شرایطی که کشور با بحران‌هایی نظیر ناامنی در سیستان و بلوچستان و برخی شهرهای استان خراسان مواجه بود، بسیار کارآمد و اثرگذار بود. ایشان با ورود به این چالش‌ها، تحولی چشمگیر در این مناطق ایجاد کردند که آثار و برکات آن برای مردم و مسئولان کاملاً محسوس بود.

در دوره مسئولیت ایشان در آستان قدس رضوی، اگرچه ایشان جانشین مرحوم آیت‌الله واعظ طبسی، که به عنوان مدیری قدرتمند شناخته می‌شد، شدند، اما در مدت زمان کوتاهی توانستند اقدامات برجسته‌ای در حوزه‌های مختلف انجام دهند. ایشان در حوزه بنگاه‌های اقتصادی آستان قدس رضوی، خدمات‌رسانی به زائرین، توسعه خدمات به ویژه برای زائرین اولی و همچنین توسعه فضای معنوی حرم مطهر، مدیریت راه به سطحی بسیار بالاتر ارتقاء دادند. به ویژه در حوزه گسترش دایره خدمات به زائران و توجه به نیازهای آن‌ها، شهید رئیسی اقدامات شایان توجهی انجام

به درستی و طبق قانون اهداف و برنامه‌های خود را پیاده‌سازی کردند.

این تحول در سازمان بازرسی، فقط به تغییر رویکرد درونی محدود نشد. در زمان ایشان، ارتباطات سازمان بازرسی کل کشور با نهادهای مشابه و موازی در دیگر کشورها و مجموعه‌های بین‌المللی آموذمان نیز گسترش یافت. این ارتباطات، که در بسیاری از کشورها با ساختارهای مختلف وجود داشت، به تبادل تجربیات و یافته‌ها منجر شد و به طور هم‌زمان، یافته‌های جمهوری اسلامی ایران نیز در اختیار آن‌ها قرار گرفت. این‌ها همه نمادی از مدیریت تحول‌گرا و برنامه‌ریزی‌شده‌ای بودند که در کار شهید رئیسی مشاهده می‌شد.

در دوره حضور ایشان در قوه قضائیه، سپس حضور در آستان قدس رضوی و مجدداً بازگشت به قوه قضائیه چه اقدامات برجسته‌ای صورت گرفت؟

در دوران معاونت اول قوه قضائیه، ایشان در چارچوب اختیاراتی که به معاون اول تفویض شده بود، ایفای نقش می‌کردند. اگرچه اختیارات ایشان در این مقام محدود بود، اما هر زمان که اختیار به ایشان داده می‌شد، شاهد مدیریت قوی و مؤثری از آقای رئیسی

واقعی این نظام می‌دانست و در طول دوران مسئولیت خود، این دیدگاه راهیج‌گاه فراموش نکرد. این نگرش مردمی و توجه به نیازهای اقشار مختلف جامعه، چه در داخل و چه در خارج از کشور، همواره در اولویت ایشان قرار داشت. این ویژگی‌ها به‌ویژه پس از تصدی مسئولیت‌های کلان، تقویت شد و دغدغه‌های مردم هیچ‌گاه از ذهن ایشان دور نماند.

شهید آیت‌الله دکتر رئیسی، چه از منظر وظیفه‌ای که به‌عنوان رئیس دولت در قبال ملت بر دوش داشت و چه از باور عمیقی که به ظرفیت‌های مردم در جامعه اسلامی داشت، همواره بر نقش بی‌بدیل مردم در حل مسائل کشور تأکید کرد. او معتقد بود که با به‌کارگیری این ظرفیت‌ها، می‌توان بسیاری از مشکلات جامعه را مرتفع ساخت و به‌جای چشم دوختن به قدرت‌ها، ثروتمندان، زورمداران و حاکمان جهانی - به‌ویژه کشورهای غربی - باید نگاه خود را به سوی مردم معطوف کنیم.

نگاه او به مردم، دو وجه داشت: از یک سو، خدمت‌رسانی و پاسخ‌گویی به مطالبات مردم، و از سوی دیگر، بهره‌گیری از توان

مردم در اداره کشور و تحقق حکمرانی مردمی. از همین رو، شاهد آن بودیم که او همواره بر مردمی بودن دولت تأکید داشت و اعضای دولت خود را خادم مردم می‌دانست. در همین راستا، ایشان در تمامی وزارتخانه‌ها، استانداری‌ها و فرمانداری‌ها، دستیاران مردمی منصوب کرد تا نگاه ما در حکمرانی، صرفاً محدود به ساختار و بدنه رسمی دولت نباشد، بلکه ظرفیت‌ها، توانمندی‌ها و مطالبات واقعی مردم نیز شناخته شده و در فرآیند تصمیم‌سازی به کار گرفته شود.

در همین چارچوب، سفرهای استانی، ارتباطات چهره‌به‌چهره با مردم، دفتر ارتباطات مردمی ریاست جمهوری و دفاتر ارتباطات مردمی در سفرها و دیدارها، همه گواه روشنی بر خصلت مردمی ایشان و اهتمام ویژه‌اش به شنیدن صدای مردم و حضور در میان آنان بود.

مردم در نگاه و رویکرد شهید جمهور چه جایگاهی داشتند؟ نگاه ایشان به محرومین چگونه بود؟

چنان‌که پیش‌تر نیز به‌طور اجمالی اشاره

شد، ایشان در مواجهه با مردم نیز دارای اولویت‌بندی بود؛ همان‌گونه که در برنامه‌های اجرایی کشور، اولویت را به پروژه‌های نیمه‌تمام و زیرساختی می‌دادند - پروژه‌هایی که سال‌ها ناتمام مانده و به نمادی از ناکارآمدی تبدیل شده بودند - در خدمت به مردم نیز، طبقات محروم و دهک‌های پایین درآمدی و مناطق کم‌برخوردار در اولویت نخست ایشان قرار داشتند.

به همین دلیل، در تمامی سفرها، برنامه‌های دیدار مردمی به‌طور جدی دنبال می‌شد؛ چه در بازدیدهای شخصی و سرزده در مراکز استان‌ها و چه در انتخاب مقصدهای استانی. در این دیدارها، همواره مناطق حاشیه‌نشین و محروم در اولویت بازدیدهای رئیس‌جمهور شهید قرار داشت. اگر قرار بود سفری به شهرستانی صورت گیرد، حتماً شهرستان‌هایی انتخاب می‌شدند که از محرومیت‌های بیشتری رنج می‌بردند. به‌عنوان نمونه، در سفر به استان کرمان، منطقه محروم جازموریان هدف اصلی سفر قرار می‌گرفت؛ یاد سفر به بندرعباس، بشاکرد در اولویت قرار داشت.

نگاه او به مردم، دو وجه داشت: از یک سو، خدمت‌رسانی و پاسخ‌گویی به مطالبات مردم، و از سوی دیگر، بهره‌گیری از توان مردم در اداره کشور و تحقق حکمرانی مردمی

درباب وجهه بین‌المللی رئیس‌جمهور شهید، بار دیگر باید به همان نکته نخستین اشاره کرد؛ مدیریت هدفمند و مبتنی بر برنامه. ایشان از نخستین روزهای شروع به کار در دولت، با سیاستی روشن و اعلام شده، مسیر سیاست خارجی خود را بر اصل «همسایگی» بنا گذاشت. در کنار این سیاست محوری، تأکید داشت که جز مواردی که به عنوان خطوط قرمز جمهوری اسلامی شناخته می‌شود—مانند رژیم صهیونیستی که از اساس به رسمیت شناخته نمی‌شود، و یا ارتباط با دولت‌های آمریکا که همواره مشروط به تغییر رویکرد استکباری آنها بود—ما آمادگی تعامل با همه کشورهای دنیا را داریم؛ اما این تعامل، صاحب اولویت است: ابتدا کشورهای اسلامی و همسایه و در مرتبه بعد، کشورهای همسو. این نگاه چارچوب‌مند، نه فقط بر زبان که در عمل هم تا اواسط دهه‌های حیات پربرکت ایشان ادامه یافت. در شرایطی که روابط ما با همسایگان، به رغم ظرفیت‌های عظیم منطقه‌ای، بسیار کم‌رنگ و گاه حتی پرتنش بود—همچون بحران گازی با ترکمنستان در دولت قبل—ایشان با عزمی جدی،

گرفتند. هنگام حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی برخی اقلام سبد معیشتی مردم، ایشان اعلام کردند که یارانه ماهانه سه دهک پایین درآمدی، ۴۰۰ هزار تومان و برای دهک‌های دیگر تا دهک دهم، ۳۰۰ هزار تومان خواهد بود. این تصمیم برخاسته از باور عدالت محور ایشان بود که معتقد بود دهک‌های پایین‌ترین بهره را از یارانه‌های پنهان انرژی می‌برند و باید در جبران آن، سهم بیشتری از یارانه نقدی دریافت کنند تا گامی در جهت تحقق عدالت برداشته شود. در نهضت ملی مسکن هم—که در چارچوب قانون مصوب مجلس اجرا می‌شد—سهم قابل توجهی به مسکن محرومان اختصاص یافت: از جمله خانواده‌های تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)، سازمان بهزیستی و همچنین ساخت مسکن در روستاها که غالباً مخاطبانی از اقشار کم‌برخوردار جامعه را شامل می‌شدند.

اگر ممکن است به وجهه بین‌المللی شهید رئیسی و اقدامات و دستاوردهای ایشان در تعاملات خارجی و بین‌المللی هم اشاره ای بفرمایید.

گرچه در سفر دوم به هرمزگان، به دلیل شرایط جوی امکان سفر به بشارگرد فراهم نشد، اما دغدغه آن منطقه به حدی بود که رئیس‌جمهور شهید ما هیأتی را اعزام کرد و در ادامه، شخصاً پیگیر انجام سفری مجزا به بشارگرد بود. در خراسان جنوبی هم—با وجود آن که کل استان جزء مناطق محروم کشور محسوب می‌شود—ایشان مناطق مرزی و فوق‌العاده محروم مانند دژح را برای بازدید انتخاب می‌کردند؛ مناطقی که بیشتر ساکنان آن را برادران اهل سنت تشکیل می‌دادند. این انتخاب‌ها نشانگر روحیه عدالت‌محور و دغدغه‌مند رئیس‌جمهور در زمینه محرومیت‌زدایی بود. از دیگر جلوه‌های رویکرد مردمی ایشان، نحوه اجرای طرح حذف ارز ترجیحی بود. در حالی که در دولت‌های پیشین، یارانه‌های معیشتی با نگاه یکسان به همه دهک‌ها اختصاص می‌یافت—چه در قالب یارانه ۴۵ هزار تومانی دولت‌های نهم و دهم و چه یارانه ۱۰۰ هزار تومانی تصویب شده در مجلس—در دولت شهید رئیسی، با نگاهی عادلانه‌تر، دهک‌های پایین جامعه در اولویت قرار

همان حال، وزیر امور خارجه با بسیاری از کشورهای منطقه و حتی اروپا و آمریکا وارد گفت‌وگو شد و چنان فضا را مدیریت کرد که همگان، حتی دشمنان، اذعان داشتند که پاسخ ایران، حق مسلم این کشور بوده است—اگرچه برخی خواستار خویشتنداری بودند.

این‌ها همه، نمونه‌هایی روشن از وجهه بین‌المللی رئیس‌جمهور شهید، و حکمرانی مبتنی بر عزت، حکمت و مصلحت است؛ حکمرانی‌ای که ریشه در مردم داشت، اما شاخه‌هایش در آسمان تعاملات جهانی گسترده شده بود.

یکی از پررنگ‌ترین ابعاد شخصیت آیت‌الله رئیسی، بُعد معنوی ایشان بود: این روحیه چطور در عمل بروز داشت؟

از برجسته‌ترین ابعاد شخصیت رئیس‌جمهور شهید ما، بُعد معنوی ایشان بود؛ اخلاص کم‌نظیر، توسل‌های مداوم، علاقه و ارادت خالصانه‌ای که به حضرت رضا علیه‌السلام داشتند، و نیز تعاملات عمیق و قلبی‌شان با ساحت قدوسی اهل بیت علیهم‌السلام، همگی زیانزد اطرافیان و آشنایان ایشان بود. من از سال‌ها پیش این روحیه را در ایشان می‌دیدم. در سال‌های اخیر، رابطه‌ام با ایشان فقط در حد رئیس و همکار نبود؛ مادر کنار هم زندگی می‌کردیم. به واسطه طولانی بودن زمان هم‌زیستی‌مان، بُعد معنوی وجود ایشان را در مقاطع گوناگون و شرایط مختلف از نزدیک دیده و درک کرده‌ام.

در ایامی که بنده مشهد بودم و توفیق خدمت در حرم مطهر حضرت رضا علیه‌السلام را داشتم، شیفت خدمتم عمدتاً شبانه بود و معمولاً از ساعت دو تا پنج صبح در حرم حضور داشتم. آن ایام، اغلب با سفرهای شهید رئیسی به مشهد—چه در زمان ریاست ایشان در سازمان بازرسی کل کشور و چه در دوره معاون اولی قوه قضائیه—همزمان می‌شد. من بارها مشاهده کردم که ایشان، همچون کبوتر حرم، بخش عمده‌ای از زمان سفر خود را در صحن و سرای حضرت رضا علیه‌السلام می‌گذراندند و زیارت‌های طولانی، با حال، خالصانه و عاشقانه‌ای داشتند.

زیارت‌های شبانه ایشان معمولاً دو تا سه ساعت به طول می‌انجامید. ما که خدمت می‌کردیم، حضوری همراه با وظیفه داشتیم، اما ایشان خالصانه زائر بود. من، که از نزدیک شاهد تشرف بسیاری از بزرگان، علما و مراجع عظام تقلید به حرم رضوی بودم، به جرأت می‌گویم که زیارت شهید رئیسی زلال، عاشقانه و خاص بود. زیارتی با اشک، با حوصله، با تضرع و با حضور کامل قلبی.

در ادامه سال‌های همکاری، باز هم توفیق همراهی ایشان را در زیارت‌های مشهد، اربعین، عرفة و سفرهای رسمی به عتبات عالیات داشتم. در یکی از این سفرها به کاظمین، که به صورت رسمی در کنار ایشان بودم، حالات معنوی و اشک‌های ناشی از

ترمیم و تحکیم روابط را در دستور کار قرار دادند. ترکمنستان، که می‌توانست شریک استراتژیک ایران در حوزه انرژی باشد، از مدار روابط فعال خارج شده بود، آن هم به امید لبخند و وعده‌های توخالی غرب. بسیاری از کشورهای منطقه، اساساً در سیاست خارجی دولت‌های پیشین جایی نداشتند.

شهید رئیسی اما با کشورهای چون تاجیکستان، قزاقستان، ازبکستان، ترکمنستان، ترکیه، ارمنستان، پاکستان و حتی عربستان—که روابط مان سال‌ها قطع شده بود—ارتباطات را با جدیت پیگیری کرد و به نتایج ملموس رساند. تنها در یک نمونه، روابط تجاری ایران با تاجیکستان ظرف کمتر از دو سال چهار برابر شد. در موضوع گاز ترکمنستان، نه تنها بدهی‌ها تسویه شد، بلکه از طریق قراردادهای سوآپ، هم درآمدزایی شد و هم بخشی از کمبود گاز کشور جبران شد—دستاوردی که متأسفانه پس از دولت سیزدهم، بار دیگر دچار آسیب شد.

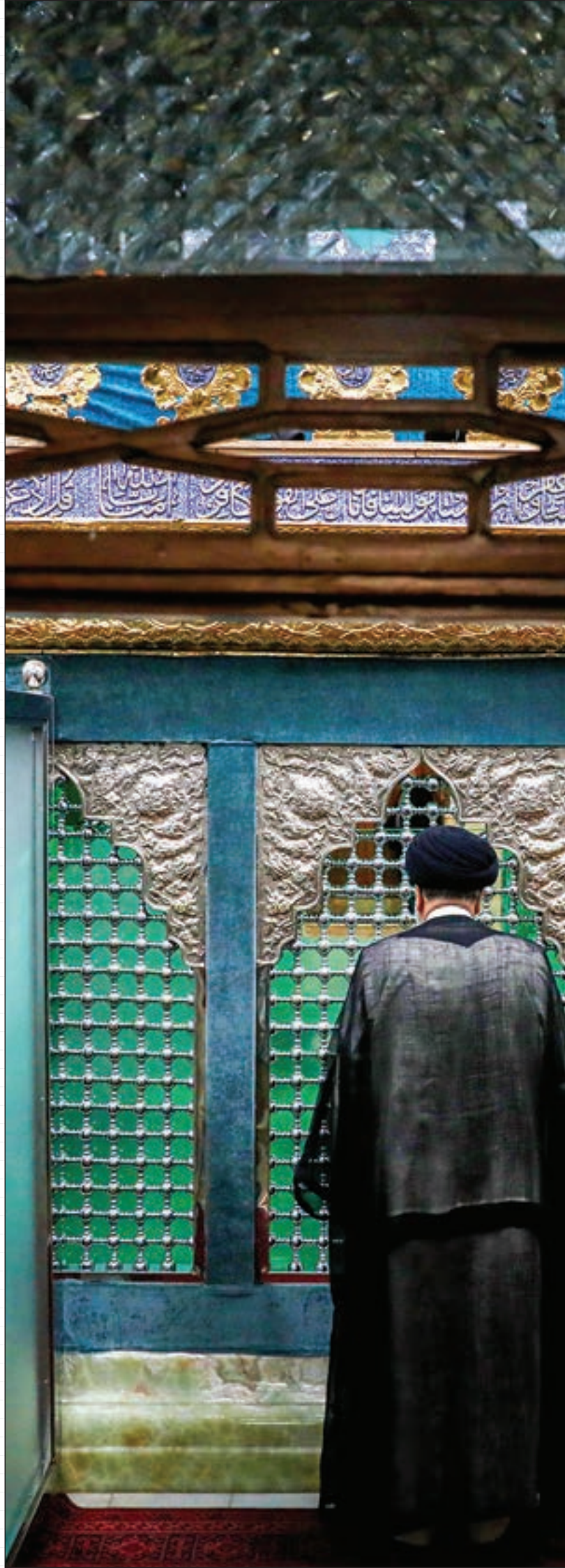
در روابط با ترکیه، موضوعات مهم ارزی پیگیری شد. در ارتباط با چین، روابطی که در دولت‌های پیشین آسیب دیده بود، در مدت زمانی کوتاه احیا شد. از جمله، همکاری‌های بهداشتی در دوره کرونا. همچنین آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده در عراق، ترکیه، کره جنوبی و انتقال بخشی از این منابع به قطر، در دوران دولت شهید رئیسی انجام گرفت و وارد چرخه بهره‌برداری شد. از محل همین منابع، نیازهای کالایی کشور تأمین شد.

در کنار این، عضویت ایران در سازمان‌های مهم بین‌المللی نظیر شانگهای و بریکس و همچنین توافق بر سر حذف تعرفه‌های ترجیحی با اتحادیه اوراسیا، همگی حاصل نگاه بنیادین و تحول‌محور دولت شهید رئیسی به دیپلماسی اقتصادی و منطقه‌ای بود. مذاکرات با کشورهای اروپایی و موضوع برجام هم هیچ‌گاه از دستور کار خارج نشد. با پیگیری‌های مستمر، در دو مقطع مذاکرات تا آستانه امضای توافق جدید پیش رفت، هرچند در نهایت برخی موانع اجازه تحقق نهایی ندادند.

یکی از وجوه برجسته مدیریتی شهید جمهور در سیاست خارجی توجه ویژه به محور مقاومت و مسئله غزه بود در این خصوص هم اگر ممکن است اشاره‌ای بفرمایید.

در حوزه مقاومت، جایگاه دولت شهید رئیسی بی‌بدیل بود. وزیر امور خارجه ایشان، شهید امیرعبداللهیان، در منطقه به عنوان «وزیر امور خارجه مقاومت» شناخته می‌شد. حضور پررنگ، فعال و شبانه‌روزی او در حمایت از مردم مظلوم غزه، فلسطین، لبنان، یمن، سوریه و عراق، فصل تازه‌ای در دیپلماسی مقاومت گشود. زمانی که رژیم صهیونیستی کنسولگری ایران در سوریه را هدف قرار داد، جمهوری اسلامی در کوتاه‌ترین زمان پاسخ کوبنده‌ای داد. در

عضویت ایران در سازمان‌های مهم بین‌المللی نظیر شانگهای و بریکس و همچنین توافق بر سر حذف تعرفه‌های ترجیحی با اتحادیه اوراسیا، همگی حاصل نگاه بنیادین و تحول‌محور دولت شهید رئیسی به دیپلماسی اقتصادی و منطقه‌ای بود.

توسل ایشان در حرمین را از نزدیک دیدم. باور و اعتقاد ایشان به اهل بیت علیهم السلام، فقط در حد اندیشه و نظر نبود؛ عملی بود، عینی و زنده.

ایشان برنامه‌های معنوی ثابتی داشتند؛ روزه هفتگی، دعای توسل، نافله شب، روزه‌های مستحبی به ویژه در ماه‌های رجب و شعبان. حتی در دوران کرونا که بسیاری از مجالس تعطیل شده بود، روزه‌های چهار پنج نفره ایشان در دفتر یا منزلش ادامه داشت.

در این مجالس، اخلاص ایشان روشن و بی‌پیرایه بود. در جایی که تظاهر جایی ندارد، وقتی کسی مجلس روزه را حتی با جمعی اندک و در سخت‌ترین شرایط تعطیل نمی‌کند، این نشانه باور و ارادت حقیقی است.

در همه احوال، ایشان اهل دعا، اهل توکل و اهل توسل بودند. نافله شب، ذکرها، دعا‌های جمعه و زیاراتشان در سفرها نمونه‌ای از این ارتباط عمیق با عالم معنا بود. بارها دیدیم که اگر صبح جمعه پروازی داشتیم، ایشان در پرواز دعای ندبه می‌خواندند؛ اگر عصر جمعه باز می‌گشتیم، دعای سمات راقرائت می‌کردند.

این چنین است که خدا به چنین انسانی عزت می‌دهد. شهید رئیسی خدا باور بود؛ اهل توکل، اهل توسل، و از جان و دل معتقد به اهل بیت علیهم السلام.

رابطه آیت الله رئیسی با رهبر انقلاب صرفاً اداری بود یا فراتر از آن، ریشه در اعتقاد قلبی داشت؟ در تصمیم‌گیری‌های حساس، چطور از رهنمودهای رهبری بهره می‌گرفت؟

در نگاه ایشان به رهبری نیز، اعتقاد به ولایت مطلقه فقیه فقط یک باور سیاسی نبود، بلکه نایب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را از عمق وجود باور داشت و نسبت به مقام ولایت فقیه، عشق می‌ورزید. اگر می‌گفت «من سربازم»، از آن رو بود که ولایت را متصل به نیابت خاص حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف می‌دانست. همین باور، ایشان را مطیع محض و عاشق واقعی ولایت کرده بود.

از نزدیک شاهد تشریف بسیاری از بزرگان، علما و مراجع عظام تقلید به حرم رضوی بودم، به جرات می‌گویم که زیارت شهید رئیسی در میان همه آن بزرگان، زلال‌تر، عاشقانه‌تر و خاص‌تر بود. زیارتی با اشک، با حوصله، با تضرع و با حضور کامل قلبی

دکتر سید ابراهیم رئیسی در کلام برادر؛

شخصیت شهید رئیسی تلفیقی از خصال عالمان ربانی، خادمان بی ادعا و مدیران مردمی بود

از بهشت ۱۴۰۴ / دی القعدة ۱۴۴۶

آیت الله العظمی

۱۲

در ایام کودکی، مانند همسالان خود، مشغول بازی های کودکانه و تحصیل در مقطع ابتدایی بودند. پس از رسیدن به سن مدرسه، با حمایت مادر گرمی مان و همراهی برادر بزرگ ترمان مرحوم سید جواد رئیسی، در مدرسه جوادیه ثبت نام کردند. این مدرسه از جمله مدارس مذهبی آن دوران در مشهد بود که زیر نظر مرحوم آقای عابدزاده، فردی مذهبی، مسجدي و اهل توسلات اداره می شد. ایشان چندین مدرسه از جمله جوادیه و عسکریه را با نام های ائمه اطهار در مشهد تأسیس کرده بودند.

پس از پایان دوره ابتدایی و با علاقه ای که به علوم دینی داشتند، تحصیل دروس مقدماتی علوم دینی را در مدرسه موسوی نژاد مشهد آغاز کردند و سپس در مدرسه نواب ادامه دادند. در حدود سن ۱۴ یا ۱۵ سالگی،

۹۹ **مجتبی باجلانی /** گفت وگو با خانواده های شهدا همیشه رنگ و بویی خاص دارد، به ویژه اگر آن شهید، رئیس جمهور یک ملت بزرگ باشد. این بار پای صحبت های برادر شهید آیت الله سید ابراهیم رئیسی نشستیم؛ نه برای بازخوانی خاطره ها، بلکه برای ترسیم تصویری روشن تر از مردی که از دل مردم برخاست، با مردم زیست و جان خود را نیز در راه خدمت به مردم داد. در این گفت وگو تلاش شده با حفظ امانت کلام، به مرور و بررسی زندگی و ویژگی های شخصیتی رئیس جمهور شهید ایران، از نگاه برادر بزرگوار ایشان، «سید علی رئیس الساداتی» بپردازیم. این گفتگو با هدف شناخت دقیق تر از ابعاد مختلف شخصیت ایشان، از دوران کودکی تا رسیدن به مقام ریاست جمهوری، و به ویژه ویژگی های مدیریتی و اخلاقی، انجام شده است. **۶۶**

خمینی (ره) و تمامی شهدای اسلام، از جمله شهدای خدمت، امنیت، سلامت و همه آنان که جان خود را در راه نظام جمهوری اسلامی فدا کردند.

در پاسخ به پرسش شما درباره دوران کودکی و مراحل اولیه زندگی آیت الله شهید سید ابراهیم رئیسی، باید عرض کنم که ایشان

آقای رئیسی، در ابتدا می خواهیم بدانیم که دوران کودکی و نوجوانی شهید آیت الله سید ابراهیم رئیسی چگونه بود و چه ویژگی هایی در آن دوران شکل گیری شخصیت ایشان را تعیین کرد که بعدها در عرصه های مدیریتی و اجرایی برجسته شدند؟ باسلام و درود به روح پرفیض حضرت امام

بامشورت خانواده و همراهی برادر بزرگ تر، تصمیم گرفتند برای ادامه تحصیل به قم عزیمت کنند. در ابتدای ورود به قم، در مدرسه ای که به نام آیت الله بروجردی یا شاید تحت مدیریت آیت الله پسندیده (برادر حضرت امام خمینی رحمه الله علیه) بود، سکونت یافتند. این مکان در واقع یک واحد مسکونی با حیاطی بود که به عنوان مدرسه برای چند طلبه مورد استفاده قرار می گرفت. پس از آن، تحصیل در مدرسه خان را ادامه دادند.

با آغاز نهضت انقلاب اسلامی، ایشان در فعالیت های انقلابی مشارکت داشتند؛ چه در قم، چه در مشهد و چه در مأموریت های تبلیغی در برخی استان ها. در همین مسیر، و با پیروزی انقلاب اسلامی، با دعوت برخی از شخصیت های برجسته از جمله آیت الله شیخ هادی مروی (برادر آقای شیخ احمد مروی، تولیت فعلی آستان قدس رضوی)، به همکاری در نهادهای انقلابی دعوت شدند. از جمله این نهادها می توان به کمیته انقلاب اسلامی، بنیاد مسکن و جهاد سازندگی اشاره کرد. اما نهایتاً فعالیت خود را در دادستانی انقلاب مسجدسلیمان آغاز کردند.

بعد از مدت کوتاهی، به کرج منتقل شده و در سمت دادیاری دادستانی انقلاب کرج مشغول به کار شدند. سپس به دلیل شایستگی و نیاز دادستانی، به عنوان دادستان انقلاب کرج منصوب شدند. در آن زمان، کرج هنوز استان مستقل نبود و زیر نظر تهران اداره می شد.

حاکم شرع کرج ابتدا آیت الله شیخ هادی مروی و سپس آقای سلطانی بودند. پس از مدتی، هم زمان مسئولیت دادستانی انقلاب اسلامی همدان نیز به ایشان واگذار شد. در آن دوران، شهید آیت الله قدوسی دادستان کل کشور بودند و پس از ایشان، آیت الله سید حسین موسوی تبریزی این مسئولیت را بر عهده گرفتند. شهید رئیسی در این دوره، به طور هم زمان دادستان انقلاب اسلامی کرج و همدان بودند.

سپس به عنوان معاون دادستان انقلاب تهران منصوب شدند و پس از مدتی، به سمت دادستان انقلاب اسلامی تهران ارتقاء یافتند. پس از این دوران، مدت ۱۰ سال ریاست سازمان بازرسی کل کشور را بر عهده داشتند و در ادامه، در زمان ریاست مرحوم آیت الله شاهرودی، به سمت معاون اول قوه قضاییه منصوب شدند در ادامه، با حکم آیت الله آملی لاریجانی، به عنوان دادستان کل کشور منصوب شدند. پس از مدتی، با حکم مقام معظم رهبری، به عنوان تولیت آستان قدس رضوی در مشهد برگزیده شدند و در این جایگاه نیز چند سال خدمت کردند. هم زمان با این مسئولیت، عهده دار دادستانی ویژه روحانیت نیز بودند.

در دوران مدیریت آیت الله رئیسی، چه اصول و رویکردهایی در اداره کشور و تحقق اهداف دولت به ویژه در شرایط چالش برانگیز اقتصادی و اجتماعی به کار گرفته شد که

موجب موفقیت های چشم گیر ایشان در حوزه های مختلف گردید؟

از شاخص ترین ویژگی های مدیریتی شهید آیت الله رئیسی، رویکرد عدالت محور، مردم مدار و جهادی ایشان بود؛ رویکردی که در تمامی مسئولیت های کلان، از آستان قدس رضوی تا ریاست جمهوری، مشهود و ملموس بود.

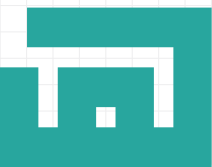
در دوره تولیت آستان قدس رضوی، ایشان کوشیدند تا زیارت بارگاه مطهر رضوی برای عموم مردم، به ویژه اقشار کم برخوردار، سهل و کم هزینه باشد. اهتمام ویژه ایشان به فراهم سازی تسهیلات لازم برای یک زیارت آبرومند و ارزان، منجر به ساخت زائرسراهای متعددی شد که نه تنها در دوره مدیریت ایشان، بلکه در دوره های بعد نیز توسعه یافت. این اقدامات، جلوه ای از نگاه فرهنگی و مردمی شهید رئیسی به مقوله زیارت و خدمت به زائران بود.

در عرصه قضا، از نخستین روزهای فعالیت، خدمت به مردم برای ایشان یک اصل خدشه ناپذیر بود. چه در دوره دادستانی و چه در جایگاه های عالی تر قضایی، تلاش ایشان بر آن بود که عدالت به گونه ای اجرا شود که مردم طعم انصاف و کارآمدی نظام را در زندگی خود احساس کنند.

در دوران ریاست جمهوری، با وجود دشواری ها و چالش های جدی اقتصادی، رویکرد ایشان بر استفاده از نیروهایی در دولت متمرکز بود که بتوانند برای مردم امیدآفرین باشند

در دوران ریاست جمهوری، با وجود دشواری ها و چالش های جدی اقتصادی، رویکرد ایشان بر استفاده از نیروهایی در دولت متمرکز بودند. بهره گیری حداکثری از ظرفیت های داخلی برای کاهش نارضایتی و افزایش امید به آینده، یکی از اهداف محوری ایشان در تشکیل کابینه و هدایت دولت بود

L

شخصیت شهید
آیت‌الله سید ابراهیم
 رئیس، تلفیقی از خصال
 عالمان ربانی، خادمان
 بی‌ادعا و مدیران
 مردمی بود. او تنها یک
 رئیس جمهور نبود، بلکه
 نماد زیست انقلابی،
 تدبیر مؤمنانه و تواضع
 مسئولانه در تراز جمهوری
 اسلامی به‌شمار می‌رفت.
 برجستگی‌های اخلاقی
 و روحی او چنان بود که
 در سخنان مقام معظم
 رهبری، تعبیری بی‌سابقه
 و ژرف برای توصیف او
 به‌کار رفت؛ تعبیری که
 برای کمتر مسئولی در
 تاریخ معاصر جمهوری
 اسلامی به‌کار رفته است

در عرصه بین‌الملل و نیز تسهیل روابط اقتصادی شد.

دیپلماسی منطقه‌ای در دولت شهیدرئیس، از حالت انفعالی خارج و به یک دیپلماسی فعال و تأثیرگذار بدل شد. نقش آفرینی ویژه ایشان در ترمیم و توسعه روابط با کشورهای اسلامی و همسایه، از جمله عراق، سوریه، عربستان، قطر، پاکستان، ترکمنستان و دیگر کشورها، نشانه‌ای از درک عمیق و عملی ایشان از ژئوپلیتیک منطقه بود.

موضوع فلسطین و غزه همواره یکی از محورهای ثابت سخنرانی‌ها و دیدارهای خارجی شهید رئیس بود. ایشان در هیچ گفت‌وگو و دیپلماتیکی از ییاد مظلومان فلسطین و جنایات رژیم صهیونیستی غافل نبود و همواره بر لزوم حمایت جامعه جهانی از مردم بی‌دفاع غزه تأکید می‌کرد. این مواضع، نه تنها بازتاب دهنده ثبات قدم و آرمان خواهی ایشان بود، بلکه جایگاه جمهوری اسلامی ایران را به‌عنوان حامی واقعی ملت‌های مظلوم تثبیت کرد.

حضرت آیت‌الله رئیس به‌عنوان فردی با ویژگی‌های اخلاقی و معنوی برجسته، در برخورد با مردم و مسئولان چگونه رفتار می‌کردند؟ چه اصول اخلاقی و معنوی در زندگی ایشان تأثیرگذار بود که به‌عنوان الگو در جامعه شناخته می‌شود؟

شخصیت شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیس، تلفیقی از خصال عالمان ربانی، خادمان بی‌ادعا و مدیران مردمی بود. او تنها یک رئیس جمهور نبود، بلکه نماد زیست انقلابی، تدبیر مؤمنانه و تواضع مسئولانه در تراز جمهوری اسلامی به‌شمار می‌رفت. برجستگی‌های اخلاقی و روحی او چنان بود که در سخنان مقام معظم رهبری، تعبیری بی‌سابقه و ژرف برای توصیف او به‌کار رفت؛ تعبیری که برای کمتر مسئولی در تاریخ معاصر جمهوری اسلامی به‌کار رفته است. رهبر معظم انقلاب اسلامی، شهید

اسلامی ایران وارد مرحله‌ای از تحرک، ابتکار و عزت‌مندی شد که در حافظه دیپلماسی کشور، نقطه عطفی به‌شمار می‌آید. ایشان بانگ‌های راهبردی به تحریم‌ها و تهدیدهای بین‌المللی، تلاش کرد تا از ظرفیت‌های مغفول مانده منطقه‌ای و جهانی بهره بگیرد و با فعال‌سازی دیپلماسی همسایگی، حلقه محاصره اقتصادی دشمنان را در هم بشکند. از نخستین اقدامات راهبردی دولت ایشان، پیگیری دیپلماسی منطقه‌ای و تقویت روابط با همسایگان و کشورهای دوست بود. شهید رئیس با فعال‌سازی کنوانسیون‌ها، موافقت‌نامه‌های همکاری منطقه‌ای و نهادهای فراملی از جمله سازمان همکاری اسلامی، مسیر روشنی را برای مقابله با تحریم‌ها و کاهش فشار اقتصادی بر مردم ترسیم کرد. سخنرانی تاریخی ایشان در اجلاس جده، که به‌عنوان یکی از اقدامات برجسته در جهان اسلام ثبت شد، نشانگر عمق بینش و توان دیپلماتیک دولت بود.

در سازمان ملل، حضور مقتدرانه و عزتمند ایشان همراه با تصویر سردار شهید حاج قاسم سلیمانی به‌عنوان فرمانده محور مقاومت و حامی مظلومان فلسطین، جهان را به ظلم مضاعف صهیونیسم بر ملت فلسطین متوجه ساخت. ایشان نه تنها با کلمات، بلکه با نمادها سخن گفت؛ همان گونه که در حرکتی بی‌سابقه، در صحن سازمان ملل قرآن را بر سر دست گرفت و عزت اسلام و مسلمانان را در بلندترین تریبون بین‌المللی فریاد زد. این اقدام بازتابی وسیع در جهان اسلام یافت و نمادی از ایستادگی جمهوری اسلامی ایران بر اصول دینی و انسانی شد.

شهید رئیس همچنین مسیر تعامل با ساختارهای نوظهور اقتصادی و سیاسی جهان را هموار کرد. عضویت رسمی جمهوری اسلامی ایران در پیمان شانگهای، پیوستن به اتحادیه اقتصادی اوراسیا و ورود به پیمان بریکس از جمله دستاوردهای تاریخی دولت ایشان بود که زمینه‌ساز افزایش قدرت چانه‌زنی ایران

و فضای جامعه را از یأس و بی‌اعتمادی دور سازند. بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت‌های داخلی برای کاهش نارضایتی و افزایش امید به آینده، یکی از اهداف محوری ایشان در تشکیل کابینه و هدایت دولت بود.

توجه ویژه ایشان به محرومان، ریشه در گذشته و زندگی شخصی‌شان داشت؛ چراکه خود از خانواده‌ای متوسط و آشنا با دشواری‌های معیشتی برخاسته بودند. در مسئولیت‌های مختلف، به ویژه در آستان قدس رضوی و نیز در سفرهای استانی در دوران ریاست جمهوری، همواره به دیدار با حاشیه‌نشینان، محرومان، مددجویان بهزیستی و کمیته امداد می‌پرداختند. ایشان با حضور سرزده در مناطق کم‌برخوردار، شخصاً مسائل را پیگیری می‌کردند تا صدای محرومان به گوش مسئولان برسد و از ظرفیت‌های نظام برای رفع این مشکلات بهره‌برداری شود.

یکی از صحنه‌های ماندگار و قابل توجه در سیره مدیریتی ایشان، برخورد گرم و احترام‌آمیز با مردم در سفرهای استانی بود. در یکی از این سفرها، زمانی که جمعی از مردم برای عرض درخواست با خوشامدگویی در مسیر حرکت کاروان ریاست جمهوری ایستاده بودند، شهید رئیس با مشاهده آنان، از راننده خواست توقف کند و بی‌توجه عبور نکرد، بلکه از خودرو پیاده شد، به استقبال مردم رفت و شخصاً با آنان دیدار کرد. این رفتار نه تنها بیانگر تواضع، بلکه نشان دهنده اعتقاد راسخ ایشان به جایگاه و شأن مردم در نظام اسلامی بود.

در عرصه سیاست خارجی، آیت‌الله رئیس چه اقداماتی در راستای تقویت روابط بین‌المللی و کاهش تأثیرات تحریم‌ها انجام دادند؟ به ویژه با توجه به تحولات سیاسی منطقه‌ای و جهانی، چه دستاوردهایی برای کشور به ارمغان آوردند؟

در دوران ریاست جمهوری شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیس، سیاست خارجی جمهوری

رئیزی را «خستگی ناپذیر»، «تحول گرا»، «جامع الاطراف» و دارای «اخلاص انقلابی» توصیف کردند. واژگانی که هرکدام گواه روشنی بر ابعاد کمتر دیده شده شخصیت اوست. خستگی ناپذیری او را مردم در سفرهای استانی فشرده و مکرر به روشنی دیدند؛ از طلوع سحر تا نیمه شب، در دیدار با مردم و نظارت میدانی. تحول گرایی اش نیز در تلاش برای ساختارزدایی از فرایندهای ناکارآمد و دمیدن روحی تازه در ارکان اجرایی کشور تجلی یافت. تعبیر «جامع الاطراف» از زبان رهبری، جای تأمل فراوان دارد. شهید رئیزی در عین تسلط بر فقه و اصول و مبانی انقلاب، در عرصه مدیریت، قضا، فرهنگ، اقتصاد، سیاست خارجی و امور اجتماعی، نگاهی فراگیر داشت و از زوایای گوناگون به مسائل می نگریست. او هم «عالم» بود و هم «عامل»؛ هم در تراز علمی می درخشید، هم در میدان عمل پیشتاز بود.

از شاخصه های برجسته دیگر او، «قاطعیت در تصمیم گیری» در کنار «برخورد کریمانه با مخالفان» بود. در عین آن که محکم و استوار بر مواضع خود می ایستاد، اما در مواجهه با منتقدان، متواضع، گشاده رو و شنوای قی می ماند. همین ترکیب نادر بود که او را «رئیس جمهور مردمی» ساخت؛ مسئولی که مردم احساس می کردند می توانند بی واسطه با او سخن بگویند و مشکلاتشان را بازگو کنند. شهید رئیزی از خانواده ای متوسط و بادرک عمیق از درد مردم برخاسته بود. زندگی ساده، پرهیز از اسراف، مراقبه و محاسبه نفس، رازداری در امور کشور، و صبر در برابر فشارها، از وجوهی بود که او را از بسیاری متمایز می کرد. در اوج فشارها، هرگز لب به گله نمی گشود؛ حتی زمانی که با بحران بودجه و تأمین حقوق کارکنان مواجه شد، تا زمانی که مشکلات را با تلاش برطرف نکرد، لب به بیان مشکلات نگشود تا مبادا دل مردم خالی شود.

توکل به خداوند، توسل به ائمه اطهار، شرکت در مجالس روضه و روضه خوانی، انس با زیارت، و اعتماد به نسل جوان، از دیگر وجوه معنوی و مدیریتی شهید رئیزی بود. روحیه حلم، بردباری، آرامش در عین اقتدار، و لبخند دائمی اش تصویری از مردی بود که بار سنگین مسئولیت را با توکل و اخلاص به دوش می کشید.

محبت ویژه او به حضرت امام خمینی (ره) و پیروی خالصانه از مقام معظم رهبری نیز جایگاه خاصی در منظومه شخصیتی اش داشت. شهید رئیزی همواره کوشید سیره عملی خود را بر مدار منویات رهبری تنظیم کند و این پیروی را نه در شعار، بلکه در عمل و تصمیمات جاری کشور متجلی ساخت.

در نهایت، آن گونه که رهبر معظم انقلاب فرمودند، «شهادت او خود یک حماسه بود»؛ شهادتی که نه تنها فقدان او را بیدل به شکوه کرد، بلکه جان تازه ای در روح ملت دمید. شهید رئیزی در زمان حیات خود، تراز رئیس جمهور مؤمن، مردمی، فعال، متواضع و انقلابی را برای همیشه بالا برد.

شهید رئیزی از خانواده ای متوسط و با درک عمیق از درد مردم برخاسته بود. زندگی ساده، پرهیز از اسراف، مراقبه و محاسبه نفس، رازداری در امور کشور، و صبر در برابر فشارها، از وجوهی بود که او را از بسیاری متمایز می کرد. در اوج فشارها، هرگز لب به گله نمی گشود؛ حتی زمانی که با بحران بودجه و تأمین حقوق کارکنان مواجه شد، تا زمانی که مشکلات را با تلاش برطرف نکرد، لب به بیان مشکلات نگشود تا مبادا دل مردم خالی شود

حجت الاسلام والمسلمین سعدی، عضو مجلس خبرگان رهبری:

دوران کوتاه ریاست جمهوری شهید رئیسی نشان داد حل مشکلات با ظرفیت‌های داخلی شدنی است

و علی القاعده اداره جلسات خبرگان هم با ایشان بود. آیت الله رئیسی در موارد متعدد وزرا و مدیران را به مجلس خبرگان رهبری می‌آورد تا هم گزارشی از روند راهبردی امور به اعضا بدهند و هم مطالبات مردم را که از سمت نمایندگان مجلس خبرگان رهبری مطرح می‌شد، گوش کنند.

حضور فعال در مجلس خبرگان رهبری

وی در بیان جنبه‌های شخصیتی آیت الله رئیسی اظهار داشت: شخص شهید رئیسی در جلسات مجلس خبرگان رهبری علی‌رغم اینکه رئیس جمهور بودند از ابتدا تا انتهای جلسه به لحاظ کمی و کیفی حضور

«حجت الاسلام والمسلمین حسینعلی سعدی» نماینده مجلس خبرگان رهبری و رئیس سابق دانشگاه امام صادق علیه السلام در گفتگو با «راه ابراهیم» ضمن گرامیداشت یاد و خاطره شهیدان خدمت، مرحوم رئیسی و همراهان ایشان به بیان برخی ویژگی‌ها و شاخصه‌های اخلاقی آیت الله رئیسی پرداخت و خاطرات و مشاهدات خود را از سال‌ها معاشرت با شهید جمهور که او را رئیس جمهور تراز انقلاب اسلامی خطاب می‌کرد، بیان کرد.

یک ملجأ و پناه برای مطالبات مردم و انتقال آن به مدیران ذی‌ربط است. حجت الاسلام والمسلمین سعدی افزود: مساله دیگر حیطه مسئولیت ذاتی این مجلس یعنی صیانت و نظارت بر حرکت انقلاب است. آیت الله رئیسی عضو هیات رئیسه و در سنوات اخیر هم نایب رئیس مجلس خبرگان بودند

نماینده تهران در مجلس خبرگان رهبری در مورد بخشی از حیات سیاسی و اجتماعی آیت الله رئیسی در مجلس خبرگان رهبری گفت: ایشان به عنوان نماینده خراسان جنوبی در مجلس خبرگان حضور داشتند. در مجلس خبرگان چند مساله اهمیت دارد. خبرگان حوزه اجرایی را متکفل نیستند منتهی خبرگان

فعالی داشتند و حتی به این مساله هم اکتفا نمی کردند و در زمان های تنفس نیز وقت مفصلی می گذاشت و گوش شنوایی برای شنیدن مشکلات و مطالبات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مردم داشت. عضو مجلس خبرگان رهبری اظهار داشت: بیانیه های پایانی مجلس خبرگان بر روی بحث های گفتمان سازی و مطالبه گری تاکید می کند. پیش نویس بیانیه ها را هیئت رئیسه تنظیم و سپس تقدیم اعضای مجلس خبرگان می کند و اعضایی که نظری دارند مطرح می کنند و پس از جمع بندی بیانیه پایانی تدوین می شود. لذا آیت الله رئیسه سهم جدی در تدوین این بیانیه ها در سال های اخیر داشت. آقای رئیسه در این بیانیه ها موضعی پخته می گرفت که نشان از فعال بودن و جامع الاطراف بودن ایشان داشت. حجت الاسلام و المسلمین سعدی سعه صدر را ویژگی برجسته دیگر شهید جمهور عنوان کرد و افزود: آقای رئیسه «سعه صدر و حوصله» عجیبی داشت و وقت مفصلی در جلسات بر روی مسائل مختلف اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی می گذاشت و حرف های مهمانان و اعضای مجلس خبرگان رهبری را استماع می کرد و چه بسا مسائل مطروحه را به مدیران نیز منتقل می کرد.

وی ارتباط صمیمی، فراگیر، جامع و هوشمندانه در جلسات مجلس خبرگان رهبری را شاخص دیگر شهید رئیسه عنوان کرد و گفت: شهید رئیسه عضو کمیسیون هیئت اندیشه ورز بود و بحث های تخصصی این کمیسیون را نیز با جدیت دنبال می کرد.

شهید رئیسه اهل توسل و توجه به اهل بیت بود

رئیس سابق دانشگاه امام صادق علیه اسلام در مورد شخصیت معنوی شهید رئیسه تصریح کرد: رهبر معظم انقلاب در دیداری که با اعضای هیئت دولت سیزدهم پس از شهادت شهید جمهور داشتند زمانی که ابعاد شخصیتی و مدیریتی مرحوم رئیسه را عنوان می کردند، یکی از مولفه های شخصیتی آیت الله رئیسه را توسل به اهل بیت معرفی کردند. واقعا شهید رئیسه اهل توسل و توجه به اهل بیت علیهم السلام بود و با همه مشغله ها مراسم اهل بیت (ع) را نیز در هر شرایطی برگزار می کرد.

حجت الاسلام سعدی که به دفعات سخنران مجالس روضه به میزبانی آیت الله رئیسه بوده اظهار داشت: ایشان روضه ماهانه منظمی داشت که در هیچ شرایطی تعطیل نمی شد. یکی از تفاوت های حکمرانی اسلامی

با حکمرانی لیبرال همین است. خداوند به پیغمبر هم دستور می دهد که «قُم اللَّیْلُ»: یعنی اگر در روز کارهای سنگینی در اداره جامعه داری اما شب زنده داری و توسل کن. مدت ها من افتخار داشتم در جلسات رسمی و غیر رسمی روضه خانگی ایشان به عنوان سخنران حضور داشتم و مرحوم رئیسه نیز تاکید داشتند مباحث تاریخی و تبیینی در منبر بیان شود.

شهید رئیسه عجب اهل گریه و اشک به درگاه الهی و مصائب اهل بیت بود

نماینده تهران در مجلس خبرگان رهبری اظهار داشت: شهید رئیسه عجب اهل گریه و اشک به درگاه الهی و مصائب اهل بیت، توجه به اذکار و صفای باطن بود و به اهل بیت ارادت داشت. شاید این یک تقدیر الهی و ربانی باشد که عنوان «خادمی امام رضا» برای ایشان ثبت شد چرا که معتقد بود که خیلی از مشکلات را می توان با ارتباط و توسل به اهل بیت علیهم السلام حل کرد.

حجت الاسلام و المسلمین سعدی تاکید کرد: یک فصلی از تحلیل مکتب مدیریت شهید رئیسه که نباید مغفول واقع شود بحث ارتباط و توسل ایشان به اهل بیت علیهم السلام است، ضمن اینکه رهبر معظم

اهمیت مردم در نظام مردم سالاری دینی را می توان در مدیریت شهید رئیسه دید. تمام اقدامات ایشان به دور از شعار زدگی و تبلیغات بود

یکی از وزرای دیگر
دولت‌ها تعریف کرد که
در جلسات کارشناسی و
تخصصی این میزان که آقای
رئیزی وقت می‌گذارد و
استماع می‌کند از سر جمع
دولت‌های دیگر بیشتر بود

انقلاب یک جمله عجیب دیگری در وصف ایشان فرمودند که شهید رئیسی اهل «ارتباط با عالم غیب» بود. این توصیف خیلی عظیم است.

شهید رئیسی متواضع بود

این استاد حوزه و دانشگاه «تواضع» را برجستگی دیگر شخصیت رئیس جمهور شهید عنوان کرد و اظهار داشت: یک بعد مکتب مدیریتی آیت الله رئیسی بحث معنویت بود که آثاری نیز دارد. یکی از اثرات آن تواضع است. ایشان عجیب متواضع بود و فارغ از تعینات دیپلماتیک و رسمی به کودکان و سالخوردهگان احترام می گذاشت. این از اثرات توجه به عالم معنا است. امیر المؤمنین علیه السلام فرمودند: «إِنَّ عَمَلَكَ لَيْسَ لَكَ بِطُغْمَةٍ وَلَكِنَّهُ فِي عُقْبِكَ أَمَانَةٌ» مسئولیت طعمه نیست بلکه امانتی بر گردن تو است.

رئیس جمهور تراز انقلاب بود

عضو مجلس خبرگان رهبری تاکید کرد: ویژگی دیگر شخصیتی ایشان ندیدن خود بود. در مناظرات انتخاباتی تکرار می کرد که اگر مشکلات مردم با توهین به من حل می شود اشکالی ندارد. هیچ وقت ایشان به دنبال دفاع از شخص خودش و انانیت نبود. شهید رئیسی رئیس جمهور تراز انقلاب بود و به نظرم باید خصیصه های مدیریتی ایشان استخراج شود و تبدیل به گفتمان گردد و از این طریق مدیر تراز انقلاب انتخاب و پرورش یابد.

آیت الله رئیسی خودش را نمی دید و تعینات و منیت برای خودش قائل نبود. دنبال گزارش کار و سرو صدای تبلیغاتی نبود. مردم از آقای رئیسی شنیدن که زمانی که از ایشان سوال می شود چند بار به فلان استان سفر میروید گفت آنقدر به این استان می آیم تا مشکلات آنجا حل شود.

اهمیت مردم در نظام مردم سالاری دینی را می توان در مدیریت شهید رئیسی دید

رئیس سابق دانشگاه امام صادق علیه السلام بیان کرد: دکتر رئیسی حلال مسائل مردم بود و واقعا برایش مردم مهم بود. اهمیت مردم در نظام مردم سالاری دینی را می توان در مدیریت شهید رئیسی دید. تمام اقدامات ایشان به دور از شعار زدگی و تبلیغات بود. رئیس جمهور طراز انقلاب یعنی ارتباطش با مردم؛ یعنی ارتباطش با مسائل نظام.

وی در بیان ویژگی با ذکر خاطره ای گفت: یکی از وزرای دیگر دولت ها تعریف کرد که در جلسات کارشناسی و تخصصی این میزان که آقای رئیسی وقت می گذارد و اسستماع می کند از سر جمع دولت های دیگر بیشتر بود. تجربه های مدیریتی آیت الله رئیسی در دوره مختلف مسئولیت های ایشان برایش پختگی و عقلانیت به ارمغان آورده بود و همین مساله باعث شد جای متن و حاشیه در نظام مسائل را جابجا نکند.

وی در پایان تاکید کرد: دوره ریاست جمهوری شهید رئیسی کوتاه بود اما بخوبی توانست نشان دهد حل بسیاری از مشکلات بدون چشمداشت به بیرون و با اتکا به ظرفیت های داخلی شدنی است.

حاج محمود کریمی در گفتگو با راه ابراهیم مطرح کرد؛

«محبوبیت واقعی» نه در قدرت که در خدمت خالصانه به مردم معنا می یابد

از دیماه ۱۴۰۴ / دی القعدة ۱۴۴۶

راه ابراهیم

۲۲

محمد حسین رحیمی / حاج محمود کریمی، مداح صاحب سبک و سرشناس اهل بیت در گفتگو با «راه ابراهیم» به توصیف شخصیت شهید سید ابراهیم رئیسی پرداخت و به ابعاد متنوعی از تقوا، توکل، اخلاص و مسئولیت پذیری ایشان اشاره کرد. وی که به دفعات در مجالس روضه و عزاداری با حضور شهید رئیسی به مدح آل الله پرداخته است، شهید جمهور را یکی از شخصیت هایی توصیف کرد که همواره در تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی خود، الگو و الهام بخش بودند.

مردم کرده است، پنجشنبه و جمعه، تعطیلی یا زمان استراحت برایش معنایی ندارد. او حقیقتاً مصداق این کلام بود که «سید القوم خادمهم» (آقای هر قوم، خادم همان قوم است). این منش نه تنها در گفتار بلکه در رفتار ایشان نمایان بود. ایشان در تمامی ابعاد زندگی، مخصوصاً در ارتباط با مردم، روحیه امام خمینی (ره) را الگوی خود قرار داده بود. حضرت آقا نیز چنین منشی دارند، مثلاً اگر چند روز به مشهد بروند، آن جاهم به امورات و کارهای می پردازند.

طی شدن مراحل قانونی غریبه و آشنا داشت! کریمی در ادامه روایت خود گفت: «تقوای ایشان به حدی بود که در تصمیمات، نزدیکان خود را نیز مستثنی نمی کرد. به یاد دارم هنگام معاونت قوه قضائیه توسط آقای رئیسی، مشکلی برایم پیش آمده بود که به شدت حس می کردم مورد اجحاف قرار گرفتم. وقتی موضوع را با او

در رفتارش دیده نمی شد. تمامی این رفتارها نشان از عمق باور و تقوای ایشان داشت.»

پاسخ مظلومانه به سوال: وقت فراغت دارید؟ وی ادامه داد: «شهید رئیسی معنای واقعی خدمت به مردم را درک کرده بود. وقتی در برنامه تلویزیونی «بدون تعارف»، آقای رضوانی از ایشان پرسید که آیا در زندگی وقت فراغت دارید؟ جواب های مظلومانه ایشان من را بسیار تحت تأثیر قرار داد. ایشان با فروتنی پاسخ دادند که وقتی برای فراغت ندارم. و این یک واقعیت بود. کسی که خود را وقف خدمت به

حاج محمود کریمی در گفتگویی باویژه نامه راه ابراهیم به بیان روایت هایی از مواجهه و بیان لحظاتی از درک حضور در کنار شهید جمهور پرداخت و گفت: «چند ویژگی خاص شهید رئیسی باعث شده بود من به ایشان علاقه مند شوم. مهم ترین آن که در بسیاری از رفتار ایشان نیز تأثیر می گذاشت، «کظم غیظ» بود که این ویژگی برگرفته از تقوای او بود. تقوای ایشان در آرامش گفتار، پرهیز کردن از غیظ و حتی تناسب میزان صدا با شرایط از نشانه های واضح تقوا بود. زمانی که از حق مردم سخن می گفت، به شدت جدی و محکم بود؛ اما هیچ گاه غضب

اتاق ۴۰ نفره؛ انتخابی برای اذیت نشدن زائران
وی اضافه می‌کند: من از نزدیک دیده بودم که ارتباطش با ذوات مقدسه و اهل بیت علیهم السلام چقدر صمیمی و واقعی بود. او هرگز به جایگاه خود اهمیت نمی‌داد و درست مانند یک خادم ساده در خدمت مردم بود. در زمان تولیت آستان قدس رضوی، تمام ساختارهای ظاهری و قواعد نادرست را تغییر داد و نشان داد که خدمت به مردم هیچ حد و مرزی ندارد.

او درباره آداب زیارت شهید رئیسی می‌گوید: حاج آقا همیشه در حرم مراقب بود مردم اذیت نشوند و به حرم نظم خاصی بدهد. موقع نماز، ایشان در اتاقی که مشرف به ضریح بود، حضور داشتند. وقتی وارد اتاق می‌شدم، آنجا فضای کوچکی بود که با پنجره‌ای رو به ضریح امام رضا علیه السلام قرار داشت. شاید نزدیک ۴۰ نفر امکان حضور داشتند. ایشان این اتاق را برای زیارت‌هایشان انتخاب می‌کردند تا مردمی که برای زیارت آمده بودند، اذیت نشوند یا حرم بی‌نظم نشود.

اشک‌های عاشقانه در جوار ضریح رضوی
کریمی همچنین به رفتارها و منش معنوی شهید رئیسی در زیارت اشاره کرد

که تقوا و خلوص شهید رئیسی همه اعضای خانواده او را تحت تأثیر قرار داده است.

از کسی چیزی به دل نمی‌گرفت
وی در بخش دیگری از سخنان خود تأکید کرد: «شهادت، براننده کسی همچون شهید رئیسی بود. کسی که رفتارهایش از روی تقوا بود و ویژگی‌هایی مانند توکل و ارتباط معنوی عمیقش با اهل بیت، او را برجسته می‌ساخت. اگر کسی برای او نقشه می‌کشید، پشت سر او حرف می‌زد یا به او دشنام می‌داد، به دل نمی‌گرفت. وقتی کسی از حرف‌های نامربوط ناراحت نمی‌شود، دلی همچون کودک دارد و موحد است. آدمی که فقط خدا را ببیند، از کسی ناراحت نمی‌شود. این مداح اهل بیت علیهم السلام گفت: امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند از حرفی که مردم در مورد تو می‌زنند ناراحت نباش، اگر راست بگویند عقوبت تو جلو افتاده و اگر دروغ گفته باشند برای تو حسنه انجام نداده است. کریمی می‌گوید: من در مورد شخص آقای رئیسی صحبت می‌کنم و موضوع ایشان هستند که فارغ از دولت آقای رئیسی است. اگر در دولت ایشان موفقیت وجود داشت، منحصراً به دلیل اخلاص او بود و خدای خدای خدای ایشان را محفوظ نگه دارد.

مطرح کردم و خواستم از ایشان درخواست کنم که فقط دستور دهند یک فرد منصف به ماجرا رسیدگی کند، گفتند: «بگذارید مراحل قانونی طی شود.» حتی با وجود رفاقت بسیار نزدیک، هیچ مصداقی از تبعیض یا سوگیری ندیدم. این رفتار او باعث شد بیش از پیش به تقوا و عدالتش ایمان بیاورم.

وی همچنین به قدرت توکل و اخلاص شهید رئیسی اشاره کرد: «شهید رئیسی در تمامی امور سخت به خداوند توکل می‌کرد و همیشه می‌گفت اگر خودم به نتیجه‌ای که ایمان دارم برسم، حتی به قیمت لطمه دیدن خودم، ایستادگی خواهم کرد. و دقیقاً همین اخلاص و توکل بود که او را به موفقیت رساند. اخلاص او در تمامی ابعاد زندگی‌اش مشهود بود. هر کاری که می‌کرد، رضایت خدا را بر هر چیز دیگری مقدم می‌دانست، و همین باعث موفقیت‌های بسیارش، حتی در دشوارترین شرایط شد.

کریمی در وصف زندگی خانوادگی شهید رئیسی نیز گفت: «فرزندان او، نوه‌ها و خانواده‌اش، مصداق پاکي و سادگی بودند. رفتارشان به وضوح نشان دهنده این بود که در خانواده یک شخصیت مؤمن و صالح بزرگ شده‌اند، اما اصلاً روحیه آقا زادگی در آن‌ها دیده نمی‌شد. این مسئله به وضوح نشان می‌داد

یک بار به شوخی به ایشان گفتم: «حاج آقا، شما که همیشه در حال کارید، کی استراحت می‌کنید؟» با همان لبخند همیشگی پاسخ دادند: «وقتی انسان کارش را عبادت بداند، خستگی معنا ندارد.»

L

و گفت: «زمانی که وارد اتاق می‌شدم، ایشان مشغول نماز بودند. حرف‌هایشان به قدری زیبا و تأثیرگذار بود که گویی هر جلسه و هر کلام، یک درس معنوی بود. وقتی نمازشان تمام می‌شد، محاسن خیس از اشک و آثار گریه از عشق اهل بیت در چهره‌شان نمایان بود. ایشان بدون هیچ تفاوتی بین افراد حاضر، با محبت و سادگی با همه صحبت می‌کردند. حتی در حالت‌هایی که از نظر ظاهری چهره‌اش در اثر گریه متأثر شده بود، هنوز آن صمیمیت و محبت در رفتارش موج می‌زد. این رفتارهای او نشان‌دهنده اخلاص واقعی و عشق حقیقی به اهل بیت و رابطه‌ای روحانی با خدا بود.» وی به ذکر خاطراتی از دیگر شهدای همراه رئیس‌جمهور فقید پرداخت و افزود: «شهید مالک رحمتی آدمی فوق‌العاده بود، با این نگاه، با این درایت، با این پشتکار و این قدرت، من همیشه می‌گفتم چنین کسی روزی به مراتب بالاتر کارهای اجرایی و دولتی باید برسد. اما رفتار و منش این افراد نشان می‌داد که در کنار کارهای عظیم و تأثیرگذار، هیچگاه ارتباط معنوی خود را با خدا و اهل بیت از دست نمی‌دادند. این همان چیزی بود که شهید رئیسی را از دیگران متفاوت می‌ساخت.»

شهادت، تکمیل‌کننده مسیر یک عارف سیاستمدار

کریمی با اشاره به خاطره‌ای از سفرهای زیارتی شهید رئیسی گفت: «یادم می‌آید در یکی از سفرهای زیارتی به مشهد، ایشان اصرار داشتند مانند یک زائر معمولی و بدون تشریفات خاص در حرم حضور پیدا کنند. حتی زمانی که مسئولان حرم پیشنهاد می‌کردند برای راحتی‌شان برنامه ریزی خاصی انجام دهند، با قاطعیت و مهربانی می‌فرمودند: «من مثل بقیه مردم هستم؛ نمی‌خواهم مزاحمتی برای زائران ایجاد شود.» این تواضع و مردم‌داری او در تمام لحظات زندگی‌اش مشهود بود.» این مداح اهل بیت (ع) همچنین به روحیه جهادی شهید رئیسی اشاره کرد و افزود: «در دوران مسئولیت‌های سنگین، هرگز نشد که ایشان از خدمت خسته شوند یا به دنبال راحتی خود باشند. حتی در سخت‌ترین شرایط کاری، همیشه اولین کسی بود که صبح زود در محل کار حاضر می‌شد و آخرین نفری بود که می‌رفت. یک بار به شوخی به ایشان گفتم: «حاج آقا، شما که همیشه در حال کارید، کی استراحت می‌کنید؟» با همان لبخند همیشگی پاسخ دادند: «وقتی انسان کارش را عبادت بداند، خستگی معنا ندارد.» این نگاه او به کار و خدمت، برای همه مادر درس بزرگی بود. کریمی در بخش دیگری از سخنان‌ش به

میهن دوستی شهید رئیسی پرداخت و گفت: «ایشان عاشق ایران و مردمش بودند. بارها در جلسات خصوصی تأکید می‌کردند که «ما باید برای عزت این کشور و آسایش مردم، شبانه روز تلاش کنیم.»

حتی در سفرهای استانی، به جای حضور در هتل‌های مجلل، ترجیح می‌دادند در اقامتگاه‌های ساده بمانند تا بودجه عمومی صرف امور ضروری‌تر شود. این روحیه انقلابی و ساده‌زیستی، از ایشان چهره‌ای محبوب و الگویی بی‌بدیل ساخته بود.»

کریمی با اشاره بر ضرورت تداوم راه شهید رئیسی گفت: «امروز بهترین یادبود برای این شهید بزرگوار، ادامه دادن مسیر خدمت و اخلاصی است که او آغاز کرد. شهید رئیسی به ما آموخت که می‌توان در اوج مسئولیت‌ها، متواضع بود؛ در اوج قدرت، پارسا ماند و در اوج سیاست‌ورزی، عاشق خدا و اهل بیت (ع) بود. آرزویم این است که همه ما، به ویژه مسئولان نظام، از این منش نورانی درس بگیرند.

این مداح اهل بیت با تأکید بر اینکه بدانیم که «محبوبیت واقعی» نه در قدرت که در خدمت خالصانه به مردم معنا می‌یابد»، گفت: این گونه بود که زندگی پربرکت شهید رئیسی، نه تنها در یادها که در عمل پیروان راهش جاودانه شد.

توصیف ویژه دستیار پوتین از شهید رئیسی در گفتگو با "راه ابراهیم":

او می دانست دارد چه کار می کند

«ایگور لویتین» دستیار ویژه ولادیمیر پوتین و شخصیتی مهم و اثرگذار در دولت روسیه است که عمده مسئولیت ارتباط با جمهوری اسلامی ایران از سوی رئیس جمهور روسیه به وی سپرده شده است. وی در گفتگویی با "راه ابراهیم" با قدردانی از حمایت های بی سابقه رئیس جمهور شهید دکتر رئیسی از روسیه در دوران تحریم های غرب، تاکید کرد این پشتیبانی ها اقتصاد روسیه را از فروپاشی نجات داد. **۶۶**

دستیار ویژه رئیس جمهور روسیه در پاسخ به سوالی درباره ارزیابی تعاملات اقتصادی ایران و روسیه در دولت شهید رئیسی و نگاه رئیس جمهور فقید ایران به همکاری با روسیه، گفت:

در وهله اول، می خواهیم به مردم ایران به خاطر از دست دادن رئیس جمهور فقیدشان تسلیت عرض کنم. من شخصاً بارئیس جمهور فقید آشنا بودم و این تراژدی را عزایی برای خودم محسوب می کنم.

وی افزود: در سخت ترین دوران روسیه که غرب تحریم های ظالمانه ای علیه ما وضع می کرد، رئیس جمهور ایران در کنار ما بود و با کمک های ایشان بود که اقتصاد روسیه،

آنطور که غربی ها می خواستند، فرو نریخت. لویتین تاکید کرد: ایشان علاوه بر حوزه اقتصادی، در حوزه سیاسی نیز خیلی از روسیه حمایت کرد. راه اندازی کریدور شمال جنوب بهترین خاطره ای است که از رئیس جمهور فقید داریم. ما به احترام ایشان تمام تلاش خود را برای به اتمام رسیدن این پروژه انجام می دهیم و رئیس جمهور پوتین تمام دستورات لازم برای اجرای این پروژه را صادر کرده اند.

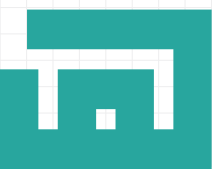
وی در ادامه در مورد شهید حسین امیرعبداللهیان وزیر امور خارجه ایران هم اظهار داشت: شخصاً از نزدیک ایشان را می شناختم. همه کارهایی که انجام می شد برای حمایت از طرح هایی بود که رئیس

جمهور رئیسی تعیین کرده بود. دستیار ویژه پوتین افزود: دکتر امیرعبداللهیان در محافل بین المللی نیز، هر جا که لازم بود از ما حمایت کردند. روحشان شاد.

لویتین در خصوص دستاوردهای ویژه تعاملات ۳ ساله ایران و روسیه در دولت سیزدهم، عنوان کرد: افزایش گردشگران، توسعه یافتن فعالیت تجاری بین دو کشور در دریای خزر، برداشته شدن موانع برای فعالیت شرکت های روسیه در ایران و حمایت از مادر مقابل غربی ها از جمله دستاوردهای ویژه تعاملات ۳ ساله ایران و روسیه بود. کمک هایی که رئیس جمهور فقید و وزیر امور خارجه ایشان در حمایت از روسیه انجام دادند، باعث شد روسیه روی پای خودش بایستد.

دستیار ویژه رئیس جمهور روسیه در پایان شهید رئیسی را در یک جمله اینگونه توصیف کرد: او می دانست چه کار دارد انجام می دهد.

راه اندازی کریدور شمال جنوب بهترین خاطره ای است که از رئیس جمهور فقید داریم. ما به احترام ایشان تمام تلاش خود را برای به اتمام رسیدن این پروژه انجام می دهیم

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت سیزدهم در گفتگو با راه ابراهیم:

آیت الله رئیسی را متعلق به جریان نواندیشی دینی می دانم

۹۹ مریم عاقلی/دکتر محمد مهدی اسماعیلی مدیرعامل بنیاد شهید رئیسی و وزیر فرهنگ دولت سیزدهم در گفت وگو با "راه ابراهیم" به تبیین و بازنمایی منظومه فکری شهید رئیسی در حوزه هنری و فرهنگی پرداخت. وجهی از شخصیت آیت الله رئیسی که شاید به خاطر فعالیت سیاسی و رویکرد قضایی این شهید کمتر مورد توجه بوده است.

دیدگاه شهید رئیسی در زمینه هنری و فرهنگی از جمله حوزه کتاب، موسیقی، تئاتر و سینما چه بود؟

آیت الله رئیسی از یک مکتب فکری جامعی برخوردار بود. ایشان متعلق به مکتب فکری ای بودند که توسط امام راحل عظیم الشان ما بنیان گذاشته بود و پاسخ بسیاری از مسائل و مستحدثات عصر جدید را ارائه می کرد.

در مکتب فکری امام (ره) و جریان روشنفکری دینی که از ابتدای قرن شمس جدید در کشور ما شکل گرفت نسبت به موضوعات جدید، محصولات جدید رسانه ای و محصولات جدید هنری یک نگاه دقیق

و یک مرزبندی روشنی وجود داشت. این مرزبندی از یک سو با جریان تحجر و انجمادی که در مقابل هر نوع نگاه جدید می ایستاد، دارای اجتهادی پویا برای همنشینی با تحولات عصر جدید نبود.

یعنی اگر در پیام امام (ره) به روحانیت در سوم اسفند ۱۳۶۷، تقریباً سه ماه قبل از ارتحال ملکوتی ایشان دقت کنید آنجا از یک جریان تحجری که تاب رویارویی با تفکرات جدید را نداشتند انتقاد و گله می کند و می فرماید آموختن فلسفه گناه و عرفان شرک، آموختن زبان خارجی ... و همینطور اشاره می کنند و خیلی سوگمندانه از اجحاف و ظلمی که جریان تحجر به حوزه

مبانی دینی داشته است، گله می کنند. امامت الله شهید رئیسی به تبع امام (ره) و حضرت آیت الله خامنه ای، شهید عالی مقام محمد باقر صدر در منظومه جریان نو اندیشه دینی قرار می گیرند. و این شهید عزیز را متعلق به جریان نواندیشی دینی می دانم که خط فاصله جدی از یک سو با تحجر و از سوی دیگر مرزبندی روشنی با جریان استحاله و غرب گرایی داشت. در اندیشه جریان انقلابی، جریان نواندیشی دینی یک نوع هویت مستقلی برای حوزه مبانی فکری قائل بود و در عین حال یک ریشه عمیقی در سنت داشت و با استفاده از پویایی اجتهاد و توجه به عناصر زمان و مکان از انبساط فقهی موجود در پاسخگویی به مسائل جدید استفاده می کرد.

با این رویکرد طبیعی است که همه مسائل هنری مثل موسیقی، تئاتر، سینما، تلویزیون، فناوری های نوین ارتباطی،

شبکه‌های اجتماعی، شبکه‌های مجازی در این خوانش از دین و نگاه روشن‌بینانه قابل استفاده و به کارگیری است.

نظر شهید رئیسی درباره حوزه موسیقی چه بود، با توجه به اینکه برای اولین بار بعد از انقلاب سند موسیقی در دولت ایشان به عنوان یک فرد معمم و حوزوی تدوین شد.

ایسان به موسیقی و تأثیر در حوزه فکری انقلاب اسلامی به عنوان هنرهایی که می‌توانند برای پیشرفت فعالیت‌های عمومی در جامعه اسلامی به کار گرفته شوند، نگاه می‌کردند؛ این نگاه به سینما و تلویزیون هم وجود داشت و آیت الله شهید رئیسی کاملاً این دیدگاه را داشت و به همین عنوان مطابق با نظرات فقهی مقام معظم رهبری کارهای بزرگی در دوره مدیریت ایشان در کشور انجام شد.

مهم‌ترین مورد این بود که برای همه این حوزه‌ها، اسناد بالادستی تدوین شد. پرچالش‌ترین حوزه، موسیقی بود اما بعد از ۴۵ سال، سند ملی موسیقی ایران توسط وزارت ارشاد تنظیم و در شورای عالی انقلاب فرهنگی بررسی و تصویب و توسط رئیس جمهور شهید ابلاغ شد.

این اتفاق بسیار مهمی بود. این اتفاق و تأثیرات آن را باید از اصحاب موسیقی جویا

شد. آنهایی که سال‌ها دنبال ایجاد هویت جدید حرفه‌ای و هنری مطابق با نگاه حاکم بر جمهوری اسلامی بودند و احساس می‌کردند اساساً کسی به آنها توجه نمی‌کند. ایشان همین نگاه را در حوزه سینما، حوزه تأثیر و توجه به اصحاب فرهنگ و هنر داشتند.

ایشان مشخصاً چه حمایت‌هایی از حوزه فرهنگ داشتند که کم سابقه بود؟

در دوره آیت الله شهید اقدامات و پشتیبانی خوبی از جریان فرهنگی و هنری کشور پدید آمد. امکان حضور هنرمندان در حوزه‌های مختلف اجتماعی فراهم و به آنها توجه و تلاش شد قدر آنها دانسته شود، آقای رئیس جمهور بارها جلسات مستقیمی با این عزیزان داشت. در بهمن ۱۴۰۰ اولین دیدار ایشان با هنرمندان تجسمی انجام شد. هنرمندان تجسمی که اغلب آنها خیلی در این طبقه بندی هنرمندان مورد توجه رسانه‌ها نیستند. ایشان در موزه هنرهای معاصر با آنها دیدار و از آثارشان بازدید کردند و سپس پای صحبت اندیشمندان و فرهیختگان حوزه هنرهای تجسمی نشستند.

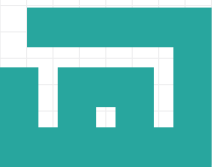
در جلسات رودرروی بسیاری با اهل کتاب و اهل فرهنگ حاضر شدند. حتی ایشان در جلسه دآوری هیأت انتخاب جشنواره

فیلم فجر حاضر شدند. احتمالاً صحنه‌هایی از آن را در تصاویری که از بازدید ایشان از وزارت فرهنگ پخش شده مشاهده کرده‌اید. ایشان با هنرمندان ارتباط بسیار خوبی داشتند. هنرمندانی که دهها سال امکان فعالیت هنری نداشتند در دوره ایشان امکان فعالیت هنری پیدا کردند.

رونق فرهنگ و هنر در دوره ایشان قابل مقایسه با هیچ دوره‌ای نیست. انواع جشنواره‌های هنری، برنامه‌های هنری، اجراهای صحنه‌ای در یک بازه سه ساله دوره ایشان را با بازه‌های مشابه در دوره‌های ریاست جمهوری قبلی بسیار متفاوت کرده است و اساساً چندین برابر این فعالیت‌ها گسترش یافته است.

در حالیکه معاندین و مخالفین القای می‌کردند که جریانی که آیت الله رئیسی منتسب به آن جریان فکری است اساساً روی خوشی به فرهنگ و هنر نشان نمی‌دهد! ولی شما مشاهده کردید بالاترین آمارها و بهترین زیرساخت‌ها در این دوره انجام شد. افزایش ۱۷ برابری بودجه فرهنگ و هنر و رسانه در دوره مدیریت این شهید عزیز اتفاق افتاد و یک فصل روشن و یک صفحه ماندگار در کتاب قطور فرهنگ این مرز و بوم به ثبت رسید.

بعد از ۴۵ سال، سند ملی موسیقی ایران توسط وزارت ارشاد تنظیم و در شورای عالی انقلاب فرهنگی بررسی و تصویب و توسط رئیس جمهور شهید ابلاغ شد

علی بهادری جهرمی در گفتگو با راه ابراهیم، از روزهای همکاری با آیت الله رئیسی در قوه قضائیه و

دولت سیزدهم می گوید:

شهید رئیسی قوه قضائیه نشسته را ایستا کرد

به عنوان سوال اول بفرمائید تحولاتی که شهید رئیسی در قوه ایجاد کردند چه بود؟ اگر بخواهید مهم ترین تحولات را به صورت خلاصه بیان کنید به چه نکاتی اشاره می کنید؟ شهید رئیسی اولین رئیس قوه قضائیه ای بودند که از درون قوه انتخاب شدند. به همین دلیل نگاه ها منتظر بود عملکرد اولین کسی که در این سطح اجتهاد و مدیریت، مورد تأیید رهبر انقلاب قرار گرفته، چگونه است. مدیریت و حضور شهید رئیسی در قوه قضائیه به نوعی خصوصیت هایی داشت که یاد را در ادوار گذشته مسبوق به سابقه نبوده یا خیلی در این سطح رخ نداده است. اولین ویژگی خاص شهید رئیسی برنامه محور بودن ایشان است. در ادوار مختلف قوه قضائیه ممکن

است بعضاً یک رویکرد، برجسته باشد مثلاً مرحوم شاهرودی قضازدایی، حبس زدایی یا بهداشت کیفری را مطرح می کردند. ایشان یکی از تئوریسین های حوزه قضا در اسلام بود و از نظر فقهی و اجتهادی درگیر بودند و از نظر مدیریتی توانمند. سند تحول قضائی اقدامی بی نظیر از شهید رئیسی بود اما اینکه یک برنامه جامع تحول وجود داشته باشد که صفر تا صد برای کل ابعاد و زوایای قوه قضائیه یک طرح جامع و منسجم در چهارچوب اسناد بالادستی و متناسب با شرایط روز تنظیم شود، سابقه نداشت. اولین کسی که این کار را در قوه قضائیه انجام داد شهید رئیسی بود که سند تحول قوه قضائیه را با همفکری همه صاحب نظران مرتبط از حوزه،

دانشگاه، حوزه قضائی و حوزه وکالت تهیه کرد که مبنی بر آن سند و چهارچوب برنامه باید اقدامات در قوه قضائیه در پیش گرفته می شد. آیت الله شهید رئیسی نگاه جامع و فرابخش به همه ابعاد و زوایا داشت، شهید رئیسی نسخه اصلاح را تک بعدی نمی دانستند چون آسیب های ما در حوزه مختلف مثلاً در دستگاه قضائی تک بعدی نیست که بگوئیم فقط اطلاع دادرسی داریم. اطلاع دادرسی هم داریم، کثرت پرونده هم داریم، مشکل فساد هم داریم لذا ایشان درمان را در نگاه متوازن به همه مجموعه می دیدند، که باید همزمان به همه این حوزه ها با اولویت بندی توجه داشته باشیم وگرنه ممکن است درمان ناقص شود یا حتی معکوس عمل کند. این

اولین ویژگی اختصاصی ایشان بود. ویژگی دیگر ایشان توجه فوق العاده به سرمایه اجتماعی دستگاه قضائی بود. دستگاه قضائی معمولاً جزو دستگاه های خوش نام بین افکار عمومی تلقی نمی شود و این هم اقتضای کار است چون از هر دو نفری که به دستگاه قضائی مراجعه می کنند حداقل به نفع یک نفر رای صادر نمی شود، یعنی اصولاً حداقل یک نفر ناراضی بیرون می آید چون آن رایی که علاقه داشته بگیرد، چه حق می دانسته و چه به ناحق، نتوانسته آن را دریافت کند. نکته دیگر این است که در شرایط مناسبی مردم به دادگستری مراجعه نمی کنند، مثل بیمارستان یعنی تا کسی بیمار نشود به بیمارستان نمی رود. دادگستری هم تا کسی مشکل حقوقی نداشته باشد مراجعه نمی کند یعنی فضای مطلوبی نیست که بگوئید برای خبرهای خوب می روند و اعصاب همه راحت است و خوشحال هستند. فضای دوقطبی، سنگین، پرتنش، پر استرس دارد. در زمان شهید رئیسی مردم به دستگاه قضا اعتماد داشتند، سرمایه اجتماعی دستگاه قضائی معمولاً خیلی بالا نیست، شهید رئیسی این مورد را مدنظر قرار دادند و برای سرمایه اجتماعی دستگاه قضائی برنامه داشتند یعنی مردم به قوه قضائیه اعتماد داشته باشند،

امید داشته باشند که در اینجا مشکلات آنجا برطرف می شود. پرونده های خاک خورده در دستگاه قضائی، زمان شهید رئیسی به جریان افتاد در دستگاه قضا تأثیر متعددی اتخاذ شد تا سرعت رسیدگی به پرونده ها افزایش یابد. پرونده های معطل مانده قدیمی چندین ساله به جریان افتادند یا تعیین تکلیف شدند یا نظامات پرداختی که مشوق باشد تا قضاات سریع تر پرونده ها را تعیین تکلیف کنند و به نتیجه برسد، در دستور کار قرار گرفته بود. نوع تعامل با ارباب رجوع ساماندهی شد اواخر دوره آقای رئیسی بود که سامانه ای فعال شد که برای مراجعه کننده پیامک می رفت، در روند رسیدگی به پرونده اش در دادگستری چه نظری دارد، آیا رضایت داشته یا خیر؟ شهید رئیسی اولین رئیس قوه قضائیه ای بود که سفر استانی داشتند در ادوار گذشته کمتر شاهد بودیم که یک رئیس قوه قضائیه با نماینده های NGO ها، با نمایندگان دانشگاهیان، وکلای دانشجویان، کارگران و غیره دیدار داشته باشد. این حجم زیاد از تعامل با افکار عمومی، رفت و آمد شخصی، ورود در موضوعاتی که مورد نیاز افکار عمومی و مطالبه آنهاست، سرمایه اجتماعی قوه قضائیه را افزایش داد. افکار سنجی ها نیز این را بعد ها تأیید کردند که سرمایه اجتماعی

قوه قضائیه به مقدار زیادی افزایش یافت. مسئله سوم آن حوزه ورود به حقوق عامه است. در اصل ۱۵۶ و ۱۵۸ قانون اساسی آمده، یکی از وظایف قوه قضائیه به طور خاص احیای حقوق عامه است. ۵ وظیفه در قانون اساسی نام برده شده که یکی از آنها احیای حقوق عامه است. در حالیکه نسبت به این امر برنامه یا کارویژه خاصی معمولاً در دستگاه قضائی روی میز نبود. علی رغم اینکه یکی از ۵ کارکرد دستگاه قضائی در قانون اساسی احیای حقوق عامه است معمولاً نمی بینیم نسبت به این موضوع کارویژه خاص، برنامه خاص، طرح خاص، اقدام خاصی شود. شهید رئیسی پیش از این هم وقتی در دادستانی کل کشور بودند بخش معاونت حقوق عامه دادستانی را فعال کردند و آنجا هم یک آئین نامه ای برای این حوزه صادر کردند. هم نقش NGO ها و سازمان های مردم نهاد در احیای حقوق عامه و هم نقش دادستان ها و تعامل میان بخش های مختلف در این حوزه را در آن آئین نامه پیش بینی کردند که پیش از ریاست قوه بود و زمانیکه در دادستانی بودند این اقدام انجام شد. وقتی در جایگاه ریاست قوه قضائیه قرار گرفتند همین معناراً باز احیا و باز تعریف کردند و در سطح رئیس قوه قضائیه گسترده کردند. اولاً ورود و نقش قوه قضائیه در موضوعات مرتبط با حقوق عامه پررنگ شد یعنی از ابتدای فعالیت شهید رئیسی در قوه قضائیه در ماجراهای سیل می بینیم شخص قوه قضائیه ورود می کند، مطالبه و پیگیری می کند. در ماجراهای تعطیلی کسب و کارهای خانگی ورود، مطالبه و پیگیری می شد. در ماجرای آلودگی و غیره ورود، مطالبه و پیگیری می شد. در حوزه هایی که حقوق عامه را مدنظر قرار می دهد و افکار عمومی مدنظر است شخصاً یا سازمانی هم رئیس قوه قضائیه و هم دادستانی فعالیت چشمگیری پیدا می کرد. رسیدگی به ترک فعل ها از جمله دستاورد های شهید رئیسی در دستگاه قضائی است. مفهوم ترک فعل پررنگ تر رسیدگی شد. در دوره ای ما دچار خمودگی در دستگاه اجرایی شدیم که معمولاً کارها با تأخیر مواجه می شد یا روی زمین مانده بود و یا با عدم مسئولیت پذیری مواجه شد.

ویژگی چهارمی که برای شهید رئیسی در سطح مدیریت ایشان در قوه قضائیه باید نام ببریم که آن هم در این سطح مشاهده نمی شد، جدیت و قاطعیت در برخورد با فساد بود. خواهش دارم اخبار دوره مدیر ییت شهید رئیسی را در قوه قضائیه مرور کنیم. در دوره شهید رئیسی شاهد هستیم دستگیری های گسترده کارمندانی که یک شبکه سازمان یافته در سازمان ثبت داشتند اتفاق افتاد. یکباره خبر منتشر می شد که ۲۴ نفر با هم دستگیر شدند. در یک شبکه در دادگستری یکباره ۱۵ نفر دستگیر می شوند. در زمان شهید رئیسی کسی جرأت نمی کرد پیشنهاد تخلف را قبول کند شناسایی و برخورد اتفاق می افتاد و همچنین حالت پیشگیری داشت. در عین حفظ حریم خصوصی، معرفی متخلفین

شهید رئیسی برای سرمایه اجتماعی دستگاه قضائی برنامه داشتند یعنی مردم به قوه قضائیه اعتماد داشته باشند، امید داشته باشند که در اینجا مشکلات آنها برطرف می شود

در چهارچوب قواعد فقهی و شرعی انجام می شد. اشخاص معرفی نمی شدند ولی همین که خبر منتشر می شد که ۱۵ نفر از کارکنان دادگستری یکجا دستگیر شدند کل کارکنان دادگستری و ثبتي که در کل کشور بودند اگر پیشنهادی به آنها می شد جرأت نمی کردند بپذیرند و حتی بعضاً کسی جرأت نمی کرد به اینها پیشنهاد تخلف دهد. چون مصونیت از بین رفته بود. کسی مصونیتی در برابر فساد نداشت.

آقای طبری هم در قله این برخورد ها با مفاسد بود؟

نمی خواهم بگویم قله چه کسی بود و چه کسی نبود. شهید رئیسی در مبارزه با فساد خط قرمزی نداشت. همه مصادیق تفاوتی نمی کرد. ترجیح می دهم این مدلی مثال بزنم به جای شخص، بگویم اگر برادر شهید رئیسی، اگر خانواده شهید رئیسی هم تخلف می کردند جنس ایشان اینطور بود که تعارفی در برخورد با او نداشتند. واقعاً کسانی که با ایشان کار کردند این مسئله را می دانند و لمس کردند. خط قرمزی وجود نداشت، فرد برادر رئیس جمهور بود یا در قوه قضائیه فلان مقام عالی قضائی بود یا با سابقه بود. در مورد قبلی که احیای حقوق عامه بود مواردی همچون هفت سنگان، ویلا سازی ها

و برج سازی در سواحل، در حاشیه رودخانه ها یا موارد این چنینی را ذکر نکردم. این پروژه ها را شهید رئیسی در دولت هم ادامه دادند. خط مسیر حاج آقا یکی است؛ در دادستانی همین بود، در آستان قدس همین بود، در قوه قضائیه همین بود و در دولت هم همین بود که بالباس ها و کارکردها و قابلیت های متفاوت بود. طبیعتاً خروجی های متفاوت دارد. پس این خط مقابله با فساد جدیت، سرعت، قاطعیت بود و در حوزه برخورد با فساد یکی دیگر از ویژگی های شهید رئیسی در ریاست قوه قضائیه است. یک مورد دیگر جوان گرایی است. این مواردی که بیان میکنم در دولت هم بوده ولی من قوه قضائیه را بیان می کنم. قوه قضائیه و نهاد قضائی در کشور و جهان به ریش سفید و کلاه سفیدی در جهان شناخته می شود. طبیعتاً بدنه مدیران دستگاه قضائی به جز برهه اول انقلاب که مدیران همه کشور جوان بودند از سن و سالهای بالایی برخوردار هستند. شهید رئیسی در قوه قضائیه معروف به این است که جوان گرایی گسترده انجام داد.

مخالفتی با این رویکرد ایشان نشد؟

هر جایی جوان گرایی شود عده ای مخالفت می کنند به ویژه جوان گرایی برای کسی که از بدنه قوه بود، یعنی همه همکاران او

قوه ای بودند و همه هم سن و سال های آن فرد، جوان نبودند و انتظار از او نداشتند که جایگاه ها و مناصب مدیریتی به آنها داده شود و شهید رئیسی باین گروه مخالف چه بسا سابقه ۴۰ سال رفاقت داشته است. هرگز اینها را مبنای قرار نداده است. شهید رئیسی به بنده گفتند در مرکز وکلا مشغول کار شوم ۳۳ ساله بودم. من هیچ سابقه قبلی همکاری با شهید رئیسی نداشتیم، هیچ آشنایی با ایشان نداشتیم و فقط تعامل علمی باهم داشتیم. آشنایی ما از همایش علمی بود که در چند همایش علمی باهم همکاری داشتیم، نه آشنایی خانوادگی، نه سببی و نسبی باهم نداشتیم. من به عنوان یک جوان ۳۳ ساله رئیس حوزه وکلا می شوم. به یاد دارم سال دوم مرکز بودم یک جمعی از وکلای عزیز نزد من آمدند و گفتند آمدیم از شما حلالیت بطلبیم. سال گذشته که شهید رئیسی شماره را به عنوان رئیس مرکز انتخاب کردند ما جمعی کلایه کردیم که چرا یک بچه را که سن بچه ما را دارد رئیس ما گذاشتید و ما را خوار کردید. حجم جوان گرایی در مدیریت کلان قوه قضائیه ستودنی بود. می خواهم بگویم این فشارها بود ولی شهید رئیسی اعتماد می کرد. آقای دکتر زارع پور وقتی مدیر انفورماتیک قوه قضائیه شد، زیر ۴۰ سال داشت، معاون انفورماتیک قوه قضائیه شد. همزمان دکتر علم الهدای ۳۵

رئیس به دولت منتقل می شوند طبیعتاً از نظر ساختاری پیگیری نمی شود و از حوزه صلاحیت ایشان خارج می شود. در موضوعات کلان کشور قوه قضائیه ورود می کند، اگر بورس مشکلی دارد قوه قضائیه منفعلی نمی نشیند، فعال است، ورود می کند. اگر خودرو دپو می شود قوه قضائیه ورود می کند و پویاست. پس با قوه ای پویا و فعال و بازیگر اصلی حکمرانی مواجه می شویم که مسئولیت پذیر است، وسط میدان است. این ویژگی در دوره مدیریت اجرایی ایشان خیلی بیشتر پررنگ شد ولی در دوره مدیریت قضائی ایشان هم بود و در دوره مدیریت آستان ایشان هم همین ویژگی وجود داشت. آستانی که فقط به زواری که در حرم می آیند خدمت می کرد، به خدمات اجتماعی حاشیه شهر توسعه پیدا می کند. مدل شهید رئیسی این طور بود یا مدلی که خادمان فقط در محدوده حرم تعریف می شدند به خادم یاران رضوی در سطح کشور توسعه پیدا کرد. مدل پویا، فعال و توسعه محور بود. شهید رئیسی قانون مدار بود ویژگی آخر هم عرض کنم که ویژگی قانون مداری فوق العاده شهید رئیسی بود. این ویژگی در دولت هم بعداً استمرار داشت و نمود و بروز آن زیاد بود. شهید رئیسی حتی اگر یک قانونی را اعتقاد نداشتند، قبول نداشتند، غلط می دانستند معتقد بودند ما

حوزه های مختلف حکمرانی بود. قوه قضائیه معمولاً یک قوه بسته و منفعل تلقی می شد. در حقوق اصطلاحاً می گوئیم قاضی نشسته است، یعنی موضوعات اتفاق می افتد و به قوه قضائیه رجوع می شود که تخلف، فساد، عرضه می شود و قوه قضائیه به صورت منفعل وارد موضوع می شود. شهید رئیسی قوه قضائیه ایستا یا منفعل یا نشسته را به قوه قضائیه پویا، فعال و ایستاده مبدل کردند. از قاضی نشسته عبور کردند. ایشان در قامت قاضی ایستاده ظاهر شدند. ایشان حتی سخنرانی های خود را ایستاده انجام می دادند. به یاد دارم ابتدا مطلبی در نحوه مدیریت و سبک مدیریت ایشان نوشتم و این را مدنظر قرار دادم. شهید رئیسی خیلی فعال و پویا بودند، دستگاه قضائی و کنشگری ایشان در قانون گذاری متفاوت شد، حجم ارتباط دستگاه قضائی با مجلس، تعامل در قانون گذاری متفاوت شد. مثلاً قانون دیوان قانون عدالت اداری با تعامل و هم اندیشی گسترده و نزدیکی دادگستری با قوه قضائیه با مجلس از ابتدا تنظیم و تدوین شد یا تبدیل کردن استاجاره ویژه دادگاه ها به قانون با همکاری و نزدیکی قوه قضائیه و مجلس در قالب طرح اعلام وصول می شود و تدوین می شود و تا آخر دوره ریاست شهید رئیسی کلیات آن در مجلس تصویب می شود و وقتی شهید

ساله بود که رئیس پژوهشگاه قوه قضائیه شد. در دانشگاه علوم قضائی آقای دکتر فرید محسنی که قدری از این عزیزان سن بالاتری داشت قرار گرفت، در سازمان پزشکی قانونی دکتر مسجدی که هم سن و سال دکتر محسنی است، در سازمان زندان ها آقای حاج محمدی جوان رئیس سازمان زندان ها یکی از بزرگترین سازمان های نهاد قضائی می شود. حجم جوان گرایی که در مدیریت کلان قوه قضائیه می بینید ستودنی است. قبل از شهید رئیسی این چهره های جوان را نمی دیدند. موردی نداشتیم حداقل در این میزان نبود و استثنائی بعضاً مشاهده می شد. همین رویکرد در رؤسای دادگستری هم وجود داشت. رئیس کل دادگستری ایلام جوان بود و در استان های مختلف همینطور بود و اینها کادر سازی می شود. همین کسی که دادستان تهران است در دوره آقای رئیسی رئیس دادگستری استان هرمزگان شدند. کادر ساخته می شود و کسی که الان رئیس کل دادگستری استان تهران است همینطور است یعنی جوان گرایی و تربیت نیرو و کادر سازی می کردند و نسلی از مدیران را برای آینده رقم می زدند. شهید رئیسی قوه قضائیه منفعلی را پویا کرد.

یعنی یک تحول ترکیبی رقم خورد؟
احسن. نکته بعدی پویایی قوه قضائیه در

آقای رئیسی اصرار داشت که حتماً موافق و مخالف کامل با هم بحث کنند، استدلال ها مطرح شود. این به خاطر روحیه قضائی بود که آقای رئیسی داشتند و ابعاد و زوایای موضوع باید برای قاضی کامل روشن شود در حوزه اجرایی هم از آن زمینه شخصیتی و متد و روش استفاده می کردند که موضوع پخته می شد و کسی بعد از جلسه نمی توانست بگوید من حرفی داشتم و شنیده نشد

اینجا در مسند قضائی تابع قانون هستیم و باید در چهارچوب قانون کار کنیم و در راستای اجرا نیز مجری قانون هستیم. اگر قانونی غلط است من نمی توانم جلوی قانون بایستم و باید آن را اصلاح کنم یعنی از طریق فرآیند قانونی باید قانون را اصلاح کرد و اگر جلوی قانون بایستیم مثل جمله ای می شود که می گویند بی نظمی از اینکه اطلاعی از نظم نداشته باشیم بدتر است. اگر قانون ناقص است باید اصلاح شود. به همین دلیل هم کنشگری فعال شهید رئیسی را در فرآیند اصلاح قوانین می بینیم مثل ماجرای کاهش حبس های تعزیری که در بحث اصلاح قانون مجازات صورت گرفت و رویکرد این بود که حبس ها کاهش پیدا کند. شهید رئیسی به طبقه محروم و مستضعف توجه ویژه داشت ولی در چهارچوب قانون بود یعنی در تعامل با مجلس قانون را اصلاح کنیم، نه اینکه من خودم یکسره و یک طرفه کاری را انجام دهم.

پس شهید رئیسی استقلال قضائی را محترم می شمردند چراکه قانون به مقام قضائی استقلال داده است و نظر قانون را بر نظر خود مقدم می شماردند و کارگروه مشورتی هم در حوزه ریاست و هم در معاونت حقوقی داشتند و حتی موضوعاتی که سوال یا شبهه می شد به معاونت حقوقی یا کمیسیونی که در دفتر رئیس قوه با محوریت خود آقای اسماعیلی شکل گرفته بود و نظر آنها را رجاء می دادند ولو خلاف نظر خود ایشان باشد برای اینکه نظر مبنای مدیریت قانون باشد. یک نکته دیگر هم به عنوان ویژگی هفتم اضافه کنم که توجه به طبقه محروم و مستضعف داشتند که در دولت یا آستان قدس بیشتر دیده شد، اختصاص به این دو دوره ندارد. در دوره ریاست شهید رئیسی در قوه قضائیه هم دیده می شود. می بینیم شهید رئیسی به زندانیان توجه ویژه دارد و به زندانیان مستضعف توجه مضاعف دارد. مدل های جدیدی از عفو در دوره شهید رئیسی باب شد.

با چه سازوکاری بود؟

چند سازوکار وجود داشت. بیشترین و بزرگترین سازوکار رویکردهای نوین در عفو بود. مدل های جدیدی از عفو در دوره شهید رئیسی باب شد که بعدها گسترش یافت یا مرخصی های مدل جدید و گسترده ای که در ایام خاص باب شد و بعد گسترش یافت. یکی از ویژگی های بسیار مهم بازبینی پرونده خیلی از زندانی که طولانی مدت در زندان بودند یا به خاطر محرومیت مثلاً بدهی هایی داشتند و پرونده آنها تعیین تکلیف نشده بود.

بدون اینکه درخواست بدهند؟

بله. شهید رئیسی گروه ها و کمیته هایی را اعزام کردند و اینها در زندان حضور می یافتند. دادستانی متولی می شد و با قضات مرتبط مثل قضات اجرای احکام در زندان می نشستند و یک به یک مواردی که خود مدیران زندان ها اعلام می کردند که مثلاً فلانی طولانی مدت در زندان بوده یا نتوانسته بدهی خود را بدهد یا مستضعف است یا محکوم، مادرانی که در زندان با فرزندان خود بودند یا برخی جرائم خاص که به دلایلی در زندان مانده بودند حجم بسیاری تعیین تکلیف

شدند. شهید رئیسی بنیاد تعاون زندانی ها را فعال کرد. می گفتند کسی که می خواهد برای زندانی رای بدهد باید به زندان برود و آنجا بنشیند و رای بدهد. آنجا بنشیند تا ببیند چه رای می دهد. حجم زیادی از زندانی ها تعیین تکلیف شدند حتی کسانی بودند که سالهای سال از دوره حبس آنها گذشته بود ولی چون نمی توانستند بدهی را تسویه کنند یا به دلایل دیگری در زندان باقی مانده بودند و تعیین تکلیف شدند. برخی را با عفو رهبری و برخی را با سازوکارهای قانونی که پیش بینی شد تعیین تکلیف کردند. توجه ویژه ای داشتند و فعالیت ها را محدود به حوزه قضائی نمی کردند یعنی همان دوره در سازمان زندان ها سرکشی به خانواده های زندانی های محروم و نیازمند را داشتند. در حالیکه ربطی به قوه هم نداشت. بنیاد تعاون زندانی ها فعال شد تا در حوزه حمایت از خانواده ها فعالیت کند. خاطرات مصداقی و عینی از اینها دارم. در زمان شهید رئیسی زندان ها از داخل به خارج شهر منتقل شد یک ویژگی دیگر که از شهید رئیسی بیاد دارم مسئولیت پذیری در ذیل پویای قوه بود. مثلاً مشکل دادگستری این نیست که زندان وسط شهر است. این مشکل شهر و شهرداری است و شهرداری باید کاری کند ولی این مسئله خود آقای رئیسی شده بود. شاهد هستیم در دوره آقای رئیسی طرح های گسترده گذاشته شد تا زندان ها از داخل شهر به بیرون شهر منتقل شوند، خیلی هادر همان دوره به نتیجه رسید و خیلی هادر دوره های بعدی رقم خورد و زمانی که شهید رئیسی در دولت بودند و استمرار و پیگیری شد.

خود دستگاه قضائی این مسئله را پیگیری می کرد و دولت هم همکاری می کرد تا اینها به نتیجه برسد تا زندان ها به بیرون شهر منتقل شود تا نمای شهر بهتر شود. مزد اخلاص رئیسی شهادت بود اگر آقای رئیسی شهید نمی شد تعجب می کردیم. چرا که ایشان برای مردم از جان و دل مایه گذاشتند!

از قوه قضائیه بگذریم و به دوره دولت ایشان برسیم، تسلط ایشان و نحوه اداره جلسات به چه صورت بود؟ ملاحظات رسانه ای و اخلاقی که داشتند چه بود؟

آقای رئیسی به شدت خوش حوصله و با سعه صدر نظرات کارشناسان را می شنیدند. یعنی من اعتراف می کنم که خسته می شدم. یک موضوعی بود و کارشناسی یا مدیر کل یا معاون وزیر به جلسه می آمد خبر نداشت ما ده ها مرتبه درباره این موضوع صحبت کردیم و او دفعه اولی بود که وارد جلسه می شد. او از بسم الله شروع می کرد و آقای رئیسی با حوصله و با سعه صدر این مطالب تکراری را می شنید به نحوی که گویی تاکنون نشنیده است. در عین حال که نسبت به خودی ترها مثلاً کسی که وزیر بود، آقای رئیسی سریع ورود می کرد و اجازه نمی داد خیلی مقدمه بیان کنند. اصطلاحی داشتند که می گفتند تعارف در رفته!

تا کسی مقدمات را شروع می کرد آقای رئیسی می گفت مقدمات را رها کنید و تعارف در رفته را بکار می برد! نسبت به همه جلسات چه وزیر و چه کارشناس و چه معاون وزیر هم جمله ایشان این بود که جلسه جای دعوا کردن است، در جلسه نباید تعارف داشت و هر بحثی دارید بیان کنید، بیرون نباید دعوا کنید ولی در جلسه هر بحثی دارید مطرح کنید. هر موضوعی که مطرح می شد آقای رئیسی اصرار داشت که حتماً موافق و مخالف کامل با هم بحث کنند، استدلال ها مطرح شود. این به خاطر روحیه قضائی بود که آقای رئیسی داشتند و ابعاد و زوایای موضوع باید برای قاضی کامل روشن شود در حوزه اجرایی هم از آن زمینه شخصیتی و متد و روش استفاده می کردند که موضوع پخته می شد و کسی بعد از جلسه نمی توانست بگوید من حرفی داشتم و شنیده نشد. نظر موافق و مخالف، همه ابعاد و زوایا کامل شنیده می شد.

جلسات تنش آمیز هم می شد؟

جلسه بحث بسیار جدی زیاد داشتیم. الحمدالله شخصیت آقای رئیسی به نحوی بود کسی در جلسه در حضور ایشان به خود اجازه نمی داد اسائه ادب به شخص دیگری کند. به خود حاج آقا همه احترام داشتند. شخصیت آقای رئیسی باعث می شد از دایره ادب خارج نشویم و مصداق دعوا بین برخی از اعضا داشتیم و در جلسات متعدد و مختلف بود که با همدیگر بحث می کردند و ورود شهید رئیسی برای همین رعایت اخلاق و ادب بود. اتفاقاً موضوع کارشناسی را ادامه می دادند تا به نتیجه برسند.

مثلاً ستاد هماهنگی اقتصادی ساعت ۶ صبح جلسه داشتیم وقتی می آمدیم سه موضوع مرتبط بود کارشناسان موضوع مربوطه را دعوت می کردند. آقای رئیسی می آمد و می گفت اول آنها بایند و پشت در آنها را نگه ندارید و دستورات آنها را انجام دهید و بعد سراغ بحث خود برویم. بعد گلابی می کردند چرا همزمان اینها را گفتید. یکی را ۶ و دیگری را ۳۰ و دیگری را ۷۱! بگویید بایند و چرا مردم را معطل می کنید.

یعنی در این حد دقت داشتند؟

بله. گلابی می کردند. یعنی از در می خواستند وارد شوند می دیدند کسی بیرون نشسته وقتی می آمد می گفت اول آنها وارد شوند. چون ترتیب جلسه اول دستورات عادی بود و آخر موضوعاتی که دستور ثابت تکرار شونده بود که باید رصد روز می کردیم. این میزان ایشان دقت داشتند! اینها که داخل می شدند طرف حساب آقای رئیسی بودند و خود ایشان با اینها مذاکره می کردند که خیالشان راحت باشد که وقت دارند حرف بزنند.

من فکر نمی کنم کسی را پیدا کنید که در جلسه ای وارد شده باشد که آقای رئیسی در آن جلسه باشد و از ایشان به نیکی یاد نکند و خاطره مثبتی از آن جلسه بیان نکند. در مرحله بعد وقتی ممکن است مدیری و یا

همکاری و یکی از اعضای دولت یک کوتاهی کرده یا حرفی می زند که درست نیست یا اصرار نابه جایی داشته است، آقای رئیسی خود وارد مباحثه می شدند ولی معمولاً اجازه می دادند اول همه نظرات خود را بیان کنند و به من هم بارها این مطلب را در دولت بیان کردند ما که اداره دولت را در دست داریم نباید اول صحبت کنیم و باید اجازه دهیم همه نظر خود را بیان کنند چون یک زمانی ما که اداره کننده جلسه هستیم اگر صحبتی کنیم ممکن است اعضا رودروایستی در اظهار نظر داشته باشند یا تعارف کنند و نظر خود را بیان نکنند و باید اجازه دهید اعضا صحبت کنند و با همدیگر مباحثه کنند. شهید رئیسی در دولت نظر خود را تحکمی بیان نمی کردند خیلی مواقع اعضا مباحثه می کردند و جمع بندی جلسه روشن بود و شهید رئیسی صحبتی نمی کرد. همان موضوع جمع بندی می شد و الزامی نداشت آقای رئیسی صحبت کنند. در دولت که آقای مخبر جمع بندی می کرد و اصولاً آقای رئیسی در دستورها سعی می کردند ورود نکنند تا دولت جمع بندی کند و در جلساتی که خود آقای رئیسی اداره می کردند به همین ترتیب بود.

نظر خود را تحکمی بیان نمی کردند بلکه بحث می کردند. دو مصوبه در ماه های منتهی به شهادت حاج آقا داشتیم. یک مصوبه برای ریالی کردن حق ماموریت های خارجی که به ارزی پرداخت می شد که عدم شفافیت را ایجاد می کرد و هم سقف پرداخت حقوق در آن رعایت نمی شد و در نهایت معایبی داشت. حق ماموریت با هزینه سفر متفاوت است. هزینه سفر به ارز پرداخت می شود و باید ارزی هم تسویه شود. هزینه اسکان و خوراک و غیره است. حق ماموریت یک اضافه کار است چون شما به ماموریت رفتید پرداخت می شود. حق ماموریت را به استان و شهر دیگر هم داریم که با یک قواعدی حق ماموریت به شما تعلق می گیرد. آقای رئیسی می گفتند حق ماموریت فرقی ندارد و دلیلی ندارد ارزی باشد و باید به صورت ریالی باشد.

وزارت خارجه مخالف بود؟

نه فقط وزارت خارجه بلکه خیلی ها مخالف بودند. حق ماموریت انواعی دارد. آقای رئیسی این نظر را داشتند که باید اصلاح شود اما در دولت مخالفینی غیر از وزارت خارجه داشت. من نمی خواهم اسم بیاورم. بسیاری از وزارتخانه هایی که شرکت های بزرگ اقتصادی زیرمجموعه آنها هستند و سفر خارجی دارند معمولاً مخالف بودند. من بخواهم مثال این را بیان کنم اینطور نبود که آقای رئیسی تحکمی بگوید این باید تصویب شود و همه رای بدهند و رای بیاورند. موضوعاتی در دولت داشتیم که آقای رئیسی مخالف بودند و رای آورد و موضوعاتی داشتیم که آقای رئیسی موافق بودند و رای نیاورده است چون دولت است. دولت با جلسه اجرایی فرق می کند. دولت هیات وزیران است.

چند سازوکار وجود داشت. بیشترین و بزرگترین سازوکار رویکردهای نوین در عفو بود. مدل های جدیدی از عفو در دوره شهید رئیسی باب شد که بعدها گسترش یافت یا مرخصی های مدل جدید و گسترده ای که در ایام خاص باب شد و بعد گسترش یافت. یکی از ویژگی های بسیار مهم بازبینی پرونده خیلی از زندانی که طولانی مدت در زندان بودند یا به خاطر محرومیت مثلاً بدهی هایی داشتند و پرونده آنها تعیین تکلیف نشده بود

حجت الاسلام والمسلمین مؤمنی در گفتگو با «راه ابراهیم»:

با دیدن شهید رئیسی به یاد حضرت عبدالعظیم حسنی^(ع) می افتادم

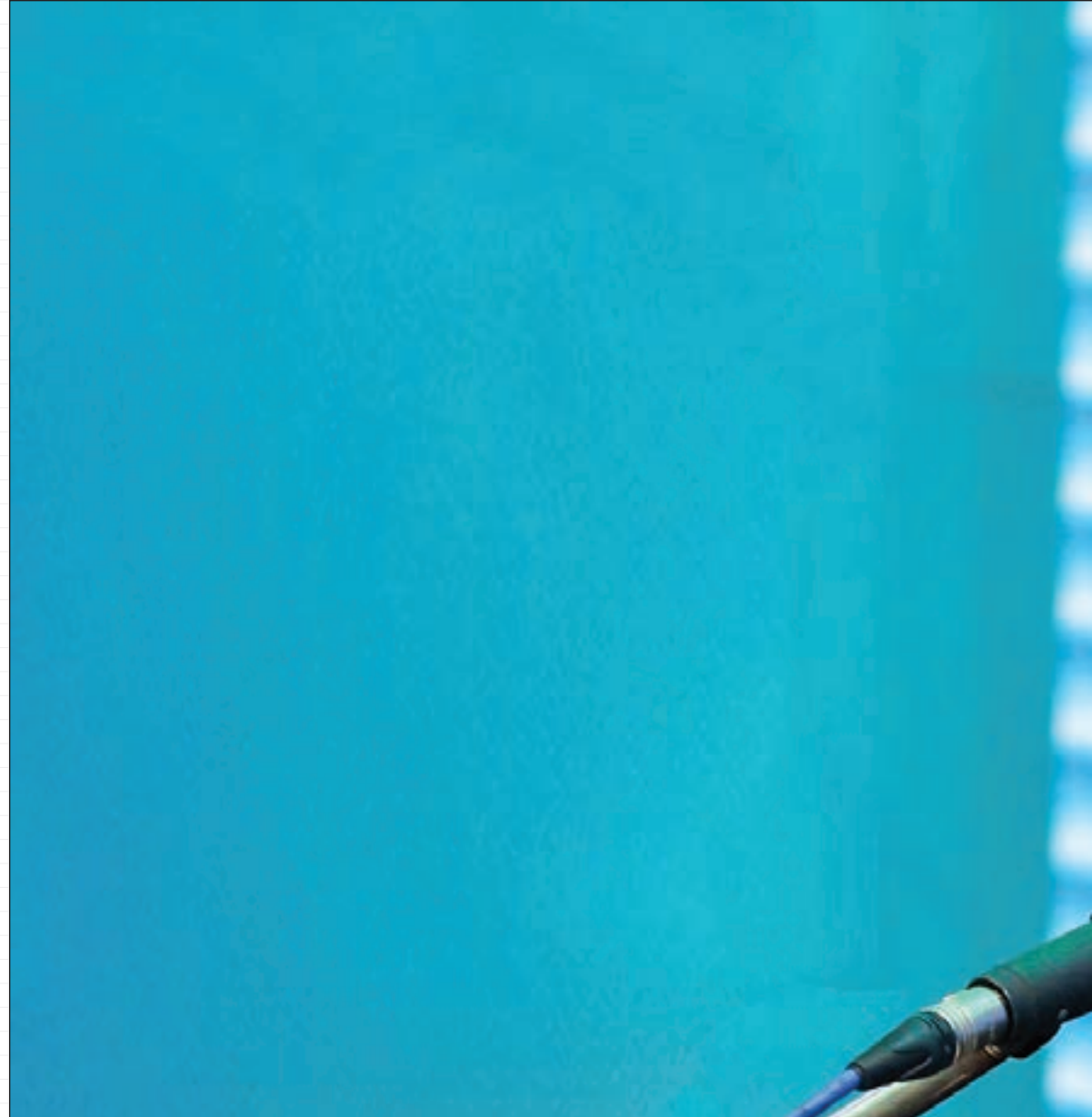
علیه السلام به سیدالکریم فرمود: «مرحبا بک یا ابالقاسم انت ولینا حقاً» مقام معظم رهبری نیز شهید جمهور ما را این طور خطاب قرار داد: «رئیس عزیز!» این یعنی بالاترین عنوان و اوج محبت را می رساند. وقتی که این تعبیر را از رهبر معظم انقلاب درباره شهید رئیسی شنیدم، متوجه شدم که تا پیش از آن به درستی یاد سیره حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام افتاده ام. مرحوم ملا محسن فیض کاشانی در تبیین بعضی از کلمات می گوید: «کلماتی که از افراد صادر می شود، از ۲ جهت اهمیت دارد؛ طرف مقابل و گوینده کلمات.» زمانی که تعبیر «رئیس عزیز»

مهدی حاجیلو/ «حجت الاسلام والمسلمین سید حسین مؤمنی» استاد حوزه علمیه و از خطباء معروف کشور است که سالهای متوالی در مجالس روضه و عزاداری که به میزبانی آیت الله رئیسی برگزار می شده، سخنرانی کرده است و همین حضور زمینه ساز ارتباط نزدیک وی با شهید جمهور شده است، ارتباط و علاقه ای که تا آخرین لحظات حضور دنیوی شهید هم ادامه داشته و حجت الاسلام والمسلمین مؤمنی اعمال شرعی دفن آیت الله رئیسی و قرائت تلقین ایشان را در حرم امام رضا (ع) انجام داده است. با این منبری مشهور درباره برخی ابعاد شخصیتی آیت الله رئیسی گفتگویی انجام داده ایم، که در ادامه می خوانید:

مهم ترین ویژگی های رئیس جمهور شهید چه بود؟

بالاترین امتیاز این شهید بزرگوار این بود که همیشه خود را در محضر ائمه معصومین علیهم السلام قرار می داد و

وقتی سیره عملی ایشان را می دیدم، یاد سیدالکریم، حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام می افتادم که شبانه روز برای تحقق اسلام ناب تلاش کرد و مورد هجمه های فراوان نیز واقع شد امام هادی

بکار می‌رود یعنی یاری نزدیک‌تر از تو به من نبود و نشان‌دهنده اوج کرامت است. شهید رئیسی به طور مداوم، شب‌های جمعه نماز استغاثه به امام زمان عجل‌الله تعالی فرجه الشریف را به جامی آورد. توجه به حضرت حجت و توجه به ایشان در سیره و مشی عملی ایشان موج می‌زد. استاندار قم می‌گفت آخرین سفری که شهید جمهور به قم داشت (۱۰ روز قبل از شهادت) بعد از اتمام جلسه در ساعت ۱۰ نیمه بامداد، تا شروع جلسه بعدی در همان ساعات بامداد و برای نماز صبح به مسجد جمکران رفته و نماز استغاثه خود را بجای آوردند.

چه ویژگی‌های شخصیتی در ایشان برجسته بود؟

در زندگی شهید رئیسی، ۳ نکته‌ای که پیامبر گرانقدر اسلام بیان کردند و آن هم معرفت الرب، معرفت الرسول و معرفت الامام است، برجسته بود. در سیره عملی و مشی عملی او تأسی به امیرالمؤمنین کاملاً مشهود بود. هیچ‌گاه او

را در حال غرور و خود بزرگ بینی ندیدیم. اهل تواضع و انکسار بود درحالی که موقعیت‌های فراوانی داشت و درجه او بالا بود، در مقابل دیگران متواضع بود. وقتی دنیا به انسان اقبال می‌کند، انسان نباید بدان اقبال نشان دهد بلکه باید اهل انکسار باشد. در روایتی از پیامبر صلی‌الله علیه و آله و سلم آمده است که می‌فرماید: «انسان در تعامل با دنیا، باید ۷ اصل را رعایت کند.» که در کتاب مصباح الشریعه، روایت ۱۰۰، می‌توانید این ویژگی‌ها را ببینید. بعد از مشاهده این روایت متوجه خواهید شد که شهید رئیسی هر ۷ اصل را رعایت می‌کردند.

مردم چه جایگاهی در نگاه ایشان داشتند؟

اگر شهید رئیسی صحبت از مردم می‌کرد، وقت و عمر و هر آن چیزی که داشت، وقف مردم می‌کرد. مردم هم انصافاً قدر دان بودند. شهید جمهور با خدا وارد معامله شد و مصداق بارز این روایت پیامبر صلی‌الله علیه و آله و سلم، است که می‌فرماید: «مَنْ أَصْلَحَ مَا بَيْنَ

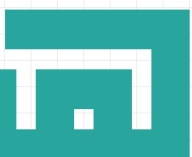
مَنْ أَصْلَحَ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللَّهِ أَصْلَحَ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ النَّاسِ» حقیقتاً او برای خدا کار می‌کرد و رضایت مردم را در گرو رضای خدا می‌دانست.

در زمانی که ایشان در دستگاه قضا بودند و جلسه‌ای در قم برگزار کردند، بعد از جلسه به من فرمودند که اگر در سیستم قضا بودم یا نبودم و عاقبت من به شهادت ختم شد، حتماً در تشییع و تدفین من حاضر شوید.

لذا این توفیق نصیب من شد که بدن پاکشان را در حرم مطهر امام رضا علیه السلام در قبر بگذارم و تلقین بخوانم. در همان موقع از ایشان خواستم که از حضرت رضا علیه السلام بخواند که عاقبت من نیز مثل خودش شود و مصداق آیه شریفه «مَنْ الْمُؤْمِنِينَ رَجُلٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ»، شوم.

به عنوان آخرین کسی که رئیسی عزیز را دید، باید بگویم که او مصداق بارز «وَالْمُسَارِعِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِهِ» است. شهید جمهور برای دین، مملکت و بیش از همه برای ولایت، وجودش را داد.

در یکی از مواجهه‌هایی که با ایشان در مسجد سلمان ریاست جمهوری داشتم، ایشان حتی به دوره دوم ریاست جمهوری هم نمی‌اندیشید که این هم ۲ معنا داشت؛ خودش را برای شهادت آماده کرده بود یا انجام دادن مسئولیت‌ها برایش مهم بود چه در این دوره باشد و چه در دوره دیگر

شهید رئیسی چرا نماد مقابله با فساد بود؟

فهمیه رضیان / نصرالله پژمانفر نماینده مردم مشهد و کلات و رئیس کمیسیون اصل نود مجلس شورای اسلامی که سابقه چند دوره نمایندگی را در کارنامه خود دارد در گفتگو با "راه ابراهیم" به بیان رویکرد ضد فساد و دغدغه فسادستیزی آیت الله سید ابراهیم رئیسی در مناصب مختلف پرداخت که در ادامه می خوانید: **۶۶**

چه ویژگی هایی شهید رئیسی را در مبارزه با فساد با سایر رؤسای جمهور متمایز کرده بود؟

شهید رئیسی با توجه به تجربیاتی که در قوه قضائیه داشت، جریان فساد و ابعاد آن را به خوبی می دانست به همین دلیل در مقابله با آنها ورود خوبی داشت.

جریان فساد اجازه نمی دهد که جریان حاکمیت به آن دسترسی پیدا کرده و مقابله کند در همین راستا لایه های مختلف برای جریان فساد طراحی می شود. شهید رئیسی اما کاملاً مسئله را می شناخت و این مسئله شناسی موجب می شد با جریان فساد مقابله دقیق و موثری داشته باشد.

شجاعت شهید رئیسی در برخورد با فساد از کجا نشأت می گرفت؟

در خانواده و نزدیکانش شهید رئیسی هیچ فساد و حاشیه ای راه نداشت و لذا در برخورد با فساد هیچ ملاحظه ای نداشت و بسیار جدی و صریح برخورد می کرد.

ایشان نسبت به اطرافیان ملاحظه داشت و اجازه نمی داد کسی از موقعیت ایشان سوء استفاده کنند.

آیا مواجهه ای در این موضوعات با ایشان داشتید؟

شهید رئیسی مسئله فساد را کاملاً می شناخت و بدون ملاحظه کاری شدیداً مقابله با فساد را پیگیری می کرد و این ویژگی ها ایشان را تبدیل به نماد مقابله با فساد کرده بود. وقتی در مورد برخی پرونده ها با ایشان صحبت می کردم ایشان به صورت جدی و با دغدغه پرونده ها را پیگیری می کردند و به هیچ عنوان بی اعتنا نبودند.

شما بعنوان رئیس کمیسیون اصل ۹۰ مجلس آیا در دوره ریاست جمهوری شهید رئیسی، با توجه به آشنایی با قوه قضائیه مصداقی از نفوذ ایشان برای بررسی یا عدم بررسی پرونده ای در دستگاه قضائی مشاهده کرده بودید؟

ابداً. آیت الله رئیسی پرونده ها را در دو سطح، اول سطح قوه مجریه و مقابله با روند فساد زاو دوم در سطح قوه قضائیه برای صدور حکم پیگیری می کردند و به هیچ عنوان در بررسی پرونده های فساد در قوه قضائیه مداخله و اعمال نفوذ نمی کردند.

مهمترین ویژگی شهید رئیسی در پیگیری موضوعات اجرایی را چه چیزی می دانید؟

آقای رئیسی تمام تلاش خود را مبدول می داشت که با مشورت کارها را پیش ببرند و در موضوعات مهم شخصاً ورود می کردند و برای حل مسئله وقت می گذاشتند.

این حد دغدغه برای حل مشکلات مردم و ورود به جزئیات، حسن بزرگی بود، همیشه شخصاً با کارشناسان و مدیران جلسه می گذاشت و موضوعات مهم را مورد بررسی قرار می داد.

جریان فساد اجازه نمی دهد که جریان حاکمیت به آن دسترسی پیدا کرده و مقابله کند در همین راستا لایه های مختلف برای جریان فساد طراحی می شود. شهید رئیسی اما کاملاً مسئله را می شناخت و این مسئله شناسی موجب می شد با جریان فساد مقابله دقیق و موثری داشته باشد

دکتر سپهر خلجی، رئیس شورای اطلاع رسانی دولت سیزدهم:

شهید رئیسی یک راه و روش است؛ مردم دوستی بدون قدرت طلبی

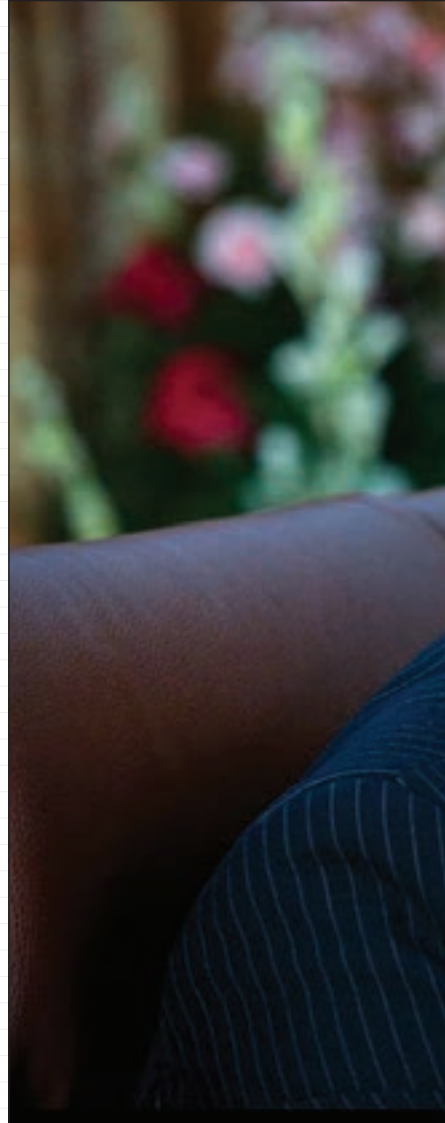
نظام کرد و بسیاری از سازوکارهای قضایی را متحول کردند و این قوه را به نقطه امید مردم تبدیل کردند. آیت الله رئیسی در زمان ریاست جمهوری نیز ظرف سه سال دولت را متحول کردند با توجه به اینکه در دولت در کنار ایشان بودم تحولات در دولت رابه شکل خاص عنوان می کنم.

۱- اعتماد به جوانان: بعد از یک دولت پیر و خسته در دهه ۹۰ وارد دولتی شدیم که به جوانان اعتماد داشت. آیت الله رئیسی کاملاً متوجه شده بودند که کشور در آینده نیاز به کادر مدیریتی دارد. هم در هیأت دولت و هم در لایه های مختلف مدیریتی نیروهای جوان به کادر مدیریتی نظام تزریق شدند که عموماً هم کارنامه موفق داشتند و توانستند اهداف دولت و نظام را جامه عمل بپوشانند. بسیاری از دستاوردها در حوزه های اقتصادی، دانش بنیان، فضایی و روابط خارجی محصول

شهید رئیسی را نه به عنوان یک شخص بلکه به عنوان راه و مسیر و جهت حرکت باید تعریف و توصیف کرد دلایل و ادله زیادی وجود دارد که می گوئیم شهید رئیسی مسیر و راه است. شهید رئیسی رکورددار مدیریت تحولی در کشور است. نظیر ایشان کمتر در کشور وجود دارد. آقای رئیسی حداقل در سه مقطع تولیت آستان قدس رضوی، ریاست قوه قضائیه و ریاست جمهوری که برای همه محسوس است، ثابت کرد که یک مدیر تحولی است.

واقعی مردمی شد هر تصمیمی در آستان قدس رضوی گرفته شد برای تسهیل زیارت مردم و رفع مشکلات زائرین بود. واقعیت امر این است که شهید رئیسی یک برنامه تحولی نیز برای قوه قضائیه تدوین کردند. علاوه بر این همه می توانند شهادت دهند که آقای رئیسی تصویر قوه قضائیه را مردمی کرد این نهاد به خاطر انسداد ذاتی و بسیاری از ساز و کارها تبدیل به یک پاشنه آشیل برای نظام شده بود اما شهید رئیسی با نگاه تحولی این مجموعه را تبدیل به یک دستاورد برای

ایشان در زمان تولیت آستان قدس رضوی این آستان را مردمی کردند همه یادشان هست که آستان قدس رضوی چه وضعیت مدیریتی داشت اما آیت الله رئیسی در سه سال که در این مکان مقدس به عنوان تولیت حضور داشتند چهره و تصویر این آستان را باروحيه مردمی، مردم داری، جهادی و مخلصانه در پیش مردم متحول کردند و این موضوع نه تنها به دلیل روحیه ایشان بلکه به روش مدیریتی آقای رئیسی برمی گردد. آستان قدس رضوی در این دوره سه ساله به معنای

همین اتکا به جوانان بود.

۲_ اتکا به ظرفیت‌های درون نظام: شهید رئیسی هیچ وقت حل مسائل داخلی را درگیر مسائل خارجی نکردند و هیچگاه در افکار عمومی زندگی مردم را گره به مسائل خارجی نزد. اخیراً نیز آقای مخبر اعلام کردند که شهید رئیسی مذاکرات را انجام می‌دادند و به جلو بردند اما هیچگاه در افکار عمومی زندگی مردم را به مسائل خارجی که اساساً میدان‌شان هم در اختیار ما نیست گره نزدند.

۳_ اتکا به پشتیبانی مردم: ایشان یک مدیر مردمی و متکی به مردم بودند. این مشی انقلاب است. امام خمینی (ره) نیز به پشتوانه همین مردم توانست انقلاب را به پیروزی رساند و جنگ را اداره کند. رهبر معظم انقلاب نیز به پشتوانه مردم توانستند دوران سازندگی را مدیریت کنند. شهید رئیسی خود را شاگرد امامین انقلاب و سرباز حضرت آقای دانت و از آنها الگو می‌گرفت لذا بسیار به مردم معتقد بودند.

۴_ خسته و ناامید نشدن: این ویژگی شخصیتی و مدیریتی شهید رئیسی بود. هیچ وقت ایشان را با وجود فشارهای زیادی که روی‌شان بود ناامید ندیدم. معتقد بودند که در کشور بن‌بست وجود ندارد و ظرفیت‌های کشور توان حل مشکلات را دارد. روحیه ایشان خستگی‌ناپذیر بود.

۵_ در تمامی امور خدا را ناظر می‌دانست: شهید رئیسی فرزند حوزه و رجل سیاسی،

مذهبی، خداترس، متقی، پرهیزگار، خداترس، متوسل و متوکل بود و برخی عدم پایبندی‌هایی که تعدادی از شخصیت‌های سیاسی دارند را نداشت هیچ تصمیمی را که خلاف شرع یا اصول نظام بود نمی‌گرفت و به معنای واقعی سیاستمدار متشرع بود.

۶- سوء استفاده از جایگاه قدرت: شخصیت شهید رئیسی محصول ۳ سال تربیت در دولت نبود بلکه حاصل ۴۰ الی ۵۰ سال مراقبت نفس، ممارست و تربیت بود. یک اتفاقی افتاده که با وجود اینکه رئیس‌جمهور و سرداران سپاه و ارتش، شهید رئیسی و شهید سلیمانی از دل آنها خارج می‌شود این موضوع همان مراقبت و ممارست و پافشاری بر اصول است. ما روسای جمهوری در تاریخ انقلاب داریم که عاقبت بخیر نشدند. شهید رئیسی را در ۵ استان تشییع کردند آن جمعیت آمد من مطمئن هستم اگر در تمامی استان‌های کشور هم تشییع می‌کردند همین جمعیت می‌آمد.

۷_ یکی از ویژگی‌های خاص شهید رئیسی هم در سمت‌های انتصابی و هم در مسئولیت‌های انتخابی، محبوبیت است. شهید رئیسی یک استثنا است.

۸_ تکلیف‌گرا بودن: شهید رئیسی از تصمیم‌هایی که احساس می‌کرد باید انجام داد حتی اگر به ضرر ایشان بود مانند حذف ارز ترجیحی حمایت می‌کرد. بسیاری از دولت‌ها برای رای گرفتن بسیاری از تکالیف را انجام نمی‌دادند اما آیت‌الله رئیسی اینگونه نبودند که ما اینکه رهبری نیز به این موضوع اشاره کردند.

۹- اهل هزینه دادن برای نظام بود: بر خلاف برخی سیاستمداران که در مقاطع مختلف کل نظام و شهدا و رهبری را هزینه خود می‌کنند شهید رئیسی محال بود چنین کاری انجام دهد و حتی خود را برای نظام و انقلاب هزینه می‌کرد. برخی برای رای کل نظام را حاضرند هزینه کنند.

۱۰_ شهید رئیسی اهل تصمیمات بزرگ بود و قدرت ریسک‌پذیری بالایی در حوزه سیاست داخلی و خارجی داشت. گشایش‌هایی که در سیاست خارجی انجام شد محصول همین تفکر بود.

۱۱_ انقلابی حکمت‌مدار بود. برخی انقلابی هستند اما حکیم نیستند و هزینه درست می‌کنند. ایشان در این چارچوب توانست برخی دوگانه‌ها همچون میدان و دیپلماسی یا دولت و نظام را در گفت‌وگو رسمی حل کند.

۱۲_ سیاست‌ورزی مومنانه: این موضوع نیز بخاطر تدین و تشرع ایشان بود.

۱۳_ مسلط به نفس و دوری از قدرت طلبی بودند. که مصداق آن بخشی از تصویری بود که از آخرین جلسه هیات دولت ایشان منتشر شد در همان ویدئویی گویند که اجازه نداریم کاری که خلاف سیاست‌های نظام و نظر رهبری است را انجام دهیم حتی اگر به ضرر ما باشد. آن فیلم نیز مربوط به جریان سازی یک قسوه علیه دولت بود و اعضای دولت ناراحت بودند و به آقای رئیسی می‌گفتند چرا شما افشاگری نمی‌کنید ایشان داشتند در تبیین اینکه چرا پاسخ نمی‌دهند صحبت

می‌کردند. واقعا چه کسی می‌تواند اینگونه رفتار کند. ما مظلومیت ایشان را می‌دیدیم. همین جلسه دولت که تمام شد من را صدا زدند و تاکید کردند مطالبی که در این جلسه بیان شده منتشر نشود. این موضوع را ما بعد از شهادت ایشان منتشر کردیم تا نشان دهیم شهید رئیسی چه پدیده‌ای بود و چطور برخی حتی در جریان انقلابی از این فرصت ناسپاسی کردند.

۱۴_ مدیر ارتباطی: ظرفیت بالای ارتباطی با مردم و مسئولان و حتی سران کشورهای خارجی داشتند. دارای صفا و بهجت بودند و به ندرت عصبانی می‌شدند. سعی می‌کرد فشارها را حل کنند تا اینکه بخواه‌آن را منتقل کند. ۱۵_ وحدت بخشی و اجماع سازی: سال ۱۴۰۰ اوج اختلافات در جریان انقلابی بود اما آقای رئیسی لنگر وحدت شدند. حاج آقا هم آمدنش و هم رفتنش موجب اجماع، وحدت و رفع اختلاف نظر بود.

۱۶_ جریان سازی: جریان اربعین، سازندگی، جهادی، خدمت به مردم، تقویت نیروهای جوان انقلابی در دولت ایجاد، تقویت یا احیاء شد.

۱۷_ احیاگر و تکمیل‌کننده: شهید رئیسی رشد تولید و امید را احیا کرد و طرح‌های نیمه تمام را که به نوعی روی زمین مانده بود را تکمیل کرد. ۱۸_ شهید رئیسی در روابط داخلی و خارجی فرصت سازی می‌کرد. در سال ۱۴۰۰ چقدر تهدید داشتیم اما ایشان توانست تهدیدها را به فرصت تبدیل کند.

۱۹_ نقدپذیری: در عین اینکه دولت و شخص شهید رئیسی مورد نقد قرار گرفت یکبار به منتقدینش نگفت بی‌شناسنامه. حتی در مقابل منتقدینش هم با ادب رفتار می‌کرد. اواخر دولت سیزدهم ایشان جریانهایی سیاسی که عموماً منتقد بودند را دعوت کرد در همان جلسه خودشان با یکدیگر دعوایشان شد و شهید رئیسی اینها را آرام و جدا کرد. ایشان اهل گذشت بودند.

۲۰_ اعتماد کامل به شعار مامی توانیم داشتند و در بسیاری از صحبت‌ها آن را تکرار و به مدیران گوشزد می‌کردند و در تصمیمات بر این مهم استوار بودند.

معتمد شهید رئیسی یک راه و مسیر است که به ما می‌گوید مردم دوستی بدون قدرت طلبی؛ چشاندن طعم شیرین خدمت به مردم بدون منت. این مسیر نشان داد ما می‌توانیم در عین تحریم‌ها پیشرفت کنیم و با تکیه بر دین و اخلاق دو قطبی ایجاد نکنیم و می‌توانیم بر موضع حق ایستادگی کنیم و ایجاد عزت کنیم و نشان داد که می‌توان ظرف ۳ سال کار ۸ سال را انجام داد. اینطور می‌شود که شهید رئیسی یک شخصیت تراز انقلاب می‌شوند کارنامه شهید رئیسی هم مهر تایید رهبری را داشت هم مهر تایید مردم را. قریب ۶۰ توصیف رهبر معظم انقلاب در این مدت از شهید رئیسی کردند که یک مدال افتخار است و برای هیچ شخصیتی حضرت آقا این حجم واژه پردازی و صفت بکار نبرده‌اند. مهر تایید مردم را نیز همگان مشاهده کردند که در تشییع با شکوه ایشان مردم چه حضوری داشتند....

شهید رئیسی فرزند حوزه و رجل سیاسی، مذهبی، خداترس، متقی، پرهیزگار، خداترس، متوسل و متوکل بود و برخی عدم پایبندی‌هایی که تعدادی از شخصیت‌های سیاسی دارند را نداشت هیچ تصمیمی را که خلاف شرع یا اصول نظام بود نمی‌گرفت و به معنای واقعی سیاستمدار متشرع بود

اعتقاد واقعی به رسانه برای شنیدن حرف مردم؛ نه سیاسی کاری

«ایمان شمسایی» از چهره های شناخته شده حوزه رسانه است که این فرصت را داشته که در آستان قدس رضوی، قوه قضائیه و ریاست جمهوری تجربه همکاری با آیت الله سید ابراهیم رئیسی را داشته باشد، تجربه گرانشنگی که در برخی از آن دوران کاملاً مستقیم و بی واسطه بوده است و در یادداشتی برای «راه ابراهیم» جنبه دیگری از شخصیت این شهید جامع الاطراف را تشریح کرده است.

«زیارت جامعه کبیره دائرة المعارف شیعه است و در فرازهایی، گاهی هر عبارت را می توان مختص یک معصوم علیه السلام دانست. عبارت "وائتلفه الفرقة" برای امام رضا علیه السلام است. دلیلش هم جلسات و مباحث علمی حضرت رضا علیه السلام بود که باعث ائتلاف و وحدت می شد. وائتلفه الفرقة یعنی نزدیک کننده فرقه ها» اینها جملات خصوصی تولیت آستان قدس با مدیرمسئول روزنامه قدس، وابسته به آستان قدس رضوی بود. وقتی که مدیرمسئول ۳۴ ساله از تولیت پرسید چه کنیم که روزنامه خواندنی تر شود. و تولیت پاسخ داد، از معارف اهل بیت علیهم السلام بگویند. این راز ماندگاری و برکت کار شما خواهد شد.

بود. او یک الگو در مدیریت بود. چرا که توسعه کمی و چشمگیر تشکیلات و امکانات آستان قدس، به همه نشان داد که حکومت دینی و مدیر روحانی چقدر توسعه گرا است. اینها جملات تولیت شهید در وصف تولیت فقید بود. وقتی اسم آیت الله سید ابراهیم رئیسی برای جانشینی مرحوم آیت الله واعظ طبسی مطرح شد، همه گفتند چه انتخاب دقیقی! از خراسان بزرگ، فردی با تجربه و آگاه به علوم دینی و قاضی و منظم در امور مالی قرار است سکندار مجموعه عظیم موقوفات و سازمان آستان قدس شود. رئیسی آمد و دست گذاشت روی نقطه ضعف آستان!

آستان قدس، ثروتمند و با انضباط بود اما بُعد مردمی اش کمرنگ تر از بقیه بود. آیت الله رئیسی آمد و با حفظ همان دستاوردها و حتی توسعه آنها، آستان را مردمی کرد. تشکیل معاونت امداد مستضعفان، توسعه مفهوم خدمت با ایجاد خادمیاری، تبدیل باغ های بزرگ بلا استفاده آستان به اردوگاه

و تولیت شهید ادامه داد: امام رضا علیه السلام می فرمایند رَجِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرًا يَتَعَلَّمُ عُلُومًا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَخَاسِنَ غَلَامَتَا لَا تَتَّبِعُونِ خداوند، رحمت کند آن بنده ای را که امر ما را زنده کند. علوم ما را فراگیرد و به مردم بیاموزد، که اگر مردم زیبایی های گفتار ما را می دانستند، از ما پیروی می کردند. بله! زیبایی کلام معصومان را اگر درست بیان کنیم، وظیفه خود را انجام داده ایم.

یک انتخاب دقیق و هوشمندانه
آیت الله واعظ طبسی تولیت فقید آستان قدس رضوی، نه تنها مشهورترین چهره خراسان که حتی از سرآمدان انقلاب و کشور

اعطای نشان خادمیاری رسانه نیز در دوران تولیت شهید رخ داد. وی در مراسم روز خبرنگار روزنامه قدس با حضور خبرنگاران مشهدی حاضر شد و به پنج پیشکسوت، نشان خادمیاری رسانه داد. به! دایره خدمت، از روضه ی منوره تا صفحات روزنامه ها و رسانه های برخط گسترش یافت

مدیرمسئول رسانه، انعکاس دادیم.
دولت جوابیه!؟

بخش رسیدگی کننده به امور مرتبط با رسانه های مکتوب و مجازی دارای مجوز از هیئت نظارت بر مطبوعات، در دولت اداره کل مطبوعات و خبرگزاری های داخلی وزارت ارشاد است که سه سال دولت سیزدهم، عهده دار آن بودم. توجه رئیس جمهور شهید به رسانه، آنجا هم برنامه محوری ما بود. رئیس جمهور، دور مطالب انتقادی روزنامه ها خط می کشید و به دفتر و وزرای مرتبط دستور رسیدگی می داد. حتی بارها از دفتر رئیس جمهور با مدیر یا خبرنگار تماس می گرفتند که فلان شبهه در رسانه را پاسخ دهند و سؤال مخاطب و مردم مرتفع شود. برخی رسانه ها از این اقدام دولت به «دولت جوابیه» تعبیر کردند و کنایه زدند؛ اما این کار اتفاقا جدی دانستن رسانه و لزوم شنیدن و پاسخگویی است ۱۷ مرداد ۱۴۰۲ نیز در جشن روز خبرنگار و اختتامیه جشنواره رسانه های ایران حاضر شد و برای خبرنگاران از مسائل صنفی و نگاه دولت به حوزه رسانه گفت. نشست خبری با خبرنگاران استانی هم پایان بخش تمام سفرهای استانی او بود. افزایش اعضای صندوق اعتباری هنر و بیمه شدن بیش از پیش رسانه های در دولت سیزدهم را نیز نباید از قلم انداخت.

صندوق را فراخواند. نتیجه دیگر آن ستون هم برگرداندن سرویس های بهداشتی به داخل محوطه صحن ها بود چرا که به بیرون برده شده بود و تولید شهید از مردم در آن ستون شنید که سختی راه اذیتان می کند. سرویس ها دوباره به داخل آورده شد. اعطای نشان خادمیاری رسانه نیز در دوران تولیت شهید رخ داد. وی در مراسم روز خبرنگار روزنامه قدس با حضور خبرنگاران مشهدی حاضر شد و به پنج پیشکسوت، نشان خادمیاری رسانه داد. به! دایره خدمت، از روضه منوره تا صفحات روزنامه ها و رسانه های برخط گسترش یافت.

گزارشگران فساد را در رسانه جدی بگیرید
حقیر در دوره ریاست رئیس جمهور شهید در قوه قضائیه، مسئول روابط عمومی سازمان بازرسی کل کشور شدم. هرچند دوران کوتاهی بود اما دستور رسانه ای قضایی، آنجا هم به ما رسید. وقتی حاج آقا به رییس سازمان دستور داد رسانه ها را رصد و گزارش های فساد را پیگیری کنید. اینگونه شد که قاچاق خودرو با لنج، وضعیت توزیع گاز خانگی در سیستان و... مواردی بود که از رسانه دیدیم و به بخش های مربوطه سازمان ارجاع دادیم تا پیگیری کنند. دست آخر هم گزارش پیگیری ها را طی نامه، به

جوانان، ایجاد محل استراحت برای زائران در حرم و ساخت زائرسرا در شهر و ده ها کار دیگر که حتی مردم با دیدن آثار آن، وقف و نذر بیشتری را روانه آستان کردند. در شرایط بد اقتصادی که تازه جهش ارز و تحریم های آمریکا از سر گرفته شده بود، رقابت وقفی از ۴ به بیش از پنجاه و نذورات رشد ۳۰ درصدی کرد. غذای حضرتی، آرزوی مردم بود. شهید رئیسی سالی ۲ میلیون پُرس را به ۸ تا ۱۰ میلیون افزایش داد. اطره اختصاصی من از دوران وی، ایجاد ستون پیام مردمی در صفحه آستان روزنامه قدس بود. صفحه سه روزنامه قدس مخصوص اخبار آستان قدس بود. مانند جام جم و همشهری که صفحه سه شان مختص اخبار صداوسیما و شهرداری است. شهید رئیسی مرا صدا کرد (سال ۹۵) و گفت در آن صفحه، ستون پیام مردمی راه بینداز. چنین کردیم و نتیجه اش قراردادن صحیفه سجاده و نهج البلاغه در قفسه کتب ادعیه و قرآن داخل شبستان های حرم مطهر شد. این را مردم خواسته بودند. دستور تولیت برای کم کردن بهره وام صندوق اعتباری آستان برای مردم هم اتفاق دیگر برگرفته از پیام های مردمی روزنامه بود. آنجا که تولیت شهید، اعتراض یک نفر را در روزنامه و آن ستون دید و شبانه رییس

حق الناس

روایتی ناصر کمالی مشهود، مدیرکل مراسم دفتر رئیس جمهور شهید

۱۴۰۳ اردیبهشت

سفر قم

فرهنگ و شرایط اجتماعی هر استان، مسیر و رنگ سفرها را تعیین و تغییر می داد. شهرهای زیارتی، چون قم، همیشه حال و هوای خودش را داشت. دیدار با مراجع، حضور در محافل علما و جامعین، زیارت و نه این که کار نبود،

پروژه، بازدید و افتتاحیه کم نداشتیم تحویل مسکن، شورای اداری، پرونده های ویژه که سال ها خاک می خوردند... بعد از ظهر،

قرار بود رئیس جمهور در محوطه مدرسه فیضیه با علما دیدار کند. فیضیه را ندیده بودم، فقط شنیده بودم. حجره ای امام

خاطره ای تلخ خرداد ۴۲

ظهر

جلسه ای مهم در محل استقرار ظهر، با حضور رئیس جمهور، وزرا، نمایندگان، مدیران استانی. پرونده هایی که سال ها معطل مانده بودند، یکی یکی مطرح شد.

فرودگاه قم بیشتر از آنکه پول خورده باشد،

خاک خورده بود.

مونوریل، سازه ای بی روح و بی خاصیتی که وسط شهر رها شده بود، معضلی که نمی شود بی خیالش شد. و چند پرونده ای خاص دیگر. جلسه در جریان بود.

حاجی صدایم زد:

- آقای چیز!

- جانم حاج آقا.

- برنامه ای بعدی ساعت چنده؟

- الان حاج آقا

- الان؟ پس چرانی ریم؟

- جسارتاً جمعیت کم کم داره میاد و به محض این که تکمیل شد، حرکت می کنیم. ضمن اینکه یک پرونده ای دیگر مانده. وقت داریم هنوز.

چشمتان روز بد نبیند.

عصبانی نشد.

از عصبانی هم تندتر

- محکم و بی تعارف:

- یعنی چه؟ آن هایی که زودتر آمدند چه؟ درست است؟

حق الناس همین است.

منتظر بمانیم که جمعیت بیشتری بیاید که چه؟

و

میکروفن را خاموش کرد.

- بلند شوید آقایان.

به همین سادگی

به همین راستی

به همین تندی.

یک لحظه حس کردم در برابر همه ضایع شدم.

اما نه، چقدر یاد گرفتم.

و چقدر باید یاد بگیرند مدیران هنوز و همیشه.

به خودمان احترام بگذاریم.

به قولمان،

به وعده مان،

به حرف هایمان

و به دیگران.

رفتیم.

جمعیت آمده بود.

چه برنامه ای خوبی هم شد.

ولی به فاصله ۱۰ روز

فیضیه

شاهد تشییع حاجی بود

به همین کوتاهی زمان

و بی تاخیر.

خطبه آخر، شام آخر

از سفر مازندران برگشتم.

اهل شکایت نبودم و نیستم، اما آن روز خستگی مثل سایه‌ای سنگین بر شانه‌هایم افتاده بود.

آن قدر که حسنا، همین که در راباز کردم، چشم‌هایم را ریز کرد و گفت: «بابا! چقدر چروکیده شدی!»

خانوم بعد از اینکه کارم رو عوض کردم گفت که هر سفری می‌رفتی و چند روزی نبود، یکی از بچه‌ها از دوری پدر مریض می‌شدن ولی من به تو نمی‌گفتم

شاید از کل روزهای یک سال، نصف بیشترش رو خونه نبودم.

فرصت خرید سوغاتی؟

نه، باز هم دست خالی برگشته بودم تقریباً مثل همه سفرها.

مگر آقا صمد کاری برام می‌کرد.

بچه‌ها از دریا که پرسیدند، تازه یادم آمد شمال، دریا هم داشت...

معمولاً خسته که می‌شوم، برعکس همه، خواب از چشم‌هایم فرار می‌کند.

شنبه، اول صبح، همایش دومین جایزه‌ی ملی جوانی جمعیت در سالن اجلاس بود.

ماندن در خانه؟ استراحت؟

سالن، پر بود از بچه‌های قد و نیم‌قد؛

یکی مثل من برای وعده یک میلیونی احمدی‌نژاد (که هیچ وقت نرسید)،

یکی برای حواله‌ی ماشین

دیگری به امید خانه‌ای خارج از نوبت و... باباشدن

شاید هم شوخی، شاید هم جدی.

مجری اگه داد زد: «وافی هادست بالا!»

نیمی از سالن، دست بالا می‌بردند.

حاج آقای وافی، مردی که خودش شانزده فرزند داشت و به رهبری قول داده بود که

ببست تالی شود.

چند خانواده پرجمعیت را کنار شهید رئیسی نشانده بودم؛

پنج بچه، شش بچه، هفت بچه...

همه چیز به هم ریخته بود.

بچه‌ها، سالن را تسخیر کرده بودند.

همکارانم جلورفتند که کمی نظم بدهند، اما حاجی گفت: «کاری نداشته باشید بگذارید راحت باشند.»

و کودکان، آزاد، رها... از هفت دولت

اما اشتباه از من بود؛

هدیه‌هایشان را زودتر دادم - ماشین‌های کوچک و رنگارنگ اسباب‌بازی - و سالن،

یک باره شد بیست رالی!

شووماخرهای کوچک، از این سر تا آن سر می‌تاختند و ریس می‌رفتند.

همایش نزدیک اذان ظهر تمام شد.

در اتاق انتظار، قرار بود عقد زوج جوانی را حاجی بخواند.

بدون هیچ معطلی عقد را جاری کرد. بعد از رفتنش، هدیه‌هایشان را دادم؛

قرآن، چادر، انگشتر...

اما خستگی، دیگر امان نمی‌داد.

چشم‌هایم تار می‌دید، نه رمقی برای ایستادن داشتم، نه خوردن لقمه‌ای غذا.

رسیدم دفتر و به آقا جلال گفتم: «یک ساعت، کسی راراه نده.»

گفت: «حله! توپ شاید رد بشه، ولی بازیکن، محاله!»

اما هنوز پیراهنم را کامل درنیآورده بودم که در، محکم باز شد...

پشت به در بودم، اما می‌دانستم فقط آقا رضا می‌تواند این طور وارد شود.

«باید بری تبریز.»

«حالم خوب نیست...»

«کی می‌ری؟»

«اگر بلیط باشد، همین حالا.»

و همین حالا، یعنی رفتن...

آقا صمد، مرد کارهای نشد، بلیط گرفت. کیف را بستم، لباس برداشتم، و راهی شدم.

هوایما که نشست با پیامک خانومم رو از رسیدن به تبریز مطلع کردم و بلافاصله به

مادر شهید اوجاقی زنگ زدم:

«شام، بهانه است و امشب می‌آیم دست بوس شما.»

ذوق کرد.

مستقیم رفتم پالایشگاه و تا ساعت ۸ شب آنجا بودم.

بعد هم استانداری.

شهید مالک رحمتی جوانی که تازه استاندار شده بود، اما در همین مدت کوتاه، عشق و

محبت را در دل مردم کاشته بود. گزارشی از سفر فردا مرور کردیم

عقربه‌های ساعت اتاقش داشت ۱۰ رو نشون میداد

گفتم: «شام نمی‌خواهی بدی به ما؟»

گفت: «چرا، الان میارن»

گفتم: «امشب مهمان من باش.»

خندید و گفت: «برای ما ترک‌ها زشت است که مهمان، میزبان شود!»

گفتم: «نگران نباش. من هم مهمانم. باید به خانه مادرم برویم.»

در خانه شهید اوجاقی را که زدیم، پدر شهید تا چشمش به مالک افتاد، صدا زد:

«حاج خانم! بیا ببین کی آمده!»

مادر شهید، با همان مهر همیشگی، ما را سر سفره‌ای که روی زمین چیده بود دعوت کرد.

چاشنی غذا، نمک و فلفل نیست،

غذایی که با عشق پخته شود، مزه دیگری دارد.

مالک، بارها از مادر شهید خواست که برای

شهادتش دعا کند.

و مادر، تنها یک جمله گفت:

«ان شاء الله مثل حسینم، عاقبت بخیر شوی...»

من شب ماندم و مالک رفت استانداری

صبح، فرودگاه.

استاندار و امام جمعه شهید، زودتر از من رسیده بود، اما انگار سید بی‌رمق‌تر از

همیشه بود...

هوایما، آرام نشست و حاج آقا و همراهانش، یکی یکی از پله‌ها پایین آمدند و سوار بالگرد

شدند.

لحظه‌ای ایستادم به نگاه

لحظه‌ای که نمی‌دانستم آخرین نگاه است... کجاوه مرگ از زمین بلند شد.

دور شد

دورتر

دورتر دورتر

رفتند و رفتند

برای همیشه

پره‌های بالگرد، هنوز در ذهنم می‌چرخند و انگار دستی برای خداحافظی تکان می‌دهد.

و چه تلخ، دلتنگی بی پایان ما...

یکی از نکات مهم در حکمرانی ایشان بحث پاک‌دستی و فسادستیزی بود که همواره تأکید می‌کردند مسئولین باید به بوی فساد نیز حساس باشند و خودشان نیز بسیار مراقبت می‌کردند که هیچ شائبه فسادى در کارها وجود نداشته باشد.

رئیس مرکز ارتباطات دولت و روحانیت دولت سیزدهم در گفتگو با «راه ابراهیم»:

شهید رئیسی به مصلحت مردم عمل می‌کرد حتی اگر به ضررش بود

فساد نیز حساس باشند و خودشان نیز بسیار مراقبت می‌کردند که هیچ شائبه فسادى در کارها وجود نداشته باشد.

وی ادامه داد: توجه ویژه و دلسوزی شهید رئیسی نسبت به مردم بسیار مهم و قابل توجه بود. دلسوزی برای مردم مخصوصاً مستضعفان و توده مردم، که این امر در فرمایشات امیرالمؤمنین علی (ع) در نهج البلاغه تأکید ویژه‌ای شده است. شهید رئیسی روزانه قیمت‌ها را کنترل و تذکرهاى لازم را به مسئولین می‌دادند تا حدی که بدلیل عدم کنترل برخی مولفه‌ها برای تثبیت قیمت‌ها بعضی از مسئولین ارشد دولت راعزل کردند. ایشان همه این امور را بدون منت و بدون داشتن هیچ گونه چشمداشتی انجام می‌دادند.

حجت الاسلام حاج ابوالقاسم آگاه کردن مردم

99 مهدی حاجیلو/ حجت الاسلام والمسلمین محمد حاج ابوالقاسم دولایی، مشاور رئیس جمهور شهید در امور حوزه و روحانیت و رئیس مرکز ارتباطات دولت و روحانیت دولت سیزدهم در گفتگو با «راه ابراهیم» بیان کرد: شهید رئیسی با روحیه‌ای خستگی‌ناپذیر و دلسوزی برای مردم، الگویی از حکمرانی اسلامی و فسادستیز ارائه دادند که خلأ حضور ایشان همچنان محسوس است.

جمهور شهید، روحیه زهد و دنیاگریزی را از دیگری ویژگی‌های آیت الله رئیسی عنوان کرد و افزود: عبادت، معنویت و توجه به خداوند متعال که در سیره زندگی ایشان به وفور دیده می‌شد، از دیگر خصلت‌های شاخص دکتر رئیسی بود.

رئیس مرکز ارتباطات دولت و روحانیت دولت سیزدهم با اشاره به ویژگی‌های حکمرانی شهید رئیسی ابراز کرد: یکی از نکات مهم در حکمرانی ایشان بحث پاک‌دستی و فسادستیزی بود که همواره تأکید می‌کردند مسئولین باید به بوی

وی اظهار داشت: مدل حکمرانی ایشان مدل منحصر به فردی بود که با پشتکار و تلاش از یک طرف و با دلسوزی، علم و فقاقت با تکیه بر دیدگاه‌های کارشناسانه از طرف دیگر برای مردم تلاش می‌کرد.

حجت الاسلام حاج ابوالقاسم افزود: شهید رئیسی از جهات مختلفی الگو بودند. اهتمام ایشان به کار، فعالیت و روحیه خستگی‌ناپذیر بود. همچنین ایشان به کارگزاران اطراف خود نیز توجه ویژه‌ای داشتند و نسبت به خدمات آنها قدردان بودند. مشاور امور روحانیت رئیس

ندارد بلکه زیان آور نیز باشد.

مشاور رئیس جمهور شهید در امور حوزه و روحانیت افزود: به عنوان مثال شهید رئیسی گاهی اقداماتی انجام می دادند که اطرافیان ایشان می گفتند باعث می شود دیگر در دوره دوم رای نیاورید اما ایشان توجهی نمی کردند و می گفتند این به صلاح مردم است و باید انجام شود و کار برای نفع خود با وجود عدم صلاح مردم، شرک است.

وی اولویت حقوق عامه بر حقوق خواص را از مهم ترین مواردی دانست که هر دولتی باید آن را انجام دهد و تصریح کرد: شهید رئیسی بدلیل عدم وابستگی به اصحاب قدرت و ثروت، به راحتی می توانست اقداماتی که به نفع مردم است را انجام دهد. به عنوان مثال، در آغاز کارشان اقدام به پاکسازی سواحل کردند و بناهایی که در حاشیه دریا خزر را تخریب کردند.

حجت الاسلام دولابی اظهار داشت: این کار ایشان در آغاز، رئیس جمهور را در برابر ثروتمندان و نهادهای قدرتمند کشور قرار داد زیرا بسیاری از آن هایی که سواحل را در دست داشتند، نمی خواستند که این امتیاز را از دست بدهند ولی از آنجایی که ایشان وابسته به هیچ منبع ثروتی نبود به راحتی توانست این مهم را انجام دهد. وی در پایان یادآور شد: باید مجموعه خاطراتی که از ایشان در خاطر دولت مردان، خانواده و به خصوص مردم مانده است، جمع آوری و پردازش شود و در مجموعه ای گردآوری شود تا منبغی حتی به عنوان کتاب درسی برای علاقه مندان عرضه شود.

نسبت به اقدامات و فعالیت های دولت را از عوامل مردمی بودن رئیس جمهور شهید دانست و عنوان کرد: در خصوص قشر روحانیت بسیار اهتمام می ورزیدند. از آنجایی که نوعا جامعه روحانیت در محدودیت معیشت هستند، اقداماتی در جهت رفع این محدودیت انجام دادند. همچنین برای آگاه شدن مردم عموما و نخبگان خصوصا جایگاه ویژه ای قائل بودن که این ها نشان از مردمی بودن ایشان دارد.

رئیس مرکز ارتباطات دولت و روحانیت دولت سیزدهم با اشاره به تأثیرات نمایشگاه اقدامات دولت سیزدهم اظهار کرد: لذا بعد از برگزاری نمایشگاهی که جهت نمایش اقدامات و خدمات دولت سیزدهم بود، تقدیرات فراوانی انجام شد و این در جهت آگاه کردن مردم امری مهم بود. البته این یکی از نکاتی بود که خود شهید رئیسی نیز بدان اهمیت می دادند. به عنوان مثال هنگامی که مبنای حذف ارز تدریجی بود، ایشان جلسه ترتیب دادند و آن تصمیم را همگانی کرده و به سایرین اطلاع دادند و بعد از آن تصمیمات را اتخاذ کردند.

وی در بیان مهم ترین ویژگی های دولت سیزدهم که سایر دولت ها باید از آن الگوبرداری کنند، تأکید کرد: طبق فرموده امام (ره) و مقام معظم رهبری باید مردم را صاحبان انقلاب بدانند و خودشان را فدای مردم نکنند. اما در حکمرانی مردمی که اسلامی نیز هست، نکته برجسته این است که مسئول هیچگاه، آینده را فدای امروز خویش نمی کند و آنچه که مصلحت مردم است را انجام می دهد گرچه برای خودش نه تنها نفعی

کریدور شمال-جنوب ایران، یادگار شهید رئیسی و پروژه‌ای تحول آفرین در قرن ۲۱

«لئوتید اسلوتسکی» رئیس کمیته امور بین الملل دوماى روسیه و رهبر حزب دموکراتیک لیبرال روسیه که تجربه چند سفر به ایران و نیز ملاقات با شهید آیت الله رئیسی و شهید دکتر امیرعبداللهیان در تهران و مسکو را دارد، در گفتگوی کوتاهی با "راه ابراهیم" به بیان دریافت های خود از شخصیت این دو مقام فقید جمهوری اسلامی ایران و نیز ارزیابی روابط ایران و روسیه در دوران دولت سیزدهم پرداخت.

رئیس کمیته امور بین الملل دوماى دولتی روسیه با اشاره به روابط ایران و روسیه در دوره ریاست شهید رئیسی، گفت: من چند بار آقای رئیسی را دیده بودم و اینگونه می توانم ایشان را توصیف کنم که فرزند شایسته مردم، وفادار به انقلاب اسلامی و پایبند به آرمان های رهبر معنوی جمهوری اسلامی ایران بودند. خیلی زود ایشان را از دست دادیم و مادر روسیه در پی درگذشت ایشان عزادار شدیم.

وی ادامه داد: من و همه اعضای پارلمان با افتخار از سخنرانی ایشان در پارلمان دوما (بهمن ۱۴۰۰) یاد می کنیم که از روابط دو کشور گفتند. ایشان سیاستمدار بسیار بزرگی بودند. امیدواریم که خداوند به روحشان آرامش بخشد. لئوتید اسلوتسکی خاطر نشان کرد: با آقای امیرعبداللهیان هم دوستی داشتیم. ایشان خیلی برای ارتقای روابط دو جانبه میان ایران و روسیه تلاش کردند. خیلی زود درگذشتند و همیشه از او یاد خواهیم کرد.

وی تاکید کرد: آقای عبداللهیان واقعا در کارشان در وزارت خارجه ایران حرفه ای بودند؛ چه زمانی که به عنوان سفیر بودند و چه زمانی که به عنوان وزیر امور خارجه فعالیت می کردند. ایشان بیش از هر فرد دیگری برای پیشبرد برنامه های سیاست خارجه ایران فعالیت می کردند.

لئوتید اسلوتسکی در خصوص شاخص ترین اتفاقاتی که در دوره شهید رئیسی در روابط بین ایران و روسیه رقم خورد، عنوان کرد: موافقتنامه کریدور شمال-جنوب زیرساخت لجستیکی نه تنها اوراسیا بلکه می توان گفت تمامی جهان را در قرن ۲۱ تغییر خواهد داد.

رئیس کمیسیون بین المللی دوماى دولتی روسیه ادامه داد: در دیدارهایی که با مقامات وزارت خارجه ایران پس از درگذشت رئیس جمهور و وزیر خارجه ایران داشتیم، متوجه شدم عزم راسخ دارند برای اینکه تلاش های امیرعبداللهیان را در زمینه کریدور شمال-جنوب ایران، که پروژه ای تحول آفرین در روابط بین المللی قرن ۲۱ و به ویژه روابط ایران و روسیه است، تداوم دهند. وی در پایان شهید رئیسی را اینگونه توصیف کرد: شهید رئیسی فرزند بزرگ مردم خود و از جمله افراد پایبند به آرمان های انقلاب ایران بود.

شهید رئیسی تاکید داشتند که بانوان نقش مهمی در روایت پیشرفت‌ها دارند. هم خودشان در پیشرفت‌های کشور موثرند و هم فرماندهان روایت پیشرفتند

رئیس ستاد ملی روایت پیشرفت در دولت سیزدهم در گفتگو با راه ابراهیم:

آیت‌الله رئیسی تاکید داشتند مهم روایت پیشرفت‌های انقلاب اسلامی است نه فقط توفیقات دولت

جامعه است. چرا که ما توانستیم و ما می‌توانیم را روایت می‌کند و نشان می‌دهد که با وجود تحریم‌ها و محدودیت‌ها، جوانان ما از سد بسیاری از مشکلات عبور کردند و پیشرفت‌هایی را رقم زده‌اند. در جنگ روایت‌ها، ایجاد یک ستاد برای تبیین این مهم در دولت و پیگیری تحقق آن بسیار موثر است. ستادی که تلاش می‌کند همه ی بخش‌های دولت ظرفیت‌های خود را برای روایت امیدآفرین در اختیار مردم قرار دهند. اینکه این سند در شورای عالی جوانان و نوجوانان مصوب گردید، به جهت توجه حضرت آیت‌الله رئیسی به نسل جوان و نوجوان در راستای پیشرفت کشور است.

سند ملی روایت پیشرفت در اسفند ۱۴۰۱ در شورای عالی جوانان به تصویب رسید و بعد از آن با حکم رئیس جمهور وقت آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی، «حجت الاسلام والمسلمین حامد تقدیری» به عنوان رئیس ستاد ملی روایت پیشرفت منصوب گردید. "راه ابراهیم" در گفتگویی با حجت الاسلام تقدیری به چرایی و ابعاد این حکم و راه‌اندازی ستاد ملی روایت پیشرفت پرداخت که در ادامه می‌خوانید: ۶۶

مردم خودشان وارد صحنه شوند و نقش آفرینی کنند. ایشان معتقد بودند با حضور مردم همه ی مشکلات حل می‌شود و ما با سرعت زیاد در مسیر پیشرفت و تعالی قرار می‌گیریم. از این جهت ایجاد روحیه امید، دوری از اختلافات و اخبار ناامیدکننده از دغدغه‌های مهم ایشان بود. روایت پیشرفت یکی از عرصه‌های مهم امیدآفرینی در

چرا آیت‌الله رئیسی سند ملی روایت پیشرفت را مصوب نمودند و این ستاد را تشکیل دادند؟

از نگاه من شهید جمهور روی امیدآفرینی بسیار تاکید داشتند. این امید است که موجب حرکت جامعه و نقش آفرینی جوانان و نوجوانان می‌شود. حضرت آیت‌الله رئیسی به دنبال دولت مردم بودند. به این معنا که

در مقابله با کرونا که از بیمارستان و کمک به بیماران تا مشاغل مختلف که موجب یک حرکت عمومی شد و در دنیای سابقه بود را روایت کنند. ما در کشور و دولت به همت جوانان انقلاب اسلامی پیشرفت های بسیاری را محقق می کنیم اما اینها روایت نمی شود تا جایی که بسیاری فکر می کنند پیشرفتی رقم نخورده است.

خاطره ای از شهید جمهور در ارتباط با روایت پیشرفت بفرومائید.

حضرت آیت الله رئیسی نسبت به روایت پیشرفت بسیار تاکید داشتند. ایشان در سفرهای بسیاری که داشتند هر بار تاکید داشتند این پیشرفت ها را باید جوانان و نوجوانان ببینند. در جلسه ای که با نوجوانان داشتند به این مهم نیز اشاره داشتند. اولین دفعه ای که بنده خدمت شان رسیدم تاکید جدی روی روایت پیشرفت داشتند و فرمودند جوانان و نوجوانان و بانوان و نخبگان مخاطب مهم این عرصه هستند. فرمودند همه ظرفیت های دولت برای گسترش روایت پیشرفت باید به کمک بیاید و شما در جلسه هیئت دولت تبیین نمایید. خود ایشان هم دستور دادند و ما در هیئت دولت از اهمیت این کار گزارشی دادیم.

دهه فجر دستور دادند یکی از برنامه های ایشان برگزاری اجلاس ملی روایت پیشرفت باشد. ما در اجلاس که با حضور بیش از ۱۵۰۰ نفر از فعالان این عرصه در سالن اجلاس سران برگزار شد، جایزه ملی روایت پیشرفت را برای اهل قلم، اهل هنر و رسانه و فعالان حاکمیتی و مردمی با هدیه رئیس جمهور داشتیم. روز اجلاس حرف و حدیث هایی بود که شاید حضرت آیت الله رئیسی حضور پیدا نکنند. ایشان با کمی تأخیر آمدند و موقع ورود به بنده فرمودند: خیلی حالم بد بود و جلسات قبل را تعطیل کردم. لکن با همه سختی آمدم که بگویم روایت پیشرفت بسیار مهم است. من هم که دیدم ایشان حال مساعدی ندارند، سخنرانی خودم را که باید گزارشی از ستاد ارائه می دادم در دو دقیقه تقدیم کردم. ایشان سوال کردند چرا اینقدر کوتاه صحبت کردید؟ عرض کردم خواستم حاضرین بیشتر از شما بهره ببرند. ایشان فرمودند: این فرصت شماسست و روایت پیشرفت اهمیت دارد. خودشان که صحبت کردند، بسیار سخنرانی خوب و موثری بود و هیچ نشانه ای از کسالت در سخنرانی ایشان نبود. بعد از سخنرانی که ایشان را تا درب ماشین بدرقه کردم فرمودند: به برکت روایت پیشرفت حال ما هم بهتر شد. فرمودند این مهم را محکم دنبال کنید که پر از برکت و توفیق است.

آیا روایت پیشرفت در دولت سابقه داشت؟ شهید جمهور چگونه می خواستند این مهم محقق شود؟

در این سال ها مقام معظم رهبری تأکیدهای

بسیاری به روایت پیشرفت های انقلاب اسلامی که یکی از بخش های مهم جهاد تبیین است داشتند. مجموعه های مردمی و دانشجویی و طلاب هم در این عرصه فعالیت هایی داشتند. اما در دولت کاری صورت نگرفته بود. دولت از این جهت مهم بود که روایت های پیشرفت بسیاری در بخش های مختلف بود که بیان نشده بود. همچنین دولت ظرفیت بسیاری برای گسترش فعالیت های روایت پیشرفت داشت. شهید جمهور با ایجاد ستاد ملی روایت پیشرفت بر آن بودند در گام اول یک هم افزایی بین مجموعه های دولتی، حاکمیتی و مردمی در موضوع روایت پیشرفت صورت گیرد. در گام دوم دستور فرمودند با گسترش اردوهای روایت پیشرفت، فرصت حضور جوانان و نوجوانان در عرصه های مختلف پیشرفت کشور فراهم شود که ما شاهد اردوهای بسیاری با موضوع روایت پیشرفت بودیم، در گام سوم توجه و گسترش برنامه های روایت پیشرفت مانند رویدادها و نشست های روایت پیشرفت، توجه به کتاب روایت پیشرفت، جایزه ملی روایت پیشرفت، تربیت راویان پیشرفت و تولیدات هنری و رسانه ای روایت پیشرفت را دستور فرمودند. همچنین به دستور ایشان برنامه ریزی برای ساخت نمایشگاه دائمی روایت پیشرفت های جمهوری اسلامی ایران شروع شده بود.

ستاد ملی روایت پیشرفت که وظیفه حضور موثر در جنگ روایت ها و امیدآفرینی را داشت از ابتکارات شهید رئیسی بود. هر چند این ستاد هیچ ساختار و بودجه ای نداشت اما با توجه و پیگیری حضرت آیت الله رئیسی گفتمان آن در دولت و در بخش های حاکمیتی و مردمی گسترش پیدا کرد و جمع خوبی دور هم جمع شدند و روایت های بسیاری به گوش جوانان و نوجوانان رسید. آیت الله رئیسی تأکید داشتند هدف ستاد ملی، روایت پیشرفت های انقلاب اسلامی است و نباید در دولت ها محصور شود. بروید و روایت های امیدآفرین انقلاب اسلامی را بیان کنید و کاری به روایت ها و گزارشات دولت سیزدهم نداشته باشید. ایشان نقش روایت پیشرفت را صرفاً در دولت نمی دانستند و تلاش برای روایت همه ی عرصه ها اعم از نظامی، علمی، ورزشی، دینی و معنوی و... را وظیفه این ستاد می دانستند. ایشان تلاش این ستاد برای روایت تصویر ایران در عرصه بین الملل را مهم می دانستند و بهره برداری از ظرفیت هایی مانند نمایشگاه اکسپو و فعالیت های بین المللی جهت روایت پیشرفت را تأکید داشتند.

همچنین تأکید داشتند که بانوان نقش مهمی در روایت پیشرفت ها دارند. هم خودشان در پیشرفت های کشور موثرند و هم فرماندهان روایت پیشرفتند. از این جهت ستاد در این عرصه ها فعالیت موثری داشت.

وقتی دولت درگیر مشکلات متعدد است، روایت پیشرفت چه اهمیتی دارد؟

دولت انقلاب اسلامی، دولتی است که هم به فکر حل مشکلات مردم است، هم از ظرفیت مردم در پیشرفت کشور استفاده می کند، و هم در مقابله با دشمن خود را مجهز می کند. حضرت آیت الله رئیسی با اینکه با مشکلات بسیاری مواجه بودند، تلاش داشتند دولت انقلاب اسلامی را محقق کنند. این دولت همانطور که از نیروهای مسلح کشور در مقابله با تجاوز دشمن حمایت می کند، تلاش می کند در جنگ روایت ها که اثرش از حملات نظامی کمتر نیست، نیز فعالانه وارد صحنه شود. در جنگ روایت ها، امید و حرکت جامعه به خصوص جوانان مورد هدف است و ناتوانی و عجز در جامعه تزریق می شود. پیشرفت ها دیده نمی شود و نخبگان به مهاجرت می اندیشند. شهید جمهور بر آن بود جوانان و نوجوانان وارد میدان جنگ روایت ها شوند و عظمت مردم ایران و پیشرفت های انقلاب اسلامی را روایت کنند. به عنوان مثال روایت کنند که دشمن در سختی های بیماری کرونا به ما واکنس نداد، اما همین جوانان پنج نوع واکنس تولید کردند، عظمت مردم ایران را

آیت الله رئیسی تأکید داشتند هدف ستاد ملی، روایت پیشرفت های انقلاب اسلامی است و نباید در دولت ها محصور شود. بروید و روایت های امیدآفرین انقلاب اسلامی را بیان کنید و کاری به روایت ها و گزارشات دولت سیزدهم نداشته باشید

دغدغه‌مندی شهید رئیسی در خصوص تأمین کالاهای اساسی و اخلاق شخصی

۹۹ مرضیه کیان / شهید سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور فقید ایران، همواره به عنوان چهره‌ای دغدغه‌مند و پیگیر در عرصه‌های اقتصادی و معیشتی مردم شناخته می‌شد. یکی از مهم‌ترین اولویت‌های ایشان، تأمین کالاهای اساسی و ثبات قیمت‌ها بود تا فشار اقتصادی بر دوش مردم، به ویژه قشر ضعیف‌تر جامعه، کاهش یابد. این گزارش به بررسی دغدغه‌های اقتصادی شهید رئیسی و برخی ویژگی‌های اخلاقی ایشان می‌پردازد.

می‌گرفت و پیگیر تنظیم بازار این محصولات بود. بحران افزایش قیمت مرغ و تخم مرغ که سال‌ها معضل اقتصاد ایران بود، در دوره مدیریت او کنترل شد. افزایش تولید یکی از راهکارهای کلیدی ایشان برای مهار تورم بود. رئیسی باور داشت که تنها با رفع موانع تولید و تجارت می‌توان قیمت‌ها را مهار کرد.

سرعت عمل در تصمیم‌گیری و خلق و خوی انقلابی

یکی از ویژگی‌های اخلاقی بارز شهید رئیسی، سرعت عمل و عدم تحمل تأخیر در کارها بود. پیمان پاک خاطره‌ای از ایشان نقل می‌کند که نشان‌دهنده این روحیه است: پنج‌شنبه شبی تماس گرفتند و پیگیر روابط تجاری با یکی از کشورهای همسایه بودند. وقتی گفتم که تا شنبه این کار انجام می‌شود، با عصبانیت پاسخ دادند: "مگر شما انقلابی نیستید؟ چرا تا شنبه صبر کنید؟ همین فردا صبح اقدام کنید!" این برخورد نشان می‌دهد که تعلل و کندی در امور مردم برایش غیرقابل تحمل بود. ایشان همواره بر عملکردی و روحیه جهادی تأکید داشت و معتقد بود کارهای مهم را نباید به تعویق انداخت. شهید رئیسی در کنار پیگیری‌های جدی برای تثبیت قیمت‌ها و بهبود معیشت مردم، اخلاق مدیریتی منحصر به فردی داشت. سرعت عمل، پیگیری مستمر، توجه به عدالت اقتصادی و حساسیت به زمان از ویژگی‌های برجسته او بود. ایشان نه تنها به آمار و گزارش‌ها بسنده نمی‌کرد، بلکه خود شخصاً وارد میدان می‌شد و تا حصول نتیجه نهایی پیگیر موضوعات بود. این سبک مدیریتی، الگویی برای مسئولانی است که دغدغه خدمت سریع و مؤثر به مردم را دارند.

پیگیری مستمر برای ثبات قیمت کالاهای اساسی

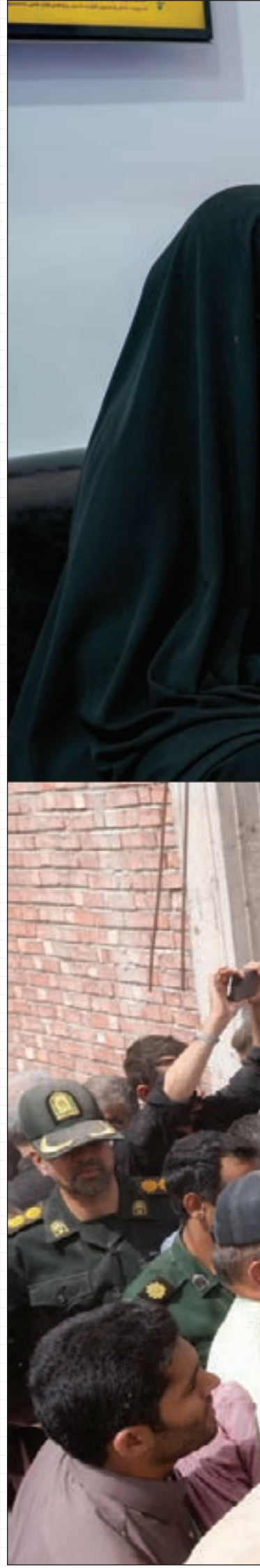
یکی از بارزترین ویژگی‌های مدیریتی شهید رئیسی، پیگیری مداوم و بدون وقفه مسائل اقتصادی بود. ایشان در جلسات هفتگی دولت، موضوع بازار کالاهای اساسی و سفره مردم را در دستور کار قرار می‌داد و تنها به گزارش‌های سطحی اکتفا نمی‌کرد. به گفته علیرضا پیمان پاک، پیگیری‌های ایشان گاهی تا سه بار در روز پس از جلسات رسمی ادامه می‌یافت. معاونان دولت، به ویژه آقای مخبر، همواره تحت فشار پاسخگویی به شهید رئیسی بودند. ایشان تنها به کاهش مقطعی قیمت‌ها توجه نداشت، بلکه ثبات و استمرار قیمت‌ها برایشان اهمیت ویژه‌ای داشت. این نگاه بلندمدت باعث شد در دوره‌ای که تورم عمومی بالا بود، تورم مواد غذایی به حدود ۲ درصد و در برخی موارد زیر ۱ درصد کاهش یابد.

توجه ویژه به زنجیره تولید تا مصرف

شهید رئیسی تنها به قیمت نهایی کالاها در بازار توجه نمی‌کرد، بلکه تعادل در زنجیره تولید تا مصرف برایش حیاتی بود. ایشان بارها تأکید داشتند که قیمت محصولات کشاورزی در مزرعه نباید تفاوت چشمگیری با قیمت بازار داشته باشد. این رویکرد نشان‌دهنده نگاه عدالت‌محور او به اقتصاد بود، چرا که از یک سو به حقوق کشاورزان و از سوی دیگر به قدرت خرید مصرف‌کنندگان توجه می‌کرد.

تمرکز بر سبد غذایی اقشار ضعیف

شهید رئیسی به ویژه به تأمین سبد غذایی خانواده‌های کم‌درآمد حساسیت داشت. ایشان اقلامی مانند مرغ، تخم مرغ و ماکارونی را به عنوان کالاهای اساسی در نظر

شهید رئیسی تنها به قیمت نهایی کالاها در بازار توجه نمی‌کرد، بلکه تعادل در زنجیره تولید تا مصرف برایش حیاتی بود. ایشان بارها تأکید داشتند که قیمت محصولات کشاورزی در مزرعه نباید تفاوت چشمگیری با قیمت بازار داشته باشد. این رویکرد نشان‌دهنده نگاه عدالت‌محور او به اقتصاد بود، چرا که از یک سو به حقوق کشاورزان و از سوی دیگر به قدرت خرید مصرف‌کنندگان توجه می‌کرد

از آستان قدس رضوی تا ریاست جمهوری؛ خاطراتی از همراهی با شهید رئیسی

در دفتر کار شهید جمهور چه می‌گذشت؟

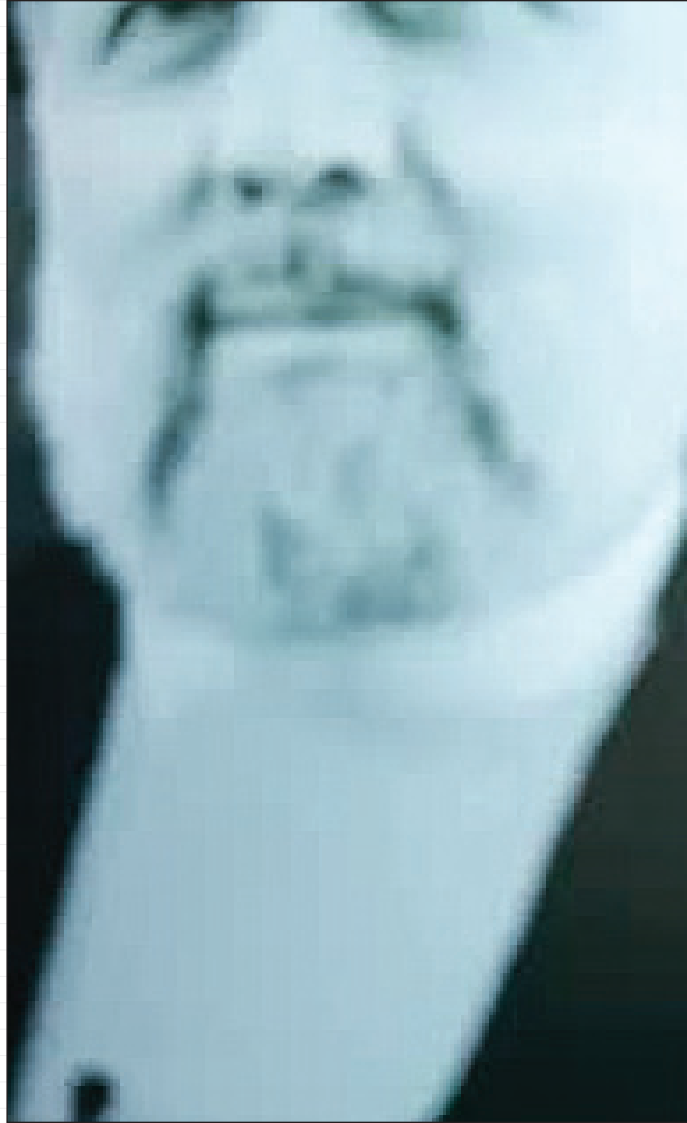
مرضیه کیان / حسین مولوی، منشی دفتر شهید آیت الله سید ابراهیم رئیسی در دوران حضور ایشان در آستان قدس رضوی و نیز ریاست جمهوری، یکی از افراد نزدیک به این مقام ارشد بود. چند سال همکاری و همراهی بی‌وقفه با حاج آقا، او را به شاهدهی صادق از جزئیات سلوک شخصی، اخلاق حرفه‌ای و سبک مدیریتی این شهید بزرگوار تبدیل کرده است. آنچه در ادامه می‌آید، روایتی دست‌اول از زبان کسی است که ساعات کاری، دغدغه‌ها و حتی خلوت‌های معنوی رئیس جمهور را به چشم دیده است. از زبان خودش می‌شنویم:

برقرار نشد تا ساعت ۶ و نیم که حاج آقا پشت میز کار آمدند و از موضوع مطلع شدند که به شدت ناراحت شدند و گفتند: «هر زمانی از شبانه روز وزرا با من کار داشتند، خصوصاً وزرای همچون وزیر امور خارجه، وزیر اطلاعات، دبیر شورای امنیت ملی و وزیر کشور که شاید کار فوری داشته باشند، حتماً من را مطلع کنید.» از آن جابود که این دستور را به ما امر فرمودند و ما را مورد خطاب و عتاب قرار دادند.

فقط ۲ روز در سال کار نمی‌کنم
خاطره دیگری که می‌توانم از پشت کار و اهتمام حاج آقا بیان کنم: خاطرم هست که در دفتر شبقت بودم، ۱۲ فروردین ۱۴۰۳. ایشان آخر وقت فرمودند که کارتابل‌های

آمد، حتماً من را مطلع کنید. یادم می‌آید یک شب شهید امیر عبداللّه‌یان پیگیر بودند تا موضوعی را به اطلاع حاج آقا برسانند. فکر می‌کنم حول وحوش وعده صادق یک بود. حدود ساعت ۱۲ شب تماس گرفتند، ولی بچه‌های مرکز پیام گفته بودند حاج آقا در حال استراحت هستند و ارتباط نداده بودند. آقای امیر عبداللّه‌یان دوباره ساعت حدود ۵ صبح پیگیر شده بودند و خلاصه ارتباط

در ۲۴ ساعت شبانه‌روز آماده به کار بود
در مبحث کار و تلاش حاج آقا و در تایید حرف مقام معظم رهبری که فرمودند: «رئیس عزیز خستگی نمی‌شناخت.» باید بگویم که حاج آقا همیشه و در ۲۴ ساعت شبانه‌روز آماده به کار بود. بارها و بارها به ما تاکید کرده بودند که اگر حتی ساعت ۲ نصفه شب، ساعت ۳ نصفه شب، یا نیمه شب نامه فوری، نامه آنی یا موضوع مهمی پیش

دستور داده شده را از اتاقشان ببرم. وقتی داشتم کارتابل ها را برمی داشتم، به حاج آقا گفتم: «فردا که ان شاءالله سر کار تشریف نمی آورید؟»

باذهنی مشغول به من نگاه کردند و گفتند: «چرا؟ مگر فردا چه خبر است؟»

گفتم: «حاج آقا، خب فردا سیزده بدر است، دست بچه ها را بگیر ید و با خانواده از طبیعت لذت ببر ید و استراحت کنید.»

چون تقریباً از دوم فروردین پشت سر هم سر کار بودند و من شاهد بودم.

حاج آقا با لبخند ملیح ولی با کمی عتاب گفتند: «آقای رئیس، من فقط ۲ روز در سال کار نمی کنم؛ روز شهادت امام جعفر صادق علیه السلام و روز عاشورا. بقیه ایام حتماً پیگیر کارها هستم. اگر شماروزهای تعطیل سر کار نمی آید، من اجباری ندارم، اما من سر کار هستم و کارهایم را انجام می دهم.»

از آن جا فهمیدم این مرد خستگی ناپذیر چقدر دلسوز کار و پیگیر تلاش برای مردم است.

بارها پیش می آمد آخر وقت حاج آقا می فرمودند: «یک کیف بدهید.»

کارتابل ها را جمع می کردند و داخل کیف می گذاشتند که به منزل ببرند. در منزل هم

یک میز کار داشتند که وقتی چراغ آن روشن بود، متوجه می شدیم حاج آقا مشغول کار هستند. ساعت ۹ یا ۱۰ شب به منزل می رفتند و فردا اول صبح که به اتاق کار می آمدند، کارتابل ها را ملاحظه و امضا شده تحویل می دادند. این در حالی بود که هر کیف گاها شامل تعداد زیادی نامه می شد!

این نشان می داد در آن ۷-۸ ساعته که در خانه بودند، هم به خانواده اهمیت می دادند، هم استراحت می کردند. هم مشغول عبادت و راز و نیاز بودند، هم به کارها رسیدگی می کردند و نمی گذاشتند کارها عقب بیفتند.

در خصوص اخلاق و روش و منش حاج آقا، ایشان به خوش اخلاقی مشهور بودند.

بروید به زن و بچه تان برسید

اول صبح که به دفتر می رفتیم، معمولاً تماس می گرفتند و می پرسیدند: «چه خبر؟ شب گذشته خبری نبوده؟ نامه فوری نیست؟ کار فوری نیست؟» بعد یک «صبح بخیر» گرم می گفتند و این گونه استارت کار روزانه زده می شد.

آخر وقت هم وقتی می خواستند به منزل بروند، اگر کار تمام شده بود یا بخشی از کار

باقی مانده بود که باید بررسی می کردند، دوباره تماس می گرفتند. اگر کارها تمام شده بود، خدا قوتی می گفتند و می فرمودند: «بروید به زندگی تان برسید، به زن و بچه هاتان برسید.» و اگر کاری مانده بود، می گفتند: «باقی کارها را در کیف بگذارید تا به منزل ببرم.»

بارافت و مهربانی با همکاران دفتر برخورد می کردند و این برای یک مسئول با این حجم از دغدغه های ذهنی و گرفتاری ها، واقعاً قابل ستایش است.

همیشه با روی گشاده برخورد می کردند. وقتی می خواستند از کسی تعریف کنند، چنان با مهر و احترام این کار را انجام می دادند که طرف مقابل احساس ارزشمندی می کرد. اما اگر گلایه ای داشتند، پنهانی انجام می دادند، نه با تندی و برخوردهای نامناسب. اما در امور مربوط به مردم و بیت المال با کسی تعارف نداشتند.

طوری برنامه ریزی کنید که کارها با نماز تداخل نکند

اهل عبادت و نماز اول وقت بودند. تمام برنامه ها باید طوری تنظیم می شد که به هیچ وجه با وقت نماز تداخل نداشته باشد. چه در آستان قدس رضوی، چه در دفتر ریاست جمهوری، مقید به برنامه ریزی بر اساس زمان فریضه های نماز بودند. گاهی اگر نمازشان طول می کشید و در حین آن تماسی می گرفتیم، بعد از اتمام نماز با ادب و تواضع عذرخواهی می کردند و می گفتند: «بخشید، مشغول نماز بودم. کاری داشتید؟»

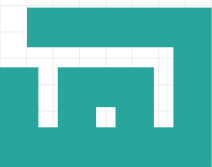
بسیار اهل تهجد و نماز شب بودند. تهجد ایشان را در آستان قدس رضوی به عینه دیدم که نیمه شب به حرم مشرف می شدند، نماز شب می خواندند، دعا می کردند و نماز صبح را هم در حرم به جامی آوردند، سپس به منزل می رفتند. تقریباً می توان گفت در اکثر شب هایی که در مشهد حضور داشتند یک ساعت قبل از اذان صبح برای نماز شب به حرم مشرف می شدند. حتی در دفتر ریاست جمهوری هم دوستانی که شیفت شب بودند، شاهد بودند که چراغ اتاق حاج آقا روشن می شد و ایشان مشغول نماز و عبادت بودند.

تماس سحرگاهی با وزرا

گاهی، بعد از نماز صبح، با مرکز پیام تماس می گرفتند و می گفتند: «آقای اسماعیلی (رئیس دفتر رئیس جمهور) یا فلان وزیر را تماس بگیر ید و وصل کنید.» می دانستند که در آن ساعت، معمولاً آن افراد بیدار هستند.

این عبادت و ارتباط خالصانه با خدا، به ایشان حسن خلق و حسن عاقبت عنایت کرده بود و به نظر من، ایشان یک شهید بود، شهید زندگی کرد و به بالاترین عاقبت بخیری یعنی شهادت رسید. ان شاءالله در آن دنیا شهید جمهور هم ما را مورد شفاعت و عنایت خود قرار دهند.

آقای امیر عبداللہیان دوباره ساعت حدود ۵ صبح پیگیر شده بودند و خلاصه ارتباط برقرار نشد تا ساعت ۶ ونیم که حاج آقا پشت میز کار آمدند و از موضوع مطلع شدند که به شدت ناراحت شدند و گفتند: «هر زمانی از شبانه روز را با من کار داشتند، خصوصاً وزرایی همچون وزیر امور خارجه، وزیر اطلاعات، دبیر شورای امنیت ملی و وزیر کشور که شاید کار فوری داشته باشند، حتماً من را مطلع کنید.» از آن جا بود که این دستور را به ما امر فرمودند و ما را مورد خطاب و عتاب قرار دادند

ایراق بافان می‌گوید: «واقعاً نمی‌دانستم چه باید بگویم؟! تنها چیزی که در آن لحظه در ذهن داشتم این بود که آقای رئیسی، روز میلاد امام هشتم رئیس‌جمهور شدند و روز ولادت ایشان به امام رضا(ع) پیوستند»

روایتی از مجید یراق بافان؛ نخستین کسی که خبر شهادت آیت الله رئیسی را اعلام کرد

«صبحی که همه چیز عوض شد»

به جامی ماند که بی شباهت به خبر رحلت امام خمینی (ره) با صدای محمدرضا حیاتی در سال ۱۳۶۸ از رادیو نیست. دنیایمان شبیه همان لحظه می‌شود که یراق بافان به پیشانی اش می‌کوبد، از تر بیون فاصله می‌گیرد و به پشت جایگاه می‌رود. او می‌گوید: «بعد از اعلام خبر، نه چیزی را درست می‌دیدم و نه چیزی می‌شنیدم. لحظات سختی بود.»

رئیس سادات که شما هستید!
صحبت از آشنایی اش با حاج آقا رئیسی که می‌شود، لبخندی مغموم می‌زند و می‌گوید: «نزدیک به بیست سال می‌شد که با حاج آقا آشنا بودم. آن سال هانوز ایشان مسئولیت کلان نداشتند، مهمان برنامه‌ای در شبکه تهران بودند؛ هفتگی می‌آمدند و یادم هست که از همان موقع، صراحت و صداقت و تواضع در کلامشان موج می‌زد.»
از شوخ طبعی و تواضعشان یاد می‌کند: «تالار وحدت، جشن کتاب سال بود. شهید آیت الله

مرضیه کیان/ ساعت کمی مانده به هفت صبح. تصویر پخش زنده حرم روی آنتن رفته. خدام آماده تعویض پرچم هستند؛ روتین و آیینی که هر سال در سالروز میلاد امام رضا(ع) دل هزاران زائر و عاشق را شاد می‌کند. اما این صبحگاه، حال و هوای دیگری دارد. ثانیه‌ها کش می‌آید. به قول مجید یراق بافان: «اغراق نکردم اگر بگویم هر ساعت از شب گذشته به بلندای یک عمر گذشت!»

هشتم رئیس‌جمهور شدند و روز ولادت ایشان به امام رضا(ع) پیوستند. آیه‌ای از قرآن را هم مرور کردم. «پشت تربیون ایستاده. از فرط بغض، صدایش می‌لزد، اما همچنان با صلابت است: «مَنْ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا. آیت الله سید ابراهیم رئیسی خادم الرضا(ع) که سه سال پیش در سالروز ولادت امام رضا(ع) هشتمین رئیس‌جمهور ایران اسلامی شد، در شب ولادت امام رضا(ع) به شهادت رسید.»

همه چیز درهم شد. صدای اشک و آه، زمزمه‌های ناباوری، اضطراب در چشم خدام و مردم. جمله‌هایی شنیده شد و در حافظه جمعی ملت

پشت جایگاه نشسته، آماده است برای اجرای مراسم؛ اما همه در اضطراب هستند. فردی وارد می‌شود و با خبری که می‌دهد، مهری می‌زند بر تمام دل‌نگرانی‌ها؛ خبر رسمی شهادت حاج آقا! بغض جمع می‌ترکد. می‌گوید آقای یراق بافان را تنها بگذارید. مأموریت سنگینی بر دوش دارد. یراق بافان مات است و مبهوت. باورش نشده. باید هر آنچه برای مراسم ولادت را آماده کرده، بچیند کنار خبر شهادت آیت الله سید ابراهیم رئیسی تا از حرم امام رضا(ع) و از آنتن زنده، اجرا داشته باشد.

ایراق بافان می‌گوید: «واقعاً نمی‌دانستم چه باید بگویم؟! تنها چیزی که در آن لحظه در ذهن داشتم این بود که آقای رئیسی، روز میلاد امام

از اینکه امام رضا (ع) به شما دستور داد و شما واسطه شدید تا من حکم خادمی بگیرم. «حاج آقا خندیدند و گفتند: «عجب تشکری! تا حالا کسی این طوری از ما تشکر نکرده بود! این مهربانی در ذاتشان ماندگار بود. حتی موارد بسیار ساده و محبت آمیز حاج آقا، برای ما خاطره ساز شده است.»

حاج آقا حیف شدند

بعد از این لحظات ماندگار، واکنش مردم و خادمان، این مجری با سابقه را بیشتر تحت تأثیر قرار داد: «بسیاری از مردم هنوز که هنوز است، من را با آن صحنه اعلام خبر شهادت حاج آقا به یاد می آورند. برخی می گویند: «دو تصویر از خاطرات تلویزیونی در ذهن ما مانده است: اعلام رحلت امام خمینی (ره) با صدای حیاتی و اعلام شهادت حاج آقا رئیسی توسط شما. ولی من همچنان این طور فکر می کنم که این دلدادگی به شهید رئیسی، نشان از عمق دوست داشتن مردم به اخلاق و منش حاج آقا دارد، نه چیزی که من انجام دادم. او با بغض اضافه می کند: «حاج آقا حیف شدند. هر چند عاقبت بخیری چیزی نیست که بتوان برایش «حیف شد» گفت. ایشان به مقام شهادت رسیدند، اما برای ما، برای مردم ایران، داغ بزرگی به جا گذاشتند.»

خانم ها و آقایان آشپز که زحمت کشیده بودند، با احترام ایستادند و گفتند: «خانم ها و آقایان آشپز! واقعاً از شما ممنونم که این همه تلاش کردید و به مهمان های ما خدمت کردید.» این رفتار ساده و بی ریای او منشی همیشگی ایشان بود و برای همه ما، درسی از قدردانی و تواضع بود. «براق بافان ادامه می دهد: «حاج آقا همیشه با شوخی و جدیت توأمان، فضای برنامه ها را روح بخش می کردند. با آنکه جایگاه شان رئیس جمهوری بود و در مهم ترین جلسات با مقامات داخلی و خارجی شرکت می کردند، ذره ای خشکی و تکلف در رفتارشان دیده نمی شد. برای همه ما، به ویژه در جریان هایی که منجر به شهادتشان شد، درس بزرگی ماند که ادب، تواضع و مردمی بودن، صفتی است که نه با زمان تغییر می کند و نه با مقام و جایگاه.»

عجب تشکری!

براق بافان خاطراتی از خادمی در حرم مطهر نقل می کند که نشان دهنده ویژگی های شخصیتی حاج آقا در صحنه هایی متفاوت است: «من سال ها منتظر اجازه خادمی حضرت امام رضا (ع) بودم. بیش از ۶۰ سال طول کشید تا نوبت من رسید. وقتی که حکم خادمی ام امضا شد، همان لحظه گفتم: «حاج آقا، ممنون

رئیسی به رسم همیشه، سخنانشان را مختصر و مفید گفتند. مجلس رسمی بود؛ مهمانان خارجی و تعداد زیادی از سفردار سالن حضور داشتند. صحبت های ایشان که به پایان رسید، نگاهی به ما کردند و بالبخندی خاص گفتند: «این آقای رئیس (من را اینگونه خطاب می کردند) را می بینید؟ هر وقت ما برای برنامه زنده صدامی زدند، تن و بدنمان می لرزید!» براق بافان می گوید وقتی من را آقای رئیس خطاب می کردند، به ایشان می گفتم: «حاج آقا، رئیس سادات که شما هستید!» او بارها تأکید می کند: «هیچ مسئولیتی، حتی ریاست جمهوری، حاج آقا را از تواضع و شوخ طبعی دور نکرد.» بارها از سکنت و تواضع شهید رئیسی چه در دوران ریاست جمهوری و چه بعد از شهادتشان، شنیدیم. شنیدیم که: حاج آقا رئیسی در تمام سال های مسئولیت، حتی در بالاترین سطوح، همان احترام و ادب و خاکی بودن را حفظ کرده بود. او از مراسم افطاری با سفرایی که هر ساله برگزار می شد، خاطره ای دیگر اضافه می کند: «آن شب که سفرای کشورهای مختلف بعد از ضیافت، سالن را ترک می کردند، حاج آقا نیز از مهمانان خدا حافظی کرده و از سالن بیرون رفتند. ولی چند قدم که از سالن فاصله گرفتند، دوباره برگشتند و به طرف آشپزخانه رفتند. رو به

«بسیاری از مردم هنوز که هنوز است، من را با آن صحنه اعلام خبر شهادت حاج آقا به یاد می آورند. برخی می گویند: «دو تصویر از خاطرات تلویزیونی در ذهن ما مانده است: اعلام رحلت امام خمینی (ره) با صدای حیاتی و اعلام شهادت حاج آقا رئیسی توسط شما.»

روایتی از نگاه متفاوت آیت الله رئیسی به تولید محصولات فرهنگی

۵۷

استقلال

اردمهشت ۱۴۰۴ / ذی القعدة ۱۴۴۶

۹۹ مهدی یک‌پسر / اولین باری که حاج آقای رئیسی را دیدم اواسط تابستان ۹۵ بود، شبکه مسائل سوغات زائران رضوی را ارائه کردم. درباره اهمیت حمایت از تولید داخلی با تأکید محصولات فرهنگی برای سبد سوغات زائران توضیح دادم و اینکه کالای قاچاق و بعضاً ضدفرهنگی، چه آسیبی به فرهنگ زیارت و اقتصاد شهر می‌زند. **۶۶**

در مقایسه با سال‌ها تجربه در ارائه این موضوع به مسئولین مختلف کشور و استان، پاسخ و جمع‌بندی حاج آقا خیلی هوشمندانه و دقیق بود. اینکه باید ظرفیت تولیدات داخلی را شناسایی کنیم و با تسلط به اطلاعات صحیح، فضا را برای عرضه بیشتر و به‌صرفه کالاهای ایرانی فراهم کنیم تا میدان برای کالاهای نامناسب تنگ شود. ایشان تأکید داشتند که زائر حضرت رضا(ع) دل و جانش برای هزینه کردن در راه خدا آماده است و حتماً از گسترش چنین محصولاتی در بازار استقبال می‌کند. نگاه ایجابی حاج آقا به موضوع، برایم بسیار دلچسب و انرژی‌بخش بود و به کمک جمعی از دوستان پروژه «سوغات فرهنگی زائر» با همین دیدگاه در آستان قدس رضوی کلید خورد. طی یک سال، شبانه‌روز تلاش کردیم و هر جا خسته می‌شدیم، حمایت‌های پدرگونه حاج آقا روحیه می‌داد و انگیزه بخش بود.

در این مدت با سفر به شهرهای مختلف، همکاری با جشنواره‌های ملی مرتبط و حتی برگزاری دو جشنواره در آستان قدس، یک به یک تولیدکنندگان را شناسایی می‌کردیم و این باعث شد یک بانک اطلاعاتی مفصل فراهم شود. اواسط سال ۹۶ زمانی بود که باید نتیجه مأموریتی که از حاج آقا گرفته بودیم را به ایشان و دیگران نشان می‌دادیم. نمایشگاهی بزرگ از صدها محصول فرهنگی با الگوهای اقتصادی متنوع، برای اقشار و سنین مختلف در طبقات فوقانی فروشگاه مرکزی به نشر مشهد، ایجاد شد. یک روز صبح، با حضور ایشان و جمعی از مسئولان، نمایشگاه افتتاح شد و حاج آقا با حوصله در مقابل ویتترین هر بخش از محصولات می‌ایستادند و با دقت سؤال می‌کردند و پاسخ می‌دادم. اواخر بازدید فرمودند: چقدر خوب است که این همه ظرفیت داخلی را به همه نشان می‌دهید. عرض کردم: حاج آقا! این نمی‌است از یم.

در پایان بازدید، پشت‌تریبون رفتم و گزارشی چند صفحه‌ای از کارهای انجام‌شده و برنامه‌های آینده عرضه کردم. متن این گزارش را در خستگی کامل، در نیمه شب قبل‌نوشته بودم.

راستش واکنش حاج آقا به گزارش برایم مهم بود. محبتی که طی این یک سال از ایشان در دلم افتاده بود، واکنش ایشان را برایم مهم کرده بود. پس با یک چشم متن را می‌خواندم و با چشم دیگر حاج آقا را می‌دیدم. پس از سال‌ها تجربه حضور در چنین جلساتی، دقت و توجه ایشان به متن برایم کم‌سابقه بود. گزارش به آخر رسید و لبخند حاج آقا را بر چهره‌شان دیدم.

تا جمله آخر که: «در پایان به محضر امام عصر - روحی و ارواح العالمین لتراب مقدمه الفدا- عرضه می‌داریم که این تلاش‌ها تحفه‌ای ناچیز در برابر شماسست که: يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلَنَا الصَّرُّ وَجِئْنَا بِبَصَاعٍ مُرْجَاؤُ» با این جمله حالت چهره حاج آقا تغییر کرد و چشمان خیس جایش را گرفت. حس غریبی از این همه لطافت روحی در کنار خاطرات گذشته از ایشان، حال دلم را خوب کرد و این لحظه را در زندگی ام جاودانه کرد.

طی یک سال،
شبانه‌روز تلاش کردیم و
هرجا خسته می‌شدیم،
حمایت‌های پدرگونه
حاج آقا روحیه می‌داد و
انگیزه‌بخش بود.

در کتاب «انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک» که شامل اسناد ساواک درباره قیام مردم تبریز در ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ است اسنادی وجود دارد که گفته شده ایشان در مسجد میرعلی تبریز کلاس‌های به ظاهر دینی برگزار می‌کردند اما در لوای آن فعالیت‌ها و تفکرات انقلابی را ترویج می‌دادند

در گفتگو با فرزند آیت الله آل هاشم مطرح شد؛

سومین شهید محراب تبریز، آرزویی که تحقق یافت

ساواک درباره قیام مردم تبریز در ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ است اسنادی وجود دارد که گفته شده ایشان در مسجد میرعلی تبریز کلاس‌های به ظاهر دینی برگزار می‌کردند اما در لوای آن فعالیت‌ها و تفکرات انقلابی را ترویج می‌دادند.

سید مهدی آل هاشم با تاکید بر ولایت‌مداری پدرش، گفت: تنها خط قرمز پدرم، رهبر انقلاب و ولایت‌مداری بود. همیشه می‌گفتند ما سرباز حضرت آقا هستیم. چه آن زمان که رئیس عقیدتی سیاسی بودند و چه زمانی که امامت جمعه تبریز را عهده‌دار بودند، اهتمام ویژه بر انجام تمامی فرامین و بندهای حکم‌های ابلاغ شده از طرف حضرت امام خامنه‌ای را داشتند.

مرضیه کیان / «شهید آیت الله سید محمدعلی آل هاشم»، نماینده ولی فقیه در آذربایجان شرقی و امام جمعه تبریز، در تمام دوران خدمت خود به نظام اسلامی با اخلاص و ایثار فعالیت کرد و روحیه مردم‌داری و تواضع وی، او را به چهره‌ای شناخته شده نه فقط در میان ارتشیان که روزگاری رئیس عقیدتی سیاسی ارتش بود و نه تنها در میان اهالی تبریز که امام جمعه‌شان بود، بلکه به روحانی شناخته شده‌ای در میان عموم مردم بدل کرد. آیت الله آل هاشم در تبریز نه فقط به عنوان امام جمعه که به درستی به امام تمام روزهای هفته شناخته می‌شد.

تعاملات خود با قوای مسلح همواره بر تقید به انقلاب اسلامی، ایثار در راه اهداف نظام و ولایت‌مداری تاکید داشتند. ایشان از فعالان دوران انقلاب اسلامی بودند و در مبارزات علیه حکومت پهلوی نقش داشتند. وی ادامه داد: در کتاب «انقلاب اسلامی به روایت اسناد ساواک» که شامل اسناد

سید مهدی آل هاشم تنها پسر ایشان، در گفتگویی با «راه ابراهیم» به بیان بخشی از ابعاد شخصیتی، فعالیت‌های انقلابی و راه و روش زندگی پدر خود پرداخت.

سید مهدی آل هاشم با اشاره به دوران فعالیت پدر بزرگوارش در جایگاه ریاست عقیدتی سیاسی ارتش گفت: پدرم در

یادآوری حرف هایشان در مورد آرزوی شهادت داشتن، آرامم می کرد. به نظرم بزرگ ترین پاداش تمام سال های زحمت ایشان، به شهادت رسیدن است.

سید مهدی درباره ارتباط شهید آل هاشم با شهید رئیسی می گوید: پدرم با شهید رئیسی بسیار صمیمی بودند. خیلی از شب ها که با هم به مراسم روضه می رفتند، حضور داشتم. بسیار با هم گفت و گو داشتند و مشورت می کردند.

وی تاکید کرد: بر این باور قلبی هستم که مقام و مسئولیت به آل هاشم عزت نداد، بلکه آل هاشم بود که به مقام و مسئولیت عزت داد.

در پایان گفتگو، سید مهدی آل هاشم از طرح هایی برای جمع آوری خاطرات پدر خود سخن گفت: خاطرات ناگفته و ناب زیادی از پدر داریم که این خاطرات گنجینه ای از زندگی ایشان است. پدرم هیچ گاه به دنبال مقام و مسئولیت نبود، تنها خدمت به مردم و نظام اسلامی برای او مهم بود. امیدواریم بتوانیم این خاطرات را به صورت کتاب یا مجموعه ای منتشر کنیم تا این سبک زندگی برای نسل آینده الهام بخش باشد.

آل هاشم ادامه داد: در شروع مسیر و قبل از حرکت، گفتند چیزی یادشان رفته است. به آبدارخانه پادگان برگشت و به سربازی که آنجا نشسته بود گفت: "شما دوران خدمت برای من زحمت زیادی کشیدید، آمده ام که از شما خداحافظی کنم." ایشان حتی در چنین لحظاتی یاد آن سرباز بود و همیشه به سربازان به عنوان امانت خانواده هایشان نگاه می کردند.

سید مهدی با بغضی که در کلامش احساس می شد از آرزوهای پدر شهیدش چنین گفت: پدرم همیشه می گفت که آرزوی شهادت دارد. حدود ۲۰۱۵ سال پیش وصیت نامه ای نوشته بودند و از آرزوی شهادتشان گفته بودند، ولی در این ۳۰ سال اخیر انگار به ایشان الهام شده بود و می دیدم که با قطعیت در این مورد صحبت می کردند؛ می گفتند که آرزوی ایشان این است که سومین شهید محراب تبریز باشند. این اعتقاد و ایمان در تمام زندگی ایشان جاری بود.

وی افزود: لحظه دیدن پیکر پدرم را هرگز فراموش نمی کنم. در موقعیت جنگل و رزقان بودم. نمی توانم لحظه ای که به پیکر رسیدم را توصیف کنم. به شدت ناراحت بودم، ولی

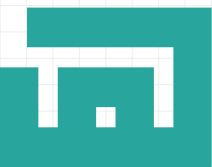
وی ادامه داد: اعتقاد ایشان خدمت به مردم بود و ارتباط بسیار نزدیک و صمیمی با نیروهای مسلح، فرماندهان و حتی سربازان داشتند. شبانه روزی تلاش می کردند و مدام در مأموریت بودند. ایشان هیچگاه خود را جدا از مردم نمی دانستند؛ همیشه بین مردم حاضر بودند و زندگی شان سرشار از خدمتگزاری بود و کمتر پشت میز می نشستند.

سید مهدی آل هاشم افزود: در این سی و یک سالی که از خدا عمر گرفتم، یک سفر شخصی یا حتی خاطره خرید رفتن با پدرم را ندارم. ناگفته نماند که ایشان توجه زیادی به خانواده و جایگاه خانواده داشت و من هرچه آموختم از پدرم به یادگار دارم.

وی در ذکر خاطره ای از دوران خدمت پدرش می گوید: وقتی مراسم تودیع ایشان در ارتش برگزار شد، کارکنان و سربازان بسیار ناراحت بودند. افرادی را دیدیم که در مراسم گریه می کردند.

پس از اتمام مراسم، پدرم به من گفت ماشین خودمان را بیاوریم و با ماشین شخصی به خانه بازگردیم. ایشان تاکید داشتند از امروز به بعد مسئولیت در ارتش پایان یافته و باید ساده تر رفتار کنند.

وقتی مراسم تودیع ایشان در ارتش برگزار شد، کارکنان و سربازان بسیار ناراحت بودند. افرادی را دیدیم که در مراسم گریه می کردند. پس از اتمام مراسم، پدرم به من گفت ماشین خودمان را بیاوریم و با ماشین شخصی به خانه بازگردیم

وقتی کلمات برای توصیف شهید جمهور صف می کشند

۹۹ مرصیه کیان / بعد از ۱۳ دی‌هایی که از سال ۱۳۹۹ به بعد رنگ دیگری به خود گرفت، از سال گذشته اردیبهشتی در حافظه تاریخ ایران ثبت شد که بی‌شابهت به آن سحر جمعه مهیب نبود. از همان صبحی که دیگر به اقتضای شرایط، واژه «شهید» قبل از اسم آیت الله رئیسی اضافه شد؛ درست بعد از همان «حاج آقا هارداسان»؟ که در رصد لحظه‌ای اخبار در شبکه‌های اجتماعی، شنیدیم، بدون آنکه جوابی داشته باشد! از همان موقع که ترجمه «هارداسان» برابر شد با فقدان. **۶۶**

نحو خاص است که شامل حال دوستان خدا و رفیقان اعلی اعم از انبیاء، صدیقین، شهدا و صالحین خواهد شد و شهید جمهور و خدمت که «یکی از بهترین‌ها» در ساحت سلوک اجتماعی و عرصه‌های خدمت بود از مصادیق بارز آن در مرتبه وجودی‌اش است.

در واقع این اثر نگاهی به منش رفتاری، مردمی و روش‌های تعامل اجتماعی سید ابراهیم رئیسی دارد؛ روایت‌هایی از خدمت، ساده‌زیستی و ارتباط بی‌واسطه با مردم، به صورت مستند و تحلیلی با زبان روایت ارائه می‌شود.

«شهید جمهور» به نویسندگی مبین دهنوی و پارسا شورابی است که توسط انتشارات سیمرغ به چاپ رسید. «شهید جمهور» تلفیقی از روایت‌های مستند و اشعار در وصف شخصیت و مظلومیت شهید رئیسی است.

«استیضاح تولد» تألیف سیدرضا فاطمی امین نیز از سوی انتشارات ایران روانه بازار شد. سید رضا فاطمی امین وزیر صنعت و معدن دولت سیزدهم ورق به ورق از شروع فعالیت کاری خود تا مسند وزارت در دولت رییس جمهور شهید تاروهای پر سر و صدای استیضاح را به طور مفصل به نگارش درآورده است. فائزه سعادت‌مند مجموعه «رئیس عزیز» را از دل خاطرات دست اول نزدیکان و دولتمردان دولت سیزدهم استخراج کرده و به گفته خودش: هدف از تهیه این کتاب بیان ویژگی‌های یک رئیس جمهور در تراز انقلاب اسلامی است.

خادم ملت، سید محرومین

شاید وصف «خادم ملت» قرائت رسمی رسانه‌ها باشد اما برای بسیاری از مردم، رئیسی عزیز همان «عبد خدا» و «سید محرومین» بود؛ کسی که صبح زود جبهه کار را با همتی بلند آغاز می‌کرد و شب هنگام، خسته اما امیدوار به خانه بازمی‌گشت. در بسیاری از آثار، بعد مردمی او؛ چه در خاطرات، چه در سروده‌های شاعرانه، از چهره مدیریتی‌اش جدا نبوده است.

کتاب «سید ابراهیم عبد خدا و خادم جمهور» نوشته علی اصغر عطاران طوسی است و انتشارات آرمان شهر زندگی آن را منتشر کرده است. این کتاب با هدف معرفی ویژگی‌های یک مدیر اصلاح و مردمی تدوین شده است و در راستای ترویج الگوی مدیریتی اسلامی و

حاصل ۱۰۵۰ روز فعالیت

حالا محمدمهدی رحیمی که به اقتضای انتصابش در دولت شهید رئیسی به عنوان مدیرکل روابط عمومی ریاست جمهوری خدمت می‌کرد و پا به پای رئیس جمهور قدم زد و در جلسات و دیدارها حضور داشت و با سکنات شهید رئیسی آشناست، دست به قلم شده و کتاب «هارداسان» را به نگارش درآورده است که به گفته خودش: شامل بیش از ۲۲۰ خاطره از ۱۰۵۰ روز فعالیت در کنار شهید سید ابراهیم رئیسی است. در انتخاب و نگارش این خاطرات تلاش کرده‌ام که به مشاهدات خودم استناد و اکتفا نمایم و جز در موارد معدودی، آنچه که نقل شده دست اول و نقل مستقیم است.

علاوه بر رحیمی که لحظه به لحظه نوشته‌های کتاب را با شهید رئیسی زیست داشته، نویسندگان دیگری قلم برداشتند تا جای خالی او را در قالب واژگان تسکین دهند. از سوگواره‌ها و مجموعه اشعار گرفته تا روایت‌های عینی و تحلیلی.

شهید رئیسی در آینه کتاب‌ها

با بررسی منابع منتشرشده و نتایج جستجو، می‌توان دست کم ۲۵ عنوان کتاب (چه مستقل و چه در قالب شعر، خاطرات یا پرونده‌های مجله) با موضوع سید ابراهیم رئیسی را برشمرد؛ این آثار یا به قلم او، یا درباره زندگی و خدمات ایشان و یا در قالب مجموعه اشعار و خاطرات جمع‌آوری شده‌اند. همچنین چند عنوان از تألیفات علمی-فقهی خود شهید رئیسی وجود دارد که کمتر در رسانه‌ها مطرح شده‌اند.

بنا داریم در این گزارش بخشی از مهم‌ترین کتاب‌های منتشرشده را مرور کنیم:

کتاب «راز پرواز»، روایت محمدمهدی مجاهد از چهل روز آخر رئیس جمهور شهید که به قلم محمدمهدی اسلامی نگاشته شده و در انتشارات سوره مهر به چاپ رسیده است. مجاهد در دوران ریاست جمهوری آیت الله به عنوان معاون پیگیری‌های ویژه دفتر رئیس جمهور فعالیت می‌کرد.

کتاب «سلوک اجتماعی شهید جمهور» اثر محمد جواد رودگر توسط انتشارات راه نشان منتشر شده است. در معرفی کتاب آمده: سلوک اجتماعی برایند اسفار اربعه عرفانی به نحو عام و سفر سوم و چهارم انفسی به

جهادی، تلاش دارد تاسک زندگی و مدیریت ابراهیم رئیسی را به عنوان یک نمونه موفق برای مدیران و سیاستمداران معرفی کند. علی اصغر عطاران طوسی همچنین در کتاب «در قامت رئیس جمهور شهید» علاوه بر تبیین وظایف و اخلاق انتخابات، با اصول و معیارهای انتخاب اصلح به استناد آیات و روایات، گفتار و سیره بزرگان به ویژه سبک مدیریتی شهید جمهور پرداخته است. «خادم ملت» نیز توسط سید حیدر جمال الدین به زبان انگلیسی ترجمه و توسط انتشارات پان افریکن کامپالا در تیرماه ۱۴۰۳ به چاپ رسیده است.

مصطفی رضایی به مناسبت چهلمین روز شهادت سید ابراهیم رئیسی، کتاب «پایان ماموریت» را به همت نشر معارف به چاپ رساند.

اولین کتاب برای مخاطب کودک و نوجوان درباره زندگی شخصی آیت الله رئیسی توسط قرارگاه فرهنگی سنگر تحت عنوان «آقای رئیس جمهور» منتشر شده است. کتاب «شهیدان پرواز اردیبهشت» مجموعه اشعاری در ثنای شهید سید ابراهیم رئیسی و همراهان شهیدشان در پرواز اردیبهشت است که توسط موسسه انتشارات کتاب نشر وابسته به موسسه فرهنگی هنری و اطلاع رسانی ایران نمایه، به چاپ رسید.

نعمت الله فیروزی در کتاب «حبیب هشتمین خورشید و کلاس شهادت» زندگینامه، آثار و روایت هایی از شهید سید ابراهیم رئیسی را تدوین و در انتشارات آستان قدس رضوی، دانشگاه امام رضا (ع) به چاپ رساند.

کتاب «کلاس شهادت» جزء مجموعه اخلاق انتشارات کتابستان معرفت است که توسط محمدحسین فرمانی گردآوری و تالیف شده و با خواندن آن می توان متوجه شد شهید رئیسی بر طبق ایدئولوژی، اندیشه، تفکر و ارزش هایی که سال ها در سخنرانی هایش شنیده می شد، عمل می کرد و نک و رفتارها و عملکردهایش در دوره های مختلف مسئولیت در نظام جمهوری اسلامی براساس اعتقاد آتش بوده است.

در کتاب «شناسنامه شهید سید ابراهیم رئیسی» از انتشارات کتابک، دریچه ای به

زندگی پربار و شخصیت والای شهید آیت الله سید ابراهیم رئیسی باز می شود که با روایتی صمیمی و دلنشین، از زبان دوستان و خانواده های شهید، بخش هایی از زندگی ایشان به تصویر کشیده شده است. سید محمد حسین راجی، ۴۰ خاطره از سید ابراهیم رئیسی را در کتاب «سید محرومین» به تحریر درآورده که نسخه گویای آن نیز تولید شده است.

از مجله تا مثنوی: یادش تا همیشه

علاوه بر کتاب ها، یاد شهید رئیسی را می توان در آثار دیگری همچون شماره خرداد مجله «خیمه» و شماره یازدهم «مجله سوره»، کتاب گویای «سید محرومین» و «حوزه مقاومت در بیانات سید ابراهیم رئیسی»، کتاب گویا حوزه مقاومت، در اشعار منتشر شده در فضای مجازی و پایگاه های خبری همچون شعر «ای خادم شمس الشמוש از بی کران بر تو سلام/ تاریخ هم خواهد نوشت از جان نثاری های تو» به خاطر ماندگار کرد.

بیدار در ایستگاه کلمات

حالا نام رئیسی عزیز بر جلد کتاب ها زنده است. کتاب هایی که هر صفحه شان بخشی از ایران سال های دشوار و مهربان است، هر جمله شان روایتی از عرقی ست که بر پیشانی این مرد در خدمت به مردمش نشست. انگار هر نویسنده ای که قلم برداشت، سعی داشت جای خالی او را، در قاب واژه هایش، تسکین دهد.

از سوگواره ها و مجموعه اشعار تا روایت های عینی و تحلیلی، مجموعه ای شکل گرفت که نه فقط مرثیه یک شهادت، که نقشه راهی برای نسل فرداست: کتاب هایی که عصاره خستگی ناپذیری شهید رئیسی، تصویر عدالت خواهی اش و خاطره باطل ناشدنی عبور او از تندبادها را بازتاب می دهند.

در ایستگاه کلمات، رئیسی عزیز هنوز زنده است؛ همان طور پرکار، همان طور بی قرار، و همان طور «خستگی ناپذیر».

بچه محل امام رضا (ع) مکه خاتم حرم ايراني شيد

آغاز مسئوليت‌هاي قضايي

۱۳۵۹: انتصاب به دادداري شهرستان كرج
۱۳۶۱: انتصاب همزمان به دادستاني كرج
و همدان
۱۳۶۱ تا ۱۳۶۳: دادستان
استان همدان

تولد و سال‌هاي ابتدائي

آذر ۱۳۳۹: تولد در محله نوغان
مشهد، خانواده‌اي روحاني
۱۳۴۴: فوت پدر

ازدواج و خانواده

۱۳۶۲: ازدواج با دختر
آيت الله سيد احمد
علم الهدى

دوران تحصيلات و مبارزات پيش از انقلاب

دهه ۱۳۵۰: تحصيل در مدرسه نواب و مدرسه آيت الله
موسوي نژاد در مشهد
۱۳۵۴: عزيمت به حوزه علميه قم
۱۳۵۶: مشاركت فعال در اعتراضات مردمی بعد از اهانت به
امام خميني در روزنامه اطلاعات؛ فعاليت در قالب هسته
طلاب انقلابي
۱۳۵۷: شركت در تحصيل علم و روحانيون در
دانشگاه تهران و ارتباط با علمای مبارز
تبعيدي يازنداني

ادامه مسئوليت‌هاي قضايي و مديريتي

دهه ۱۳۶۰: مأموريت ويژه از جانب حضرت امام خميني به
همدان، كرمانشاه و سمنان جهت رسيدگي به پرونده‌هاي مهم
۱۳۶۸ تا ۱۳۷۳: دادستان تهران
۱۳۷۳ تا ۱۳۸۳: رئيس سازمان بازرسي كل كشور
۱۳۷۶: عضويت در شوراي مركزي جامعه روحانيت مبارز
۱۳۸۳ تا ۱۳۹۳: معاون اول قوه قضائيه
۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴: دادستان كل كشور
۱۳۹۱ تا ۱۴۰۳: دادستان ويژه
روحانيت

بعد از پيروزي انقلاب

۱۳۵۹: شركت در دوره‌هاي تربيتي
شهيد بهشتي براي كادرسازي انقلاب
اوایل دهه ۶۰: اعزام براي
فعاليت‌هاي فرهنگي به
مسجد سليمان

رضی در آغوش امام خادم الرضا

مسئولیت‌های ارشد

۱۳۸۵: انتخاب به عنوان نماینده خراسان
جنوبی در مجلس خبرگان رهبری (دوره چهارم)
۱۳۹۴: انتخاب مجدد به عنوان نماینده خبرگان (دوره
پنجم) و سپس نایب رئیس مجلس خبرگان
عضویت حقیقی و حقوقی در مجمع تشخیص
مصلحت نظام
عضویت بلندمدت در هیأت امنای
ستاد اجرایی فرمان امام (ره)

ریاست جمهوری

۲۸ خرداد ۱۴۰۰: انتخاب
به عنوان سیزدهمین
رئیس جمهور ایران با کسب
بیش از ۱۸ میلیون
رای

تولیت آستان قدس رضوی

اسفند ۱۳۹۴: انتصاب به تولیت
آستان قدس رضوی از سوی
رهبر معظم انقلاب

ریاست قوه قضائیه

۱۶ اسفند ۱۳۹۷: انتصاب به ریاست
قوه قضائیه از سوی
رهبر معظم انقلاب

پیشینه علمی و آموزشی

تحصیل سطوح عالی حوزوی و فقه و حقوق در
قم
دکترای فقه و حقوق خصوصی از مدرسه عالی
شهید مطهری
تدریس در حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها
تألیف و چاپ چندین جلد کتاب
فقهی و حقوقی

ابراهیم